

Novo mesto: počastitev obletnice zmage

18. maja proslava pri osnovni šoli na Grmu

NOVO MESTO — Skromno, toda dostojno bodo v novomeški občini počastili 40-letnico osvoboditve s proslavo in slavnostnim govorom Janeza Vipotnika, nekdanjega političnega komisarja 7. korpusa NOV in POJ. Računajo na udeležbo 5.000 ljudi.

V soboto, 18. maja, bo dokaj velik prostor pri osnovni šoli 15. udarne divizije Grm prizorišče osrednje občinske slovesnosti, ki se bo začela ob 12. uri. V kulturnem programu se bo zvrstilo okrog 240 nastopajočih, sodelovalo pa bo tudi 26 mladinskih pohodnih enot. Isti dan bo v prostorih šole razstava fotografij »Po poteh borcev 15. divizije.«

V čast proslavi, ki se bo odvijala ne glede na vreme, naj bi občani v mestu razobesili zastave, organizatorji pa računajo tudi na njihovo številno udeležbo. Vse krajevne skupnosti in delovne organizacije bodo poslale svoje delegacije. Še posebej toplo so na prireditve vabljivi borci in aktivisti, katerim bo določeno častno mesto.

Na prireditvenem prostoru bodo po šolskih režijskih stroških nudili tople malice in pijačo. Scenarij prireditve, ki ga pripravlja prof. Jože Škulca s sodelavci, skuša ob tej priložnosti ustvariti vzdušje, s kakršnim so Novomeščani pred štiridesetimi leti pozdravljali partizansko vojsko ob zlomu fašizma.

R. B.

Kovinarji so se preizkusili

V črnomaljski občini postaja tekmovanje kovinarjev vse popularnejše

ČRNOMELJ — V soboto se je na 9. tekmovanju kovinarjev črnomaljske občine pomerilo 85 delavcev iz sedmih delovnih organizacij ter tistih, ki so zaposleni pri obrtnikih.

V Dobovi v brežiški občini se bodo 18. maja zbrali udeleženci II. delovnega tekmovanja kovinarjev in avtomehaničkov posavske regije. Največ se je prijavilo varilcev in konstrukcijskih ključavničarjev. Tekmovali bodo še strugarji, orodjarji in avtomehaničniki. Prijavilo se je 134 tekmovalec, od tega 81 iz krške občine. Tekmovanje se bo odvijalo v treh delovnih organizacijah. V Trimu se bodo pomerili varilci in avtomehaničniki, v Popravljalnici voz orodjarji in ključavničarji, strugarji pa se bodo odpejali v Jesenicah na Dolenjskem h Kovinoplastu.

Med strugarji je bil najboljši Miloš Dragoš (Belt), med brusilci Martin Sprajcer in med rezkalci Anton Ogulin (oba Iskra). Pri orodjarjih se je najboljši odrezal Vladimir Magličič, pri ključavničarjih Dušan Gajič ter pri ličarjih Božidar Čemas (vsi Belt). Med plamenskimi varilci je bil najspretnější Franc Babor (Gok), varilci REO Anton Flek (SCT tozd Kovinar), varilci MAG—CO₂ Jože Jakšič (Belt) ter varilci TIG Anton Jakša (Iskra). Med avtomehaničniki OttO je zmagal Jože Ivanušič (Integral—Promet), med avtomehaničniki Diesel Jože Miketič (Gok), TV mehaniki Igor Šimec, med kleparji pa Anton Selko (oba Iskra).

HIBAVA SAMOZAŠČITA

Resda številke kažejo, da se je varnost na Dolenjskem v zadnjem času delno izboljšala, vendar le bolj na videz. Ne le zategadelj, ker gre nekaj zaslug temu pripisati spremenjeni zakonodaji, ki je krepko dvignila mejo najmanjše vrednosti nezakonito pridobljenega premoženja, ob katerem je mož uvesti postopek, pač pa tudi zaradi nekaterih drugih spoznanj. Gospodarski kriminal se tudi na Dolenjskem širi in najmanj, kar lahko ob porastu ponereb, zlorab položaja odgovornih oseb, nedovoljene trgovine in še česa zapišemo, je, da v večini delovnih organizacij močno šepa notranja kontrola. Pravimo ji tudi družbena samozaščita. Le tale podatek: novomeška UNZ je lani obravnavala 160 oseb, osumljenih gospodarskega kriminala, od tega jih je 69 izsledila sama, v 74 primerih so prijave dali posamezniki ali delovne organizacije, a šele potem, ko so že bili oškodovani, in le 4 ovažbe so prispele od neškodovanih oseb. Še bolj prepričljiva pa je številka, da so od lani obravnavanih 1.782 osumljencev na območju novomeške UNZ le 4 odkrili organi družbene samozaščite. Zato lahko zadržimo: šele ko bo družbena samozaščita postala resnično sestavni del boja proti kriminalu, bo tudi varnost dobila novo podobo.

B. BUDJA

Črnomaljci sodelujejo z Italijani

Možnosti je več, predvsem v kmetijstvu

ČRNOMELJ — Črnomaljska občina je pred kratkim navezala stike z italijansko občino Terzo d' Aquileia v Furlaniji — Julijski kraini. Ob črnomaljskem občinskem prazniku so predstavniki občine Terzo obiskali Črnemelj, se ogledali semiško Iskro, že takrat pa so se pokazale tudi možnosti nadaljnega sodelovanja.

Črnomaljci so Italijanom vrnilo obisk ter se temeljito seznanili z razvojem njihove in sosednjih občin. V občini Terzo se ukvarjajo predvsem z usmerjenim visoko produktivnim kmetijstvom. V osrednji občini San Giorgio pa so si gostje iz Bele krajine ogledali industrijsko področje, se seznanili z delovanjem njihovega gospodarskega sistema in z upravljanjem podjetij.

Po tem obisku so v Črnomlju še toliko bolj prepričani, kako koristno bi bilo sodelovanje z italijansko občino, zlasti še na področju kulture, športa, pri izmenjavi otrok med počitnicami. Ne nazadnje pa bodo proučili tudi možnosti sodelovanja na gospodarskem področju, še posebej v kmetijstvu.

Trenutno izvozu dobro kaže

V prvem trimesečju je Dolenjska v izvozu dosegla nadpovprečne rezultate

NOVO MESTO — Za 20 odst. večji izkupiček na tujih tržiščih v prvih treh mesecih letošnjega leta uvršča Dolenjska med najboljše izvozna območja v Sloveniji. Na konvertibilne trge se je izvoz povečal za 15 odst. devizna bilanca pa za dobrih 36 odst. v prid izvozu.

Začetek leta 1985 je dokaj obetaven za dolensko gospodarstvo, saj je vrednost izvoza za 1 milijardo dinarjev večja, kot je bila v enakem obdobju lani, medtem ko je uvoz v primeri z lanskim upadel za 9 odst. Na tržišča s konvertibilno valuto so dolenski izvozniki prodali za 15 odst. več, na klirinške trge pa kar za 46 odst. več kot prvo trimesečje leta 1984.

Med večjimi dolenskim izvozniki so izvoz na zahodna tržišča letos povečali: IMV, tovarna Krka, Novoles, Belt Črnemelj, Iskra Šentjernej—Hipot, Iskra Ela—Donit Trebnje ter Trimo Trebnje. Znatno manj kot lani pa so v izvozu uspeli v Beti, Iskri Žužemberk, pri SGP Pionir in v Novoteksu.

Tudi pri uvozu so gibanja na začetku leta ugodna. Uvoz je v tem času dosegel le 90 odst. lanskega s konvertibilnega območja, medtem ko se je za 4 odst. povečal v blagovni menjavi z državami klirinškega območja.

V REMONTU

SEVNICA — Že nekaj dni se iz Jugotantina ne kadi. Tovarna je namreč v remontu. Ko bodo tovarno spet pognali, bodo krajani in okoličani lahko videli razliko, kaj pomeni za okolje, če tovarna stoji ali ča dela.

Podatki, ki so jih zbrali v medobčinski gospodarski zbornici na osnovi carinskih deklaracij, kjer pa storitve niso upoštevane, kažejo tudi, da je leto 1985 v izvozu najbolj uspešno začela novomeška občina. Kar 88 odst. vsega izvoza in 83 odst. vsega uvoza Dolenjske odpade na novomeško občino. Novomeščani so izvoz povečali za rekordnih 26 odstotkov. Stopnja pokritosti uvoza z izvozom znaša v novomeški občini 44,79 odst. in je občutno boljša od enakega obdobja lani.

ODLIKOVANJA ZA DAN VARNOSTI

LJUBLJANA — Ob dnevu varnosti je bila 9. maja v Ljubljani slovesnost, na kateri sta Dušan Šinigoj, predsednik republiškega izvršnega sveta, in Tomaž Ertl, republiški sekretar za notranje zadeve, podelila državna odlikovanja najzaslužnejšim delavcem organov za notranje zadeve. Med šestimi dobitniki medalj zaslug za narod s srebrno zvezdo so tudi trije delavci novomeške UNZ: Jože Prosimečki, Cveto Lindič in Jože Matekovič, medtem ko je načelnik novomeške UNZ Anton Pezdirc prejel red dela s srebrnim vencem.



DEL BEOGRAJSKE PARADE V ČRNOMLJU — Pripadniki odreda TO Slovenije, ki so se za nastop na paradu v Beogradu nekaj dni pripravljali v Črnomlju, so se tako, kot so iz tega belokranjskega mesta odšli, torej paradu, preteklo soboto tudi vrnilo v Črnemelj (na fotografiji). Skozi vse mesto so jih pozdravljali krajani, v kasarni »Bela krajina« pa so jih sprejeli predstavniki črnomaljske in metliške občine. Najprizadevnejšim udeležencem parade, ki so se za to manifestacijo prijavili prostovoljno in med katerimi je bilo tudi nekaj deklet, je TO Slovenije podelila priznanja. (Foto: M. Bezek)

Trikon vlaga v črnogorski Rožaj

Kočevski Trikon je skupaj z Napredkom iz Rožaja in Razvojnim centrom iz Celja podpisal samoupravni sporazum o gradnji tekstilne tovarne v Črni gori

KOČEVJE — Kočevski Trikon, ki je že nekaj let med najbolj uspešnimi delovnimi organizacijami v občini, je našel pot tudi za pomoč manj razvitim republikam in območjem. V preteklem tednu je bil zato podpisan samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za izgradnjo tekstilnega obrata v Rožaju v Črni gori. Podpisali so ga predstavniki Razvojnega centra Celje, delovne organizacije Napredak iz Rožaja in Trikona iz Kočevja.

Kakor je zapisano v projektih, bodo v novi tovarni v Rožaju na leto izdelali

210 tisoč pgrvov moških, ženskih in otroških hlač. Da bi uresničili ta cilj, bo potrebno v tej pokrajini zaposliti 150 delavcev, zgraditi proizvodno dvorano s poldrugim tisočem kvadratnih metrov, nabaviti opremo in pridobiti okoli 750 milijonov dinarjev. Sedemdeset odstotkov tega denarja bosta prispevala slovenska partnerja.

Predvsem je pomembno, da Trikon zagotavlja trg in že s tem jamči pravilno izbiro tehnologije in opreme. Veliko je seveda odvisno tudi od usposobljenosti delovne sile, zato so še posebno skrb posvetili usposabljanju tamkajšnjih delavcev. Kot pričaujejo, naj bi že v prvem letu v tovarni dosegli 65 odst. projektiranih zmogljivosti, v drugem letu pa naj bi bile zmogljivosti že do kraja izkoriščane. Pričakujejo tudi, da bo obrat začel že v četrtem letu obstoja z izvozom.

POBRATENJE Z DREŽNICO?

PREDGRAD — Med vojno je precej ljudi pobegnilo iz hrvaške Drežnice in Jasenka v Predgrad, kjer so dobili zatočišče v starih, zapuščenih hišah. Preživljali so se z delom ali pa so jim dajali hrano domačini, saj je bilo med pribežniki največ starih in otrok. KO ZB NOV predlaga, naj bi se v spomin na medvojno sodelovanje pobratili KS Predgrad in KS Drežnica.

Partnerji, ki bodo seveda delili vsa tveganja pa tudi dobičke, so se dogovorili, da bodo s poskusno proizvodnjo začeli v začetku decembra, medtem ko bo redna proizvodnja stekla marca prihodnje leto.

J. S.

SLOVESNOST V POČASTITEV HEROJA PEMCA

KOČEVJE — Pretekli ponedeljek je bila v Aleji herojev na Ljubljanski cesti v Kočevju spominska slovesnost ob 40-letnici junaške smrti narodnega heroja Evgena Matejke — Pemca. Udeležili so se je borci, aktivisti ter vodstva družbenopolitičnih organizacij ter občine.



Nadaljevalo se bo toplo in lepo vreme.

V NEDELJO KONJSKE DIRKE

ŠENTJERNEJ — Hipodrom v Šentjernej, kjer bo avgusta velika prireditve ob 100-letnici konjskih dirk, bo že to nedeljo doživel generalko. Šentjernejski so namreč gostitelji velike konjeniške prireditve, katere osrednja točka bo II. tek krožne dirke Slovenije. Organizatorjem je za nedeljsko tekmo, ki se bo pričela ob 15. uri, prijavljenih izredno veliko število konj, tako da bodo morali prvotno zastavljeni spored, ki je obsegal šest dirk, najverjetneje dopolniti še z dvema. Številnim gledalcem, ki jih organizator pričakuje, se torej obeta pravi športni užitek, še posebej, ker bo v nedeljo tekmovalo tudi 5 domačih konj, njihovi dveletni kasači pa veljajo za najboljše v Sloveniji.

R. BAČER

DARUJTE OBLAČILA, OBUTEVI!

Rdeči križ Slovenije organizira v četrtek, 23. maja, od 17. do 19. ure po vsej Sloveniji že osemnajsto akcijo zbiranja oblačil, obutve, posteljnine, šotorov in tekstilnih odpadkov. Tovrstne predmete, ki jih ne potrebujete več, zvežite v svežnje in označite, ali vsebujejo uporabno ali neuporabno blago. Svežnje oddajte na zbirno mesto v vaši krajevni skupnosti ali jih pustite pred vhodnimi vrati na ulici do 17. ure. Sodelujte!

NA POHODU

NOVO MESTO — V soboto, 11. maja, je organizirana skupina 50 Novomeščanov s posebnim avtobusom odpotovala v Ljubljano na tradicionalni spominski pohod po poteh tovarštva. Stroške prevoza je krila ZTKO, poleg skupine mladih, brigadirjev I. artilerijske brigade iz Prečne, pa je šlo na trikolometrski pohod tudi več članov raznih društev invalidov.

IMV: od obljub se ne živi

Ob koncu leta ne bo novih izgub, toda le v primeru, da bodo izpolnjeni štirje osnovni pogoji

NOVO MESTO — »Če do konca maja ne bodo izpolnjene obljube, dane ob našem prihodu v hišo, nismo več pripravljeni sodelovati v zdajnjem reševalnem poizkusu v IMV, sicer pa se bo delo v tovarni tako samo od sebe ustavilo,« je dejal Marjan Anžur, predsednik začasnega KPO, 14. maja, ob poročanju o delu na seji novomeškega izvršnega sveta.

V IMV ne morejo nadaljevati s poslovanjem, če ne bo zagotovljenih blizu 4 milijarde dinarjev obratnih sredstev, če ne bo zagotovljen odkup 25 milijonov dolarjev po uradnem tečaju, če ne bo odpisanih polovica obresti od že danih sanacijskih kreditov, posojil na obratna in osnovna sredstva, če ne bo deleža bank v višini 185 milijonov in za dokončanje investicije IMV 3 v prikoličarski proizvodnji. Ne gre za nove zahteve, ampak za dogovorjene obljube, ko je novo vodstvo prihajalo v IMV. Smo pa v maju, a obljube ostajajo neuresničene.

Pogovori s Francozi so dali dokaj jasno sliko, na kaj IMV lahko računa letos, medtem ko dolgoročno sodelovanje še ni dorečeno. V letu 1985 Renault povečuje naročila za dobavo R 4 na 30.000 vozil, medtem ko bodo za domači trg ob mnogo manjši kupni moči prabralstva izdelali le 7200 »katrc«.

Novo vodstvo se je dokopalo do trdnega spoznanja, da ima proizvodnja prikolic dokaj lepo bodočnost, vendar le z novo organizacijo in dokončanjem (že 85-odstotno uresničene) naložbe v IMV 3. V ta namen so izdelali aneks k sanacijskemu programu, ki ga v bankah že pregledujejo. Nova naložba mora biti usposobljena do konca septembra, sicer se podroje tudi računi o letošnjem donosnem poslovanju.

Nadaljujejo tudi z iskanjem možnosti za sodelovanje z mnogimi domačimi in tujimi partnerji. Poizkusili so celo z Japonci, (kar ni uspelo) a doslej pa tudi z drugimi še ni trdnih dogovorov. Prikoličarska proizvodnja je obetavna že letos, saj trenutno ne morejo izdelati toliko prikolic, kot bi jih lahko prodali. Ogromne prihranke bodo letos dosegli z notranjimi rezervami, ki pa bodo učinke pokazale šele v drugem polletju. V prvem četrtletju 1985 je bil izvoz v IMV za 35 odst. boljši, aprila pa so pri proizvodnji R 4 dosegli celo rekorde s proizvodnjo od 180 do 190 vozil na dan.

R. BAČER



USPEL TEHNIČNI ZBOR — Razstava vojaške opreme in težkega orožja JLA in SLO, ki so jo minulo soboto pripravili pripadniki oboroženih sil kasarne Milan Majcen na novomeški Loki, je v celoti uspela in je privabila zadostno število obiskovalcev. Največ ljudi se je ustavilo pri demonstraciji najsodobnejšega pešadijskega orožja, mladi pa so si z največjim zanimanjem ogledovali prvi protivionski mitraljez M-503 (na sliki). Z razstavo je bil namen več kot dosežen, saj je imel tako vsak občan možnost spoznati napredek in razvoj naših oboroženih sil. (Foto: J. Pavlin)

Gredo Tesnila nazaj v Donit?

Po štirih letih homatij še vedno nerešeno, ali bodo Tesnila iz Velike Loke samostojna — Kaj hočejo s pobudo za družbeno varstvo v Donitovih tozidih?

VELIKA LOKA — Okoli štiri leta že trajajo prepiri med Donitom iz Medvoda in Tesnila iz Trebnjega, ki so pravno formalno še vedno tozid te gorenjske delovne organizacije, sicer pa si z vsami močmi prizadevajo za samostojno poslovanje. Že več kot štiri leta stara juha je spet malo zavrela. Najprej so jo pogreli v sozdu Kemija, potem v Donitu in nazadnje še v Tesnilu.

Za nepoznavalce te reintegracijske »sage« je seveda treba ponoviti nekaj dejstev.

Tozid Tesnila Trebnje, ki imajo sedež v Veliki Loki, so začela poslovati pred devetimi leti. V začetku je bilo sodelovanje med Donitom in Tesnilo zgledno. Kasneje pa so se začele težave. V Tesnilu so se pritoževali, da v Donitu zanje ne opravljajo dovolj dobro ne komercialnih ne razvojnih nalog. Ker so se zaradi tega čutili precej odrinjeni, je pri njih dozorel sklep o izločitvi iz delovne organizacije Donit. Seveda je že taka namera, kaj šele odločitev, naletela na ogorčenje tudi v političnih krogih. In v Tesnilu so šele v tretjem poskusu lahko premagali vse ovire ter na referendumu sprejeli odločitev za pot v osamosvojitve. Pri tem so dobili popolno moralno in politično podporo trebnjskega občinskega komiteja ZK, junija leta 1982 pa je tudi sodišče združenega dela Slovenije odločilo, da ni nobene ovire za osamosvojitve Tesnila.

Vendar pa do prave osamosvojitve ni prišlo, saj oba »partnerja« nikakor nista mogla razdeliti premoženja. V začetku preteklega meseca je odbor samoupravne delavske kontrole iz Tesnila nenadoma zahteval uvedbo ukrepov družbenega varstva v štirih tozidih Donita in v skupnih službah. Pobuda za ukrep družbenega varstva so dali zaradi tega, ker v delavskem svetu DO Donit niso imeli svojega predstavnika, sicer pa so za štiri tozide zahtevali ukrep, ker bojda niso izpolnjevali obveznosti, ki so bile dogovorjene s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih. Do tega je prišlo, čeprav sodišče še ni reklo zadnje besede, po zakonu o združenem delu pa bi bilo treba počakati do pravno močne odločitve. Konec leta 1983 je namreč prišlo obvestilo, naj v Tesnilu več ne računajo na sodelovanje. Tesnila so bila prisiljena razviti svoje službe. Sicer so ponujala roko sprave, vendar pa so v Donitu zahtevali, da se Tesnila spet vključijo v delovno organizacijo.

Za nameček je tozid Tesnit iz Donita začel z enako proizvodnjo, kakršna je že bila v Tesnilu. Kakor so v Tesnilu zapisali v pobudo, je takšno ravnanje družbeno in ekonomsko neopravičljivo.

● **Toda vprašanje, zakaj Tesnila dajejo pobudo za ukrep družbenega varstva, vseeno ostaja odprto. Kot nekateri v tozidu vedo, so se delegati že leta 1983 prenehali udeleževati sej samoupravnih organov na ravni delovne organizacije. Prav tako je težko verjeti, da bi do te pobude prišlo šele zdaj, ko pa je Donit prenehal opravljati vse naloge za prednim letom. Ali vse to pomeni, da počasi in tiho prodira spoznanje, da bi bilo bolje pod skupno streho z Donitom. V Tesnilu bi se končno znebili Donitovih nizkih udarcev na tujem trgu, lahko bi spet delovali v sozdu itd. Vprašanje pa je, kakšna bi bila za to cena in kako bi se Tesnilom godilo v delovni organizaciji, ko pa jim že prej ni bilo preživeti?**

Izvršni svet občine Ljubljana Šiška, kamor so svojo pobudo naslovili, je v stališčih zapisal, da prihaja do te pobude zato, ker so se pogoji gospodarjenja zaostri. Prav zaradi tega naj bi tozid Tesnila iskal poti nazaj v delovno organizacijo. Za take pobude pa naj bi govoril tudi poslabšan gospodarski položaj tozida Tesnila.

Prav na takšne izjave pa se v Tesnilu najbolj hudujejo. Direktor Tesnila

Anton Hočevar pravi, da so Tesnila pridela kar 60 odst. vse akumulacije v občini Trebnje (kar med drugim govori tudi o slabih gospodarskih rezultatih občine). V prvem četrtletju so poslovali tako dobro, da bodo pripravili celo rebalans letnega plana. V zadnjem času je povpraševanje po izdelkih Tesnil celo tolikšno, da so uvedli tretjo izmeno in pomoč režijskih delavcev v proizvodnji.

JOŽE SIMČIČ

VABILO NA SREČANJE V VERUDELI PRI PULJU

Ob praznovanju 40. obletnice osvoboditve prirejata odbora za koncentracijska taborišča Aushwitz in Ravensbrück pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije srečanje bivših internirancev obeh taborišč iz Jugoslavije in iz zamejstva, in sicer od 19. do 22. septembra 1985 v Verudeli pri Pulju. Vsi občinski odbori ZZB NOV Slovenije in odbori ZZB NOV republik in pokrajin so podrobno seznanjeni s programom srečanja in zbira prijave do 31. maja 1985. Srečanje bo pod geslom »Mir je edina pot v srečnejšo bodočnost«. Prijavite se na udeležbo prijetejnega srečanja, ko se bomo spomnili vseh sotrpinov, ki jih ni več med nami in obujali spomine na veliko tovarištvo in enotnost, ki smo ga doživljali v taborišču in ga doživljamo še danes.

Organizacijski odbor srečanja

Agencije se zanimajo za Posavje

Uspešna Emona Globtour, zanimanje kaže Kompas — Koledar prireditvev in turistični prospekt

SEVNICA — Vse kaže, da se v turizmu vse bolj obračajo na domačega gosta, ki ga iščejo tudi vse globlje na celini. Tako na odboru za gostinstvo pri medobčinski gospodarski zbornici ocenjujejo ta gibanja.

V tej luči ugodno ocenjujejo skupni nastop Dolenjske in Posavja na sejmu Alpe — Jadran. Na sestanku minuli četrtek v Sevnici so nadalje usklajevali priprave na izdajo skupnega vodnika in turističnega prospekta z Dolenjsko. V Posavju namreč ne manjka odmevnih prireditvev od Dobove do Loke, ki bi pritegnile kaj več gostov tudi od drugod. Po občinah bodo najzanimivejše podatke zbrali in natisnili na skupnem lepaku.

Pred leti so bila v regiji živa prizadevanja na ustanovitve turistične zveze, govor je bil celo o nekakšni turistični poslovni skupnosti, pri denarju pa se je ustavilo. Tokrat so menili, naj tesneje sodelujejo sama turistična društva. Najodgovornejši v njih že vedo, kaj jih teži. Odbor za gostinstvo in turizem pri zbornici bo še nadalje pomagal.

Zanimivo je rastoče zanimanje turističnih agencij za Posavje. V krškem Sremitu so izredno zadovoljni z delom agencije Emona Globtour. S 1. junijem bo začel v čateških Termah delati dubrovniški Atlas. Tudi Kompas prihaja s ponudbami. Posavci se dogovarjajo, kaj pokazati 200 tujim novinarjem, ki jih namerava pripeljati ta agencija tudi v ta del Slovenije.

A. Ž.

NAŠA ANKETA

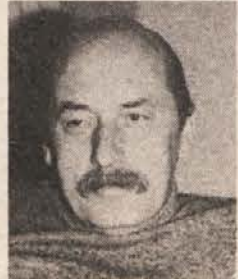
Oportunizma je preveč!

Oportunizem je koristolovsko prilagajenje okoliščinam iz osebnih koristi, žrtvujoč pri tem načela in ideje. Oportunista pa je tisti, ki preračunljivo, nenačelno usmerja svoje ravnanje po okoliščinah ali obrača plašč po vetru, vetrnjak, koristolovec. Tako lahko beremo v Verbinčevem Slovarju tujk. Smo pri nas imuni za oportunizem, ali se je morda oportunistično obnašanje udomačilo bolj, kot bi se smelo? Imamo načelne, trdne ljudi ali (predvsem) take, ki so vsak trenutek pripravljene govoriti, delati, morda celo misliti drugače, če bodo iz tega izšli kakšno korist? Odgovore na takšna vprašanja smo poskušali dobiti v današnji anketi. Mnenja so, žal, dokaj enotna, da je oportunizma in oportunizem pri nas precej, več, kot je dobro za zdravje družbe in dobro počutje vseh njenih članov.

VERICA MARUŠIČ, sektarka OK ZSMS Črnomelj: »Tudi mladinskim vrstam ni več prizaneseno z oportunizmom, čeprav ga je pri mladih znatno manj kot pri starejših. Na žalost pa se mladi zgledujejo po starejših in marsikateri se začne obračati po vetru ali išče v vsem le svoje koristi. To se pozna zlasti pri nekaterih akcijah, ki jih prav zaradi oportunizma težje speljemo do konca, kaže pa, kot da že od vsega začetka nismo bili enotni. Žal ostanejo na koncu v nemilosti najbolj vztrajni in delavni, oportunisti pri nas precej, več, kot je dobro za zdravje družbe in dobro počutje vseh njenih članov.«



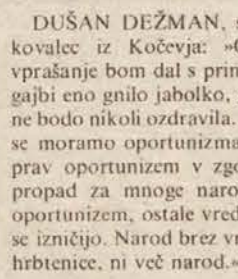
JOŽE MAURER, specialni pedagog v Domu za učence Milke Kerin v Krškem: »Oportunizem je podrejanje nekim normam, ki so lahko v nasprotju z lastnim prepričanjem, zaradi osebne lagodnosti, zadovoljstva in osebnih koristi. Verjetno je oportunizem na vseh nivojih v naši družbi poleg neodgovornosti eden glavnih vzrokov za krizo, v kateri smo se znašli.«



IRMA GERJEVIČ, natararica v gostilni Cugelj v Trebnjem: »O oportunizmu smo veliko slišali v šoli, pa tudi kasneje v življenju. Vsekakor oportunizem ni lepa lastnost. Zdi se mi, da so kompromisni in življenju sicer potrebni, prehodu klanjanje na levo in desno pa ne bi smelo biti nikomur v čast. O oportunizmu ne bi mogla govoriti kaj več, saj ne vem, ali ga je pri nas dosti ali ga ni. Jaz pri sojem delu nisem oportunistična. Postrežem vse.«



STANKO PLETERSKI, dipl. gozdarski inženir iz Ribnice: »Pri nas je že toliko oportunizma, da to meji že na anarhijo. Zajel je vse sferе našega življenja, materialno proizvodnjo in druga področja. Dejstvo je, da je bilo nekaj oportunizma, ki se pojavlja v vseh družbah in v vseh sistemih, tudi prej, a je prišel manj do izraza. Seveda je oportunizem za družbo huda bolezen, ki že kako vpliva na zdravje družbe in tudi na počutje ljudi.«



DUŠAN DEŽMAN, samostojni oblikovalec iz Kočevja: »Odgovor na to vprašanje bom dal s primerom. Če imam v gajbi eno gnilo jabolko, ga ostala zdrava ne bodo nikoli ozdravila. Zato bi rekel, da se moramo oportunizma varovati, saj je prav oportunizem v zgodovini pomenil propad za mnoge narode. Ko zavladajo oportunisti, ostale vrednote propadejo, se izničijo. Narod brez vrednot pa je brez hrbenice, ni več narod.«



MIHA LEGAN, referent za rekreacijo v novomeškem Novoteku: »Takšnih, ki se obračajo po vetru iz koristoljubnosti, je v naši družbi še veliko. Vzrok je predvsem premajhna politična osveščenost ljudi. Zanimivi so primeri zakonov in predpisov. Preden zagledajo luč sveta, ti ljudje že vedo za njihove luknje. V stabilizaciji tudi vsi govorimo o energetiki, o prihrankih energije. Novoteks je eno redkih podjetij, ki ima vgrajeno avtomatsko uravnavanje porabe. Drugje pa se samo pogovarjajo, da bi tako morali narediti.«



ANA KRŠTINC, računovodkinja, sekretarka OO ZK Suhor: »Na splošno je premalo ljudi, ki bi odkrito povedali, kar je prav, ker se boje posledic. V naši krajevni skupnosti pa smo, po mojem mnenju, kar odkriti. Vsi se poznamo med sabo, tudi napake delamo, a se o vsem odkrito pogovarjamo, in to ne v rokavicah. Ljudje so se navadili na tak način, ki v precejšnji meri preprečuje govorice in natolevanja za vogali in pripomore k temu, da večino stvari, za katere se dogovorimo, tudi uresničimo.«



STANKO CERJAK, predsednik OK SZDL v Brežicah: »V političnem delu se s tem pojavom najpogosteje srečujemo tedaj, kadar gre za spreminjanje razmer v praksi. Dogaja se, da tisti, ki se odkrito spopadajo in borijo proti nepravilnostim v družbi, dobivajo udarce po glavi. Bojim se, da bo oportunizma vedno več, če taki ljudje ne bodo dobili podpore, če jih ne bomo spodbujali za dosledno prenašanje načel v vsakdanje življenje.«



CVETO BERGANT, zasebni obrtnik iz Sevnice: »Oportunizma je v ZK vse preveč! Zdravilo niso novi sklepi na stare. Povečati bi morali predvsem zainteresiranost za reševanje nakopičenih problemov. Oportunizma je več tudi zato, ker so ljudje premalo družbenopolitično izobraženi. Tu je težko priti do napredka, saj se mnogi niso pripravili izobraževati.«



A. B.

Usmerjena gradnja lahko za vzor

V novomeškem stanovanjskem gospodarstvu pa tudi težav ne manjka — Na zadnji skupščini 8. maja večkrat omenjene stanarine, ki so določene z vrha

NOVO MESTO — V Novem mestu se bo letos nadaljevala gradnja stanovanj v soseski Irča vas — Brod po sistemu družbenega investitorstva, ki se je doslej dobro obnesel, dokončanih pa bo 85 stanovanj. Iz sklada za vzajemnost bodo tudi letos kreditirali pridobivanje in prenove družbeno najemnih ter lastniških stanovanj pa gradnje in prenove zasebnih hiš.

Z denarjem solidarnostnega sklada bo letos pridobljenih od 35 do 40 stanovanj (prosilcev za solidarnostno

stanovanje bo verjetno preko 200!), ta sredstva pa bodo šla tudi za subvencije stanarin, za reševanje bivalnih pogojev Romov, za posojila borcem, upokojenecem, invalidom in delavcem, zaposlenim pri obrtnikih, pa za nekaj študij s področja stanovanjskega gospodarstva. Z gibanjem stanarin in najemnin pa naj bi zagotavljali sredstva za vzdrževanje stanovanjskega sklada vsaj v realnem obsegu leta 1984. To so temeljne usmeritve letošnjega plana novomeške stanovanjske skupnosti, ki so ga med drugim sprejeli delegati na zadnji skupščini 8. maja. Za vse to se bo v letošnjem letu v stanovanjski skupnosti obrnilo preko 700 milijonov dinarjev.

Na skupščini je bilo precej govora o nešteti težavah, ki jih ima novomeško stanovanjsko gospodarstvo. Čeprav dosega tudi uspehe, npr. v družbeno usmerjeni gradnji, kot skoražda nikjer v Sloveniji. Naj omenimo le nekatere. Slaba je organiziranost delegatskega sistema. Skupnosti stanovalec so lani prijavile kar za 220 milijonov dinarjev potreb, v finančnem planu pa je v ta namen uspelo zagotoviti 22 milijonov, torej desetkrat manj! Tako tudi zakona o amortizaciji, ki naj bi bila kar 2-odstotna, je pa 0,6-odstotna, ne spostujemo, saj denarja ni. Poleg tega je delegatom tako rekoč vzeta pravica odločati o višini stanarine.

Stanovanjska skupnost še vedno nima dovolj besede že pri načrtovanju neke soseske. Odnosi pa se le spreminjajo, za kar so trde borbe najodgovornejših v samoupravni in strokovni službi. Sprjet je bil predlog, da bi morali v bodoče delati »zazidane poskuse«, ki bi pokazali, kje je gradnja z vseh vidikov najbolj ekonomična in ugodna.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

Več razlogov za varstvo

ČRNOMELJ, SEMIČ — Pretekli teden so na seji zborov črnomaljske občinske skupščine delegati sprejeli sklep o uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v tozidih IMV v Črnomlju in Semiču. Člani začasnega organa so Jože Panjan (SCT tozid Kovinjar), Milan Golobčič (Iskra Semič), Jože Strmec (Belt) in Ciril Pustavrh (IMV tozid Semič).

Kot so poudarili na seji, ne gre za odstavitev direktorjev tozidov, pač pa so v začasnem organu zunanji člani zato, da bodo vodilnim v semiškem in črnomaljskem tozidu pomagali pri uveljavljanju njihovih zahtev v delovni organizaciji.

Po besedah družbenega pravobranilca samoupravljanja v zunanjih tozidih IMV ni dejanskih, objektivnih razlogov za uvajanje ukrepov družbenega varstva, ker se tozidi sami ne morejo sanirati. Je pa veliko formalnih razlogov, saj se sanacijski razvojni program ne uresničuje, s tem pa tudi ne cilji družbenega plana črnomaljske občine. Spremenjena samoupravna organizacija predvsem v tozidu v Semiču ni izpeljana v skladu s predpisi, tozid ni registriran, v d. direktorja je potekel mandat. Poleg tega so nedodelani samoupravni splošni akti v obeh tozidih in ne omogočajo uresničevanja samoupravnih pravic delavcev.

V Semiču so zato imenovali začasni poslovodni organ, ki bo opravljal poslovodno in samoupravno funkcijo.

Metko brez dote k SCT

Bivši metliški Metko, eden od potomcev razpadlega TGP se je združil z 9.000-članskim kolektivom SCT

METLIKA — Od nekdanjega močnega metliškega podjetja TGP je ostal samo močno okleščen Pionirjev tozid z ukrepi družbenega varstva, kajti Metko, eden od »potomcev« razpadlega TGP, je z manj kot 60 zaposlenimi od nedavnega tudi formalno delovna enota Slovenija cest Tehnike, kjer so se stopili z okoli 9.000-članskim kolektivom tega velikan. Pa še teh borih 59 metkovec, od katerih so trije še vedno tako imenovani »tehnoški višek«, so v SCT razdelili med dva tozida.

Seveda se v tem kratkem času, kar sta iz Metka postali dve delovni enoti SCT, ni kaj prida sprememlo, zlasti ne, kar se tiče nadaljnje usmeritve, oziroma stalnega programa ne. Jasno namreč je, da si prave usmeritve in trdne bodočnosti ni moč predstavljati brez smotrnega in stalnega delovnega

programa, vsega tega pa ne brez za to primernih prostorov in ustreznih strojev. Ne enega ne drugega sedaj v bivšem Metku nimajo, ob združitvi pa jim v SCT tudi niso obljubljali nobene »dote«. Sedaj v Metliki delajo tisto, kar so tudi pred združitvijo, v glavnem strojne storitve za tozid Mehaniki obrati, metalizacijo pa tudi za ostale stranke.

Kot rečeno, sedanjí prostori in delo, ki ga opravljajo, ne omogočajo ne večjih zmogljivosti ne povečanja števila zaposlenih. Jasno je, da bo slej ko prej za to metliško enoto SCT treba najti ustrezen program in vse, kar sodi zraven. Konec koncev je tudi v razvojnih načrtih metliške občine SCT zapisana kot nosilec razvoja kovinske dejavnosti.

A. B.

Ljubljansko pismo

Pogovarjamo se le še z »ostankom jezika«
O plazu frazarjenja

LJUBLJANA — Odkar se šibimo pod bremenom različnih gospodarskih in še vrste drugih nadlog, odkar vemo, da je treba tudi vrniti tisto, kar si si kje izposodili, naši govorniki veliko bolj skrbno izbirajo besede, kot so si jih prej. Pretirane hvale uspehov smo ljudje siti, otepa se nam na vsakem koraku. Še preden je govor pri kraju, vemo, za katerimi besedami stoji dejanje, za katerimi pa le ta ali oni mož, ki že leta mlati prazno slamo.

Govorov in govornikov so se lotili tudi naši znanstveniki. Tako v daljšem pogovoru za beograjski štirinajstnevnik »Duga« dr. Slobodan Inić, avtor študije »Ali govorite politično?«, pojasnjuje glavne ugotovitve, do katerih je prišel na podlagi raziskovanja. Med drugim pravi:

— Zastrupljanje jezika, njegovo stalno in nezaustavljivo uničevanje, postaja vse bolj sistematično. Slab govorni jezik v javnem življenju je le nadgradnja slabe družbe. Banalnost javne besede postaja enaka potrošni dobroti. Tako se pogovarjamo le še z »ostankom jezika«, za katerega bi v šoli sicer dobili slabo oceno, v javnosti pa ni nič bolj zanesljivega kot raba takšne oblike govora.

● Ljudje v političnem življenju ne govorijo slabo zato, ker slabo mislijo, temveč zato, ker ne smejo misliti, vendar pa morajo govoriti. Ni nevarno le to, da ne smejo misliti, nevarno je to, ker počasi res prenehajo razmišljati.

Če bi politik govoril jasno in različno, bi se lahko zgodilo, da bi ga ljudje razumeli tako, kot je povedal. To pa je zelo nevarno, saj mu ni potrebno, da bi se na tak način izpostavljali.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo



5000 DAVČNIH DOLŽNIKOV

NOVO MESTO — Novomeška davčna uprava je imela lani opravka s 39.699 davčnimi zavezanci, med temi ob koncu leta 4978 občanov ni poravnalo davkov. V splošnem pa je več kot 97-odstotna izterjava zadovoljiva. Pri 529 milijonih dinarjev pobranega davka v preteklem letu predstavljajo davki iz kmetijstva le 46,6 milijona dinarjev, ti pa so bili pobrani 99-odstotno. Največ dolžnikov je med pogodbenimi zavezanci in med zavezanci davka od gospodarskih dejavnosti.

Na osnovi prošnje občanov je bilo v preteklem letu odpisanih kar za 26,5 milijona dinarjev davkov in prispevkov, predvsem pri nabavi kmetijske mehanizacije ali prusmeritvi kmetijske dejavnosti, zaradi elementarnih nesreč, škode, ki so jo povzročili Romi ali divjad. O upravičenosti posameznega odpisa je odločala posebna komisija.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — V ponedeljek, 13. maja, je bilo na tržnici največ zanimanja za raznovrstne sadike. Dobro izbiro so imeli zlasti številni prodajalci sadik paradiznika (veljale so 20 dinarjev) pa mehke solate, kateri je cena zdrknila že na 100 din za kilogram. Tudi kumare gredo po 220 din kilogram kar dobro v promet, medtem ko paradiznike po 550 ali 600 din kilogram kupujejo le redki. V obrtniškem delu tržnice je bila ponudba dobra, kupnja pa slaba.

Sejmišča

NOVO MESTO — Na ponedeljkov sejem so kmetje pripeljali 239 prašičev, od tega 80 starih 7 do 10 tednov, in 159 starih 10 do 12 tednov. Lastnika je zamenjalo le 110 živali. Mlajše so bile po 7.000 do 9.000 din, starejše pa po 9.000 do 12.000 din.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 418 prašičev, starih do 3 mesece. Lastnika je zamenjalo 271 živali. Kilogram žive teže je veljal 350 din.

Kmetijski nasveti

Z ventilatorjem do krme

Stokrat dokazana, a še vedno ne povsod upoštevana resnica je, da je dobra domača krma ključ do uspeha v živinoreji. Dobra pomeni kakovostna, z majhnimi izgubami hranilnih snovi, zato pa z obilico prebavljivih beljakovin in veliko škrobno vrednostjo. Ob slabem vremenu gre v nič do 70 odst., večini pa tudi več hranilnih snovi, če krmo sušimo na tleh, kar je najobičajnejši in najslabši primer. Če je vreme naklonjeno, se ta odstotek zmanjša na 30 do 40, če sušimo na sušilnih na 20 do 35, če dosušujemo s hladnim zrakom, na 15 do 20, če s toplim, pa na 10 do 15 odstotkov.

Že ta podatek kaže, kaj bi bilo na kmetiji najbolje narediti. Krmo silirati ali dosuševati. Silosi in skednji z vgrajenimi ventilatorji po naših vaseh dokazujejo, da je dober svet padel na plodna tla. Vendar te možnosti še zdaleč niso izkoriščene.

Denimo dosuševanje s toplim zrakom, ki ga dajejo s sončno energijo greti kolektorji, vgrajeni na strehi senika oz. hleva. Četudi je muhasto vreme, je poleti običajno sonca dovolj, da se stvar obnese. Tako vsaj trdijo tisti, ki so poskusili. Ostane seveda še bolj običajno dosuševanje z nepogretim zrakom, kjer tudi še niso izkoriščene vse možnosti in kjer napake zmanjšujejo uspeh.

Uspeh je odvisen že od priprave krme na polju. V sušilnico oz. prevetrovalnico sme le enakomerno delno že malo posušena krma. Ventilator vključimo, brž kot je pokrit kanal za prevetrovanje, in nadaljujemo brez prestanka en dan in eno noč. Krma mora biti nalozena enakomerno, nepotlačena, stog sme biti visok do 3 m. Vse to zato, ker obstaja nevarnost neenakomernega sušenja in s tem pojava plesnivih gnezd. Šele četrty dan sme na dosušeno krmo nova plast krme, ki pa ne sme biti debelejša od 1,5 m. Seveda je treba vse dni do dokončne posušitve izkoristiti s soncem bogate ure, ko je relativna vlaga nižja in s tem sušenje učinkovitejše.

Da bi lahko pravilno vodili in sproti nadzorovali sušenje, je koristno imeti nekaj instrumentov, zlasti termosondo, s katero je mogoče natančno ugotoviti, če se krma kje pregreva. Še bolj skrbni za dosuševanje avtomatski termohigrometer, ki, povezan s sondo, sam vklopja ventilator in s tem skrbi, da sušenje pravilno poteka.

Inž. M. L.

Kmet noče več delati z izgubo

Za pridelke z velikimi stroški in majhnim zaslužkom kmetje ne kažejo več zanimanja — Vse manj telet, goveje živine, prašičev, krompirja, povrtin

ČRNOMELJ — Čeprav so v družbeni plan črnomaljske občine za to srednjeročno obdobje zapisali, da bo realna rast družbenega proizvoda v kmetijstvu 4-odstotna, je bila v preteklem letu le 3,1-odstotna. Razlogov za to, da niso dosegli začrtanega, je več.

Mlade pitane govodi je bilo lani skoraj za desetino manj kot leta 1983, težave pa so se začele že v prvi polovici lanskega leta, ko kljub zaključenim pogodbam med kmetijsko zadrugo in kmeti, ti niso bili več zainteresirani za pitanje zaradi prevelikih razlik med cenami repromateriala in končno

ceno mesa. Tudi v zadržnem sektorju so prav v živinoreji iz tega razloga, zaradi rekonstrukcije hlevov na Lokvah, zato ker so pridelali manj osnovne krme in velikega povečanja obrestnih mer, dosegli za 5 odst. manjšo proizvodnjo kot leta 1983. Mleka so lani prodali v občini 4,5 milijona litrov, torej za desetino več kot leto poprej, zatikalo pa se je pri prašičereji. Sicer pa se je lani v klavnici povečalo klanje

● Lani so v občini vložili v agromelioracije zemljišč v družbenem in zasebnem sektorju 9,5 milijona dinarjev. Zaključili so agromelioracije na Blatniku in Toplem vrhu (140 ha), na Lokvah in Krasincu (300 ha), komasacijo v Grilbljah in Cerkvišču (210 ha). Letos pa bodo začeli hidromelioracijo, agromelioracijo in komasacijo na 540 hektarjih dragatuških polj.

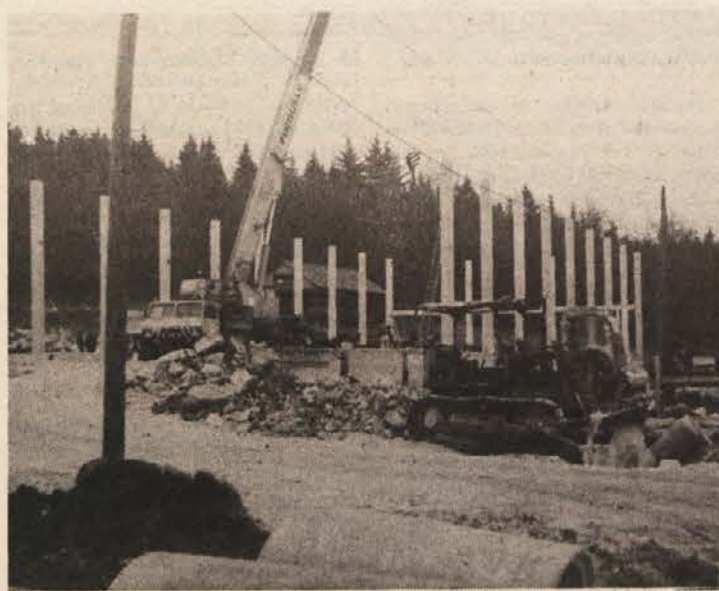
telet zaradi večje ponudbe, saj se je prodaja na sosednja področja predvsem na Hrvaško, zmanjšala, a tudi interes za pitanje je bil manjši. Ker je lani upadlo povpraševanje po vseh vrstah mesa, je imela klavnica težave s

prodajo v domačih mesnicah. Na srečo ga je lahko prodala drugam.

V poljedelstvu so v občini nezadovoljni s slabimi hektarskimi donosi krompirja (lani so ga odkupili le tretjino predlanske količine), saj jim primanjkuje kvalitetnega semena, zaščita je slaba, njive so razdrobljene, trg pa je neustaljen in neorganiziran. Čeprav je tudi pri pšenici in koruzi premajhna zamenjava semen, pa so lani odkupili kar 521 ton pšenice — za 111 ton več, kot so načrtovali.

Vse manj v črnomaljski občini pridelajo sadja, saj imajo predvsem stare, nevdrževane nasade, ki dajejo v glavnem le industrijsko sadje, ki ne dosega ustreznih cen, zato tudi ni zanimanja za to proizvodnjo. Vendar ne predvidevajo obnove intenzivnih nasadov. Težave so tudi v vinogradništvu. Obnova vinogradov upada, ker ni na razpolago posojil, cena grozdja ni usklajena s ceno reprodukcijskega materiala. Odkup grozdja pa je bil lani skoraj za polovico manjši kot leto poprej. Zanimanje za pridelovanje rdeče pese zastaja, za kumarice ga je vse manj, vse več občanov pa se odloča za gojenje tobaka.

M. BEZEK



HLADILNICA NA CIKAVI — Gradnja regijske hladilnice v novi industrijski coni na Cikavi je v polnem teku. Investitorica objekta, ki ima več sovlagateljev, je Kmetijska zadruga Krka Novo mesto, gradnjo pa je prevzelo podjetje Kongrad iz Slovenskih Konjic, ki ima s takimi objekti že nekaj izkušenj. (Foto: R. Bačar)

DELEGACIJA FAO V TREBNJEM

TREBNJE — Pretekli teden se je v trebnjski občini mudila delegacija FAO organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo. S predstavniki trebnjske občine in nekaterih suhokrajnih krajevskih skupnosti se je pogovarjala o možnostih dopolnilnega dela za kmete v manj razvitih sredinah. Projekt »Trebnje«, ki bo zajel krajevne skupnosti Dobrič, Sela-Sumberk, Knežjo vas in Svetinje, bodo izpeljali s pomočjo strokovnjakov te organizacije, ki prihajajo iz ZRN in Avstrije. Zanj pa bodo odgovorni delavci in sodelavci ljubljanske Biotehniške fakultete: Mara Rupena — Osolnik, dr. Ana Barbič in dr. Matija Kovačič. Štirčlanska delegacija FAO si je v trebnjski občini ogledala tudi Kmečki muzej na Veseli gori, Tovarno Kolinske na Mirni in usmerjeno kmetijo v Knežji vasi.

OREHI ZA VSE

Pred kratkim je GG Novo mesto — TOZD Črnomelj podarilo učencem metliške osnovne šole 500 sadik orehov. Sadike je lahko dobil vsakdo pod pogojem, da jo bo posadil in zanjo skrbel. Učenci so bili navdušeni.

NADA PODREBARAC.

Metlika: jutri Vinska vigred

Največja belokranjska turistično-vinogradniško kulturna prireditev bo trajala tri dni — Bogat program

METLIKA — Jutri, v soboto in nedeljo bo v Metliki na vseh treh trgih že tradicionalno dobro obiskana turistično-vinogradniško kulturna prireditev Vinska vigred.

Tudi za letos so prireditelji pripravili za vse tri dni bogat in pester program, za zabavo in ples bo igralo pet ansamblov: Kolpa san, Fantje z vseh vetrov, Henček, Maj s pevsko Ireno Tratnik, R2, plesati pa bo moč vsak dan od štirih popoldne do polnoči. Seveda bo vse tri dni v grajski kleti pokušnja najboljših belokranjskih vin. Uradno se bo Vinska vigred začela jutri ob sedmih zvečer, ob 21. uri pa bo ljubljanska plesna skupina Arruba na Partizanskem trgu pripravila modno revijo izdelkov Beti.

V soboto dopoldne bo nastopilo 9 tamburaških skupin iz vse Slovenije,

Metliški žrebec ima preveč časa

Žrebec Lego, ki je v reji pri Francu Kremescu, je eden od dveh registriranih plemenskih žrebcev v Beli krajini, kjer je zadnje čase več zanimanja za konjerejo

METLIKA — Pred letom dni je metliška Kmetijska zadruga v Podpreski pri Sodražici za 300 tisočakov kupila plemenskega žrebca pasme norik, da bi tako spodbudili in pospešili konjerejo v tem delu Bele krajine. Žrebca je v rejo vzel Franc Kremesc iz znane metliške družine kovačev, tudi sam je po poklicu kovač, a sedaj dela kot organizator pri Vektorju.

»V Beli krajini se ljudje niso nikoli ukvarjali s konjerejo. Pri nas smo prej kovali veliko konj, a so morda prignali dve, tri kobile na leto, ostalo pa so bili vse konji, kastrati, žrebcev pa sploh ni bilo. Potem pa je traktor skoraj povsem izrinil tudi konje, odkar pa je

prišlo do nafne krize, se kmetje spet malo bolj ozirajo po konjih. Tudi kobil je sedaj v našem koncu nekaj, a spet ne toliko, da bi se rejuje splašalo imeti žrebca,« je pripovedoval Kremesc.

OBROKI ZA ELEKTRIČNO ENERGIJO OSTANEJO ENAKI

SLOVENIJA — Ker bodo veljale različne cene za elektriko v zimskem in poletnem času, so strokovne službe slovenskega elektrogospodarstva predlagale, da bi vpeljali tudi različne — zimske in letne obroke za plačevanje električne energije. Toda delegati delavskega sveta SOZD EGS so določili, da bo plačevanje še naprej potekalo po starem. Torej bodo obroki poletni in pozimi enaki ne glede na različne cene.

Sedaj sta v Beli krajini dva registrirana žrebca, Kremščev Lego, ki ima rodovniško številko 524, in tako imenovani državni žrebec na Omoti. »Dogovorjeno je, da bi jaz imel tega žrebca tri leta, potem bo šel na drugo plemenito postajo, v Metliko pa naj bi dobili državnega žrebca. Sedaj se tudi v Beli krajini kmetje malo več ukvarjajo s konjerejo. Skočnino določijo iz republike in znaša letos za to pasmo 4.000 din, lani pa je znašala 500 din manj. V celem lanskem letu je bilo pri našem žrebcu le 20 kobil na pripustu, to znese 70 tisočakov, kar je zame čista izguba, kajti z žrebem je veliko dela in stroškov! Saj pravim, če ne bi bil kot cigan, ki ne more brez konja in psa, žrebec gotovo ne bi bil pri naši hiši. Žrebec, ki tehta okoli 700 kilogramov, pozoblje najmanj 5 kg ovsa na dan, zraven pa seveda še seno. Čeprav bi bilo priporočljivo, da bi opravljal tudi lažja dela, ga nimam časa vpreči, je pa za delo zelo primeren. To niso več tisti divji žrebci, te, tako imenovane hladne pasme so mirne in krótke,« je pojasnjeval poznavalec konj.

SODIŠČE NI KRIVO ZA POČASNO KOMASACIJO

ČRNOMELJ — Kot je povedal Franc Pavlinič, vodja črnomaljske enote temeljnega sodišča Novo mesto, informacija o komasaciji v televizijski oddaji Pod lipo s Krasinca ni bila točna. Rečeno je bilo namreč, da se komasacija predolgo vleče zaradi počasnega dela sodišč, Pavlinič pa je pojasnil, da so odločbo o komasaciji dobili v obdelavo na sodišče 6. novembra lani, še isti mesec pa so bile te zadeve pri njih rešene.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...



Ureja: Tit Doberšek

Spet grozi močan napad trsne pršice

Zaradi zimske in spomladanske pozebe (25. aprila) trt je rast trte zakasnela. Ker nam bo letos vsaka zelena mladika, ki bo pogolnala iz poškodovanega trsa, dragocena, moramo zeleno mladiko varovati pred vsemi poškodbami. Zato nadaljujemo, z objavo članka dr. Stojana Vrabla iz Maribora o trsni pršici, ki je bil objavljen v 4. številki Sodobnega kmetijstva. Prvi del tega članka smo objavili na tem mestu prejšnji teden.

● Vinogradniki, sedaj je čas, da po pezebi poškodovane trte dognajmo z dušičnimi gnojili!

● Kdor še vina ni pretočil iz droži, naj to delo takoj opravi, ker je skrajni čas!

Zimske oblike samice pršice prezimijo v očeh na rozgi pod vrhnimi luskošiti v kosmatem delu očesa in pod skorjo starega lesa ali na prehodu mladega v stari les. Ko se luskošiti očes odpro, se prezimle samice podajo na listne zasnovne in se hranijo z meristemskim tkivom in s tem povzročajo tudi prvo škodo, to je slabo odganjanje očes, oziroma pogankov. Kmalu nato odložijo samice jajčeca, iz katerih se po 8 do 10 dneh izležejo ličinke, ki se po 20 do 25 dneh preobrazijo v poletne samice. Pršice se najprej zadržujejo pri osnovi pogankov, ko se razvijajo lističi trte, pa se razporedijo po njih in izsesavajo sokove. Na lističe trte pripotujejo tudi pršice, ki so prezimile v stari skorji na dvoletnem in starejšem lesu trte. Pršice se povečini zadržujejo na spodnji listni strani, vendar se postopoma selijo proti vrhu pogankov. Kaže pa, da nekaj pršic tudi pozneje ostane na starejših listih.

tih, čeprav so nekateri starejši avtorji nasplošno mnenja. Nekateri pršice se spravijo v že oblikovana očesa. Na leto se zvrstijo trije ali celo štirje rodovi, že avgusta pa se lahko pojavijo zimske samice, ki odhajajo prezimovat v očesa ali med skorjo na stari les. Odhod na prezimovanje je najbolj intenziven v septembru in oktobru. Kot se je pokazalo pri nas, se prezimujoče pršice naselijo precej enakomerno na vsa očesa na rozgah, torej drugače, kakor so menili doslej, da večina pršic prezimuje v nižjih očesih.

Ugodne razmere za razvoj pršice

Škoda zaradi pršice je največja v pomladih, ko sta odganjanje trte in rast mladik zaradi hladnega in deževnega vremena upočasnjena. V ugodnih vremenskih razmerah se mladice izogonej večji škodi zaradi nagle rasti, vendar se napad lahko pokaže tudi pozneje, zlasti julija in avgusta, ko napoči nekakšen drugi višek populacije pršic. Nobenega dvoma ni, da pršice povzročajo na trtah veliko škodo.

Že leta 1983 nam je pršica naredila očitno škodo na trsu. Še bolj izrazita pa je bila škoda leta 1984 zaradi zapoznele in počasne rasti trte. Letos so pa vremenske razmere še slabše kot lani, saj se sredi maja trsje šele prebujka k rasti. S pregledom očes letos v zimskem času smo dejansko v vseh slovenskih vinogradih ugotovili veliko število prezimujočih pršic, zato opozarjamo na nujnost zatiranja pršic v začetku rasti trnih mladik. Pršice prezimujejo navadno skupaj s pršicami, ki povzročajo erinozo ali listne šiške vinske trte. Pregledi v letošnji pomladi so pokazali, da huda zima in nizke temperature pršic niso prizadela, čeprav so brsti v mnogih primerih pozebli.

(Konec prihodnjič)

Glavna sezona za pripuste je od marca do julija. »Morda se komu, ki stvari ne pozna, zdi 4.000 din za pripust veliko,« pravi Kremesc, »a je treba vedeti, da tu ne gre za enkratno skočnino, marveč je to plačilo za sezono, da tako rečem. Umetna oploditev se pri konjih ne obnese, kajti kobil je treba 16. dan po zadnjem oziroma 21. dan po prvem pripustu spet prignati, in če takrat odbije žrebca, bi morala biti breja. Lani od 20 kobil samo tri niso zabrejle, kar je zelo lep uspeh, saj v kmečki reji ostane brejih do 60 odst., v tako imenovani selektivni reji pa do 80 odst. kobil. Res pa je tudi, da kobil rada zabreji, a v glavnem zaradi nepravilne prehrane tudi rada splavi,« je razlagal Kremesc.

Kakor koli že: izkazalo se je, da mora priti na žrebca 40 kobil na leto, da se krijeje stroški. Če bo tudi pri Kremščevem žrebcu vsaj tako, bo Lego še dve leti plodil in za njim bo verjetno v istem hlevu našel svoj dom tudi državni žrebec. V letu je »ciganska« navezanost na konja še prevagala račun, izguba pa slej ko prej ohladi še tako vročo konjsko ljubezen.

A. BARTELI



KREMESEC IN NJEVOV ŽREBEC — Lani je Kremščev plemenski žrebec Lego oplodil 20 kobil, da bi bil rentabilen, pa bi jih morali prignati na pripust najmanj še enkrat toliko.

VEČINA JE POD POPREČJEM

NOVO MESTO — Po občinskih statističnih podatkih so osebni dohodki v novomeški občini konec februarja znašali v popreju 34.132 dinarjev, kar je za 11,2 odst. pod republiškim poprečjem. Ta čas so bili poprečni zaslužki v novomeškem gospodarstvu 33.458 din in v negospodarstvu 37.972 din. Zaostajanje za poprečnimi republiški zaslužki je največje v gospodarstvu — 12,4 odst., v negospodarstvu pa so Novomeščani na slabšem le za 4,3 odst. Nad poprečnimi republiški zaslužki so bili v februarju v novomeški občini edino zaposleni v kmetijstvu in ribištvi ter vodnem gospodarstvu, v vseh ostalih dejavnostih pa so bili na slabšem.

SEJEM RABLJENIH OBLAČIL IN OBUTVE

NOVO MESTO — Delavci vzgojno-varstvene enote Drška II na Šegovi ulici pripravljajo od danes do sobote, 18. maja, sejem rabljenih, predvsem otroških oblačil, in obutve. Ponudeno blago bodo prodajali v dopoldanskem času od 9. do 11. ure in popoldan od 14. do 17. ure. Rabljeno blago, zavito v vrečko in označeno s ceno, lahko oddate še danes v prostorih vrta.

Franc Bambič

Sredi ustvarjalnega dela in na vrhuncu svojih moči nas je nenadoma zapustil Franc Bambič, predsednik sveta krajevne skupnosti Šentjerne, v zadnjem desetletju gotovo najvidnejši družbenopolitični delavec v naši KS.

Rodil se je pred 51 leti v Šentjerneju. Kot avtomehanič je tri leta delal v podjetju Gorjanci. Po vojaškem roku se je zaposlil v nastajajoči ISKRI v Šentjerneju in je bil po stazu med najstarejšimi delavci ISKRE. Aktivno vključen v razvoj svoje delovne organizacije je opravljal tudi odgovorne družbenopolitične dolžnosti. Bil je član prvega delavskega sveta — pozneje predsednik, predsednik osnovne organizacije sindikata, dvakrat sekretar OZSK, član upravnega odbora v združenem podjetju in predsednik skupščine združenega podjetja. Ob tako zahtevnem delu se je vključeval tudi v krajevno delo.



posebno intenzivno po sprejemu predsedniške dolžnosti v KK SZDL, ko mu je uspelo preko te organizacije aktivirati krajeve za reševanje svojih vitalnih problemov. Gre pri tem zlasti za pitno vodo in cestno omrežje. S tem delom je nadaljeval tudi kot predsednik sveta KS, kjer se mu je prav sedaj iztekel že drugi mandat. Kot predsednik je svoje velike organizacijske sposobnosti, voljo in vztrajnost posvetil izgradnji telefonskega omrežja, delo, ki ga bomo morali dokončati.

Franci ni bil enostranski ustvarjalni osebnost. Področje njegovega delovanja je segalo tudi v društva. Deset let je pel v Šentjernejskem oktetu, bil je predsednik ženskega rokometnega kluba in predsednik organizacijskega odbora za proslavo 100-letnice knjižnih dirk v Šentjerneju. Družbena skupnost je znala ceniti njegove vrline: prejel je srebrno priznanje OF, nagrado IS skupščine občine Novo mesto, krajani pa smo mu izrekli priznanje s podelitvijo plakete KS Šentjerneja.

Poznali smo ga kot odločnega in odkritosrčnega človeka. Pogrešali ga bomo na vsakem koraku.

Betino jutro obeta lep dan

V prvem četrtletju je Beti poslovala celo malo bolje, kot so načrtovali

METLIKA — S poslovanjem v prvem trimesečju so v metliški Beti dokaj zadovoljni, saj so glavni kazalci poslovanja celo malo nad predvidenimi za to obdobje. Za dokaj uspešno poslovanje imajo glavno »zasluge« nemotena proizvodnja brez zastojev, polna zaposlenost proizvodnih zmogljivosti in dobra prodaja.

Kljub vsemu pa so v Beti pri ocenjevanju poslovanja in prvi četrtini leta rahlo zadržani, kajti zavedajo se, da ima pri tej lepi podobi prste vmes tudi inflacija. Prav tako je res, da grede izdelki Beti dobro v prodajo, vendar se boje, da bo zniževanje kupne moči slej ko prej vplivalo tudi na prodajo.

V prvem četrtletju so v Beti dosegli 2.279 milijarde dinarjev celotnega

Letos več tujcev

V Šmarjeških Toplicah popestrili ponudbo

ŠMARJEŠKE TOPLICE — »Pri nas ne poznamo več mrtve sezone, ker imamo čez vse leto pestro ponudbo za goste, najsi bo take, željne le oddiha, ali pa tudi zdravljenja,« pravi Vanja Munihi, vodja recepcije.

»Z reklamo in ponudbo smo letos precej uspeli v tujini, tako v Angliji kot v Ameriki, Italiji, Nemčiji, Švici. Pogovori z agencijami, ki mnogo obetajo, pa so še v teku z Izraelom in Holandijo. Tudi smo dobili prve goste iz Anglije preko aranžmajev z Yugotoursom. Imamo tudi precej pacientov, ki jih pošiljajo na zdravljenje občinskih zdravstvenih ustanov.«



Vanja Munihi, po poklicu pravna, sicer pa zavzeta turistična delavka, napoveduje dobro sezono.

skle zdravstvene skupnosti, delovne organizacije pošiljajo na preventivni rekreacijski oddih svoje delavce, opravljamo pa tudi 3-dnevne zdravstvene preglede po naročilu delovnih organizacij. Kajpada smo prav tako veseli posamičnih gostov, saj kljub dokajšnji zasedenosti še nismo nikogar odklonili.«

Odkar je v Šmarjeških Toplicah novi hotel z medicinskim delom, lahko zadovoljijo tudi zelo zahtevne goste. Da si prizadevajo ustreči na vse načine, dokazuje tudi pred nedavnim podeljenim Turistični nagelj za urejenost okolja, zelo pa so popestrili tudi ponudbo za preživljanje prostega časa gostov.

»Redno vsak teden prirerjamo za goste izlete v Ptererje in Novo mesto, kot pač želijo. Če je lepo vreme, organiziramo še izlet na Trško goro, kjer imajo večerjo, imamo nastope pevskega zbora Krke in Šmihelčanov, večkrat je v gosteh folklorni ansambel Kres, na hodniku pa se menjavajo razstavne likovnikov ali tapiserij.«

R. BAČER

Glas borcev je še vedno močan

Kritična razprava na programsko-volilni seji občinske borčevske organizacije — Ivan Somrak ponovno izvoljen za predsednika

NOVO MESTO — Borci so še vedno sredi vseh družbenih dogajanj. Čeravno zavzemajo vse manj vidnejših funkcij, so zelo aktivni v organizacijah in društvih ter v krajevnih skupnostih.

V novomeški občini živi še 2543 borcev, od katerih jih je le še 47 zaposlenih. Polovica vseh je še aktivnih, kar je pokazala nedavna analiza. V raznih regijskih organih je še 10

borcev, na občinski ravni ima razne dolžnosti 88 članov ZZB, sicer pa pridno delajo v organih krajevnih skupnosti, v interesnih skupnostih, društvih in organizacijah. Aktivni so,

kljub temu da je njihova poprečna starost 69 let in da so na sistematskih zdravstvenih pregledih pri vsakem ugotovili poprečno 13 bolezní.

Tokrat so se le mimogrede dotaknili zdravstvenih in drugih težav članstva, veliko pa so razpravljali o razmerah v družbi. Z zaskrbljenostjo in grenkobo so ugotavljali, da se v tisku in literaturi množijo poizkusi razvednotenja NOB in da je nekaj takih primerov tudi v domačem okolju. Še posebno boleče je to za borce v jubilejnem letu zmage nad fašizmom.

Na zahtevo borčevskih organizacij s terena so znova načeli nesoglasja z nekaterimi pisci Valja, občinskega mladinskega glasila. V zvezi s tem so

● Skupščina je izvolila novo vodstvo občinske organizacije ZZB NOV. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Ivan Somrak, za podpredsednika Vinko Bambič, za sekretarja pa Tone Pirč.

● Kolikšno razsežnost pa je v povojnem obdobju dobila občinska zakonodaja, priča tudi podatek, da je bilo od leta 1956 do 1984 sprejetih nič manj kot 1016 odlokov ali sprememb odlokov.

Aprila letos so v novomeški skupščini na osnovi vseh teh ugotovitev sprejeli odlok, s katerim ukinjajo 112 občinskih odlokov. Delegati so zanj z veseljem dvignili roke, hkrati pa naročili skupščinskim službam, naj še iščejo možnosti za nadaljnje zmanjšanje občinske zakonodaje.

R. BAČER

Spopad z »odlokomanijo«

Dokaz, da je mogoče zmanjšati pretiran normativizem, ki se je razpasel čez vse razumne meje

Pri vseh dosedanjih analizah delegatskega in skupščinskega sistema v novomeški občini je očitno ugotovitev, da so delegati pri svojem delu preobremenjeni. Dnevni redi občinskih sej so prenatrpani, posebno še s sprejemanjem odlokov. To pomeni, da prevladuje »oblastni« del dnevnih redov nad samoupravnim. V veliki meri so tudi občinski odloki že vnaprej pogojeni s predpisi republiške ali zvezne zakonodaje, kar daje delegatom občutek nemoči.

Podatki kažejo, da so delegati novomeške skupščine v letih 1983 in 1984 več kot 40 odst. točk dnevnih redov namenjali sprejemanju odlokov, v zboru krajevnih skupnosti in zboru združenega dela pa so celo nad polovico točk dnevnega reda zavzeli odloki.

Odlokomanija pa se očitno bohoti čez vse razumne mere, saj novomeški primer kaže, da so v letih od 1976 do vključno 1984 sprejeli v občini 186 novih odlokov in dopolnili 86 odlokov.



NAJVEČJA LETOŠNJA PRIDOBITEV — V Šentjerneju so spomladi odprli dozidano in preurejeno Mercatorjevo blagovnico, ki je pridobila čez 700 m² prodajnih površin, več skladišč in tako še popestrila izbiro. Šentjerne je eden redkih krajev, kjer so ljudje s trgovino zadovoljni. (Foto: R. Bačer)

Šentjerne se modernizira

Letos povečana Mercatorjeva trgovina, krajevna skupnost pa vse sile namenja telefoniji

ŠENTJERNEJ — Za letošnji praznik v Šentjerneju niso imeli otvoritev objektov ali komunalnih del, pač pa so veliko pridobili še pred pomladjo za dograditvijo Mercatorjeve blagovnice, kjer so pridobili 720 m² prodajnih površin in uredili posebej gradbeni oddelek. Ta slovi na širšem doljenskem območju kot eden najboljših.

Krajevna skupnost, ki šteje 5300 občanov, se najvidneje modernizira v Šentjerneju. V nekaj zadnjih letih so dobili 120 novih hišnih števil, 80 odst. vseh cest je asfaltiranih, vodovod imajo vsi kraji, razen Javorovice, ki dobi vodovod še letos.

Celotnemu razvoju kraja z dvema pomembnima tovarnoma Iskre, kjer je 1000 zaposlenih, tovarno IMV, šolo in ostalimi dejavnostmi — pa ni sledil razvoj gostinstva. Turisti se čisto ustavljajo, največ na poti v Ptererje, a gostilne s toplo hrano ob vsakem času ni nobene. V središču Šentjerneja ni ne brivca ne frizerke, krojač je en sam, še ta bo zaradi starosti kmalu odnehal. Prebivalstvo pa v Šentjerneju stalno narašča.

Največja dela v krajevni skupnosti so letos domala v vseh vaseh, saj povsod napeljujejo kable za telefon.

Okrog 150 novih števil bo še letos v vaseh proti Zameškemu in v podgorjanskem predelu, kjer so dela že v teku. Vasi proti Novemu mestu dobijo nad 100 novih telefonskih števil, verjetno tudi še v letu 1985, medtem ko bo telefonija proti Dobravi končana prihodnje leto. Krajinam prispevajo letos po 90.000 dinarjev za telefon, ostalo plača krajevna skupnost. Priključke za vsakega novega naročnika velja že zdaj krajevno skupnost 250.000 dinarjev.

Značilno za Šentjerneja danes je, da ob delavniku skorajda ne dobiš parkirnega prostora v centru kraja, da od drugod hodijo nakupovat v Mercatorjevo trgovino, medtem pa Šentjerneji obiskujejo obrtnike v Novem mestu.

Za krajevni praznik so slavnostno podelili Plaketo Šentjerneja Klubu za konjski šport ob 100-letnici ter Alojzu Bambiču, poslovođu Mercatorjeve samopostrežnice, za izredno zavzetost za razvoj trgovine. Krajevna priznanja OF pa so dobili: Milan Pavlič, Pihalni orkester Iskre in Franc Kovačič.

R. B.

Čudež v Metliki

Po več letih bo na prodaj 15 gradbenih parcel

METLIKA — Končno bo po dveh in več letih v Metliki moč kupiti (delno) komunalno urejeno gradbeno parcelo za zasebno gradnjo. Kaže, da bodo licitacijo za 15 gradbenih parcel na Bregu revolucije razpisali še ta mesec.

Licitacijo bodo razpisali hkrati z začetkom del za komunalno urejanje teh parcel, ki merijo od 800 do 1.000 m², največja celo okoli 1.200 m². Parcele bodo delno komunalno opremljene, urejena bo kanalizacija, vodovod in dostop do parcel, dela pa bo opravljala metliška Obrtna zadruga. Kakšna bo cena parcel, prejšnji teden še ni bilo znano, ker so se še dogovarjali z zadrugo o posameznih delih, vsekakor pa pri današnjih stroških in tudi glede na to, da gre za velike parcele, ne bo majhna. Seveda je za parcele v Metliki precejšnje zanimanje, kar glede na to, da toliko časa ni bilo moč dobiti gradbene parcele, res ni čudno. Vprašanje pa je, kolikšno bo to zanimanje, ko bodo znane cene, ta najbolj neusmiljeni urejevalec povpraševanja.

Kakorkoli že: v Metliki se radi pohvalijo, da imajo možnosti za gradnjo družbenih stanovanj dolgoročno urejene, saj je to predviden velik kompleks ob cesti proti Črnomlju kjer že počasi raste zametek bodočega načrtovanega novega stanovanjsko-poslovnega središča Metlike. Skrb za zasebno stanovanjsko gradnjo, ki pa za razvoj kakega kraja nikakor ni zanemarljiva postavka in gotovo ne dosti manj »težka« kot gradnja družbenih stanovanj, je bila v zadnjih letih v Metliki zaskrbljujoče brezskrbna.

A. BARTELI

Naš »javašluk«

Spet se bodo valili čez Metliko turisti, potujoči na morje. Občutljivi na red in vse drugo bodo opazili tudi drobne stvari. Na primer: odrgano vrstico na stranišču hotela Bela krajina, pregorelo žarnico, s cigaretom prežgan prt, papir, nametan od samopostrežbe do železniške postaje. Na tem koncu Metlike ni niti enega koša za odpadke. Majhen izdatek, neizbežen uspeh. Budne oči bodo videli polomljene ali skrivnečne prometne znake, pogrešale bodo kažipot za vasi.

Malo vasi v metliški občini boste našli brez zemljevida — specialke. Kot da bi bile te označbe najdražja stvar na svetu, kot da se bojimo reda, misleč, najnarod tava.

Zanima me, komu je bil na poti napis o pobratenih mestih tik pred Gradcem. V plastiki je nekdo zabrisal kamen ali kaj podobnega in se s tem dokazal. Ne le materialno, ampak tudi moralno: pljunil je na pobratenje.

Poglejmo nadalje izložbe trgovin. Kljub trudu trgovcev bi se jih dalo lepše urediti, večkrat bi lahko umili izložbena stekla, oprali za njimi visecje zavese. Drobnarije, vem, morda niti ne sodijo v časopis, a vseeno. Poglejte samo lična avtobusna postajališča drugod po Sloveniji, ozrite se po naših! V Gradcu so ga šaljivo privezali z verigo, da ga ne bi Metličani odvlekli v svoje mesto, ker nimajo avtobusne postaje, okrog čakalnega prostora pa je vedno nastlano, kajti nasprotni je bife, kjer je možno marsikaj kupiti.

Vse naštetu — in še bi se dalo kaj najti — je v primerjavi z večjimi problemi, ki pestijo občino, nevedno omembe, za videz mesta, ki bi se rado imenovalo turistično, pa je še kako pomembno! Letos poskušajmo odpraviti vsaj del napak in napake, pa bomo ob koncu leta zadovoljniji.

T. GAŠPERIČ

OBRTNIKI ZA TELOVADNICO

METLIKA — Metliški izvršni svet in odbor za gradnjo telovadnice pri osnovni šoli sta se za pomoč pri gradnji obrnili tudi na obrtnike metliški občini. Čeprav je, kot se reče, telovadnica finančno »pokrita« — gradnja bo stala 98 milijonov dinarjev in bo končana do oktobra —, bo potrebno še precej denarja za morebitne podražitve, kakšna nepredvidena dodatna dela, nakup opreme in ureditev okolice.

MOST — Ali veste, v kaj se je v naši občini spreverilo redno vzdrževanje mostov? Značilen primer je mostiček pri Znančevem mlinu. V cestišču je zazijala luknja s pogledom na vodo. Vzdrževalci so hitro ukrcpali in na vsako stran mostu pripeljali velik kup peska in tako zaprli promet. Za okras in boljši vtis so dodali pisano ograjo in okrogel prometni znak. Kupa peska pa sta bila nekoliko nizka, avtomobilistom se jih je posrečilo prebiti, oziroma zravnati. In kaj so storili vrli komunalci? Pripeljali so tako orjaški kup peska, da bi se ga ustrašil celo naš najmodernejši tank. Most je zdaj uspešno zaprt. Šmihelčani in okoličani pa trajo bencin po ovinku mimo bolnišnice.

LJUBEZEN — Ko smo že pri mostovih, je treba omeniti tudi lesenega veterana, ki je nekoč vodil v Ragon. Izgredil je na muševem vrhu vrnosti razpadi začetek in konec ali konec in začetek. Tudi to ni hasnilo, ljubzenški nemir je na pomlad še močnejši motiv kot varčevanje z bencinom, ob lepih dnevih je tisto, kar je ostalo od mostu, prenaseljeno z zaljubljenimi pari. Če bodo mestni občetje z obnovno še odlašali, se utegne zgoditi, da bo podrtija zasenčila slavo Mosta zdihljajev in podobnih slavnih konstrukcij.

ZA VSAK PRIMER — Kar precej udeležencev družabnega srečanja, ki so ga ob dnevu vrnosti priredili na Trški gori, je pustilo avtomobile daleč spodaj v dolini. Nekateri trdijo, da so se fantje ustrašili serpentin, ki vodijo med zidanicami, pihati jim namreč tako in tako ni mogli dati nihče.



Ena gospa je rekla, da ima avtobus Niš ekspresa na progi Ljubljana-Skopje v Novem mestu pri odhodu že pet minut prednosti. Zaradi take naglice se nekateri potniki boje, da bodo v Skopju prejkot so odpeljali iz Ljubljane.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 1. do 8. maja so v novomeški porodnišnici rodile: Brigita Erpič iz Zgornjih Mladetič — Suzano, Tončka Zupan iz Okroga — Petro, Marija Hudoklin iz Broda — Bojana, Cvjeta Lazič iz Črnomlja — Biljana, Ana Gregorič iz Češnjekva — Andreja, Joža Režen z Gradišča — Majo, Darja Kapš iz Prečne — Majo, Danica Strmec iz Regeče vasi — Blaža, Marjana Hudelja iz Brdarcev — Aleša, Mojca Božič iz Jelenka — Andreja, Štefka Brule iz Smolenje vasi — Lučko, Terezija Koželj iz Vavpce vasi — Matjaža, Tatjana Lajkovič — Pristave — Sandija, Sonja Prevalšek iz Metlike — Petra, Smiljka Vlašič iz Metlike — Andreja, Biserka Hasičević iz Metlike — Tadeja, Nada Požek iz Jelševnika — Neja, Marija Glavan iz Dolenje Straže — Tanjo, Marija Plut — Kravčevje vrha — Andrejo, Katarina Bržina iz Kanžarice — Jeronima, Zdenka Birkelbach iz Črnomlja — Jarka, Breda Nemanič iz Križišča — Miha, Bernardica Sajko iz Vavpce vasi — Maria, Marjana Vukšinič iz Zelenbeja — Igorja, Marija Slane iz Metlike — dečka, Martina Kapelc iz Metlike — dečka, Zeliha Adrovič iz Soteske — deklico in Milka Krevs iz Mirne peči — Darjo.

IZ NOVEGA MESTA: Tatjana Durmič iz Kotarjeve 4 — Teo, Olga Bajec iz Jurčičeve 2 — Jurčeta, Vladka Berus iz Ulice Majde Šile 13 — Nino, Greta Pintarič z Zagrebške 14 — Luka, Danica Zupančič iz Ločne 8 — dečka, Božena Gajič iz Lobetove 7 — Luka, Sanja Durakovič z Novega trga 5 — Elvina, Anica Šmrkar s Ceste herojev 32 — Petra in Djurdjica Berger iz Šmihela 33 — Marka — Čestitamo!

Sprehod po Metliki

MALCE ZA ZABAVO, malce pa tudi za premislek tokrat dva napisa, ki sta se pojavila na različnih koncih Metlike. Pred gradbiščem nove telovadnice pri osnovni šoli stoji tabla, na njej pa črno na rumenem: NE ZAPOSLE NIMA ZABRANJEN PRISTUP NA GRADILIŠČE. Splošno gradbeno podjetje Pionir. Duhovitejši so bili delavci, ki so popravljali stopnice, vodeče v Betino kodranko in volno. Pisno so opozarjali: POZOR, FRIŠKA STEJINGA!

METLIŠKI MEŠANI PEVSKI ZBOR BETI in okteti Vitis se pospešno pripravljata na 8. srečanje obkoljskih pevskih zborov, ki bo 2. junija ob 15. uri v Gribljah. Novost letošnjega srečanja so pesmi, napisane našlase za to prirreditev. Tekste belokranjskih avtorjev sta uglasbila Slavko Mihelčič in Matija Tomic.

DRAGOCENO KORUZO SEME — Se bolj dragoceno pa so ga nardili v prodajalni kmetijske zadruge v Črnomlju, kjer so morali kupci zanj odšteti 507,45 dinarjev za kilogram, kupili pa so lahko le po 10 kilogramov skupaj. Semenska koruza je bila tako v Črnomlju verjetno najdražja v Sloveniji. A samo v prodajalni kmetijske zadruge. Le 200 ali 300 metrov stran so v trgovini beograjskega podjetja Seme prodajali semensko koruzo le po 360 dinarjev za kilogram. Zakaj tolikšna razlika, so se spraševali tudi delegati občinske skupščine še posebej zato, ker so že poprej priporočili, naj zadruga ponudi kupcem seme po ugodni ceni in ne le v velikih količinah.

POHITETI PRED SEZONO — Ob pregledu turističnih objektov v Beli krajini so inšpekcijske službe ugotovile, da zlasti večji niso zadovoljivo vzdrževani. Kot »solski« primer navajajo pension Lahinja v Črnomlju. Prav bi bilo, da bi se na obnovo spomnili v Integralu sedaj, ko je že tako in tako 5 minut pred dvanajsto, ne pa, da se sodo poleti, ko bi gostinski delavci morali sprejeti goste, po hiši sprehajali obrtniki z orodjem.

Z GRADIVOM ŠE SLOVAR — Čez gradivo za seje črnomaljske občinske skupščine je bilo že mnogokrat predvsem pa v zadnjih nekaj mesecih, slišati pripombe. Tako delegatom najprej ni bilo prizaneseno s tipkarskimi napakami strojepis in večkrat s skrotovičenim, s tujkami zabeljenim tekstom. Sedaj pa je očitno sestavljalcem gradiva zmanjkalo izvirnih tujk, saj so si za čelne sponožiti izraze pri sosedih, Hrvatih. Tako bodo morali delegati poleg slovarja tujk nositi na seje še hrvaško-slovenski slovar.

Ribniški zobotrebci

UKRADLI ŠIPE — Preteklo leto je krajevna skupnost Velike Poljane uradila avtobusna postajališča v Ortnoku in Podpoljanah. Tedaj so bile zgrajene štiri moderne lesene hišice. Bojazen, da hišice ne bodo dolgo zdržale, se je, žal, uresničila. Z avtobusnega postajališča v Podpoljanah je neznanec že snel in odnesel dve šipi.

KDaj BO ZAČEL DELOVATI PLETIVORNIK — Veliko ribniških občanov sprašuje, kdaj bodo na orniceškem TV pretvorniku montirane naprave za sprejem koprškega programa. Kakor so nam povedali na krajevni skupnosti Ribnica, so bila ljubljanski televiziji nakazana vsa sredstva. Televizija je že tudi nabavila vse aparate in za to porabili nakazanih 2,8 miliona dinarjev. Zaplelo pa se je pri nabavi posebne vrste kabla. Televiziji obljubljajo, da potem, ko bodo dobili kabl, zadevo uredili v desetih dneh.

ZAKLJUČNI NASTOP — V avli glasbene šole v Ribnici je bil pred kratkim zaključni nastop učencev te šole. Številni poslušalci so uživali v glasbi. Na glasbeni šoli je bil to že 31. tradicionalni nastop, saj šola obstaja prav toliko časa.

KDO GA BO NADZOROVAL?

Nučnik uprave medobčinskih inšpekcijskih služb je dobil soglasje za opravljanje pravne prakse med delovnim časom. Vendar bo moral izmed delovnega časa nadomestiti z delom populane ali celo ob sobotah in nedeljah. Ko so dolenski izvirni sveti tako velikodušno odobrili opravljanje te prakse med delovnim časom, so bili hkrati zelo strogi pri določitvi, kako bo nučnik »noter prinašal« izmed delovnega časa. Opravljati bo moral delo v pisarni, kdo bo nadzoroval njegovo delo populane ali ob sobotah, pa se izvirniki seveda niso več spomnili ali določili.

Trebanjske iveri

BUTIKI RASTEJO KOT GOBE PO DEZJU — V trebanjski občini, ki je sploh napredna, v več pogledih so začeli v zadnjem času kasti kot gobe podležji tudi butik. Nimamo dovolj prostora, da bi našli vse, ki imajo že ali pa šele nameravajo imeti butik. Kot zanimivost naj dodamo le to, da se je med butik menda znašel tudi neki avtomobil. Na popravilo avtomobila pri njem je treba zaradi izjemne kakovosti čakati po več tednov. Poznavalci pa molče o tem, ali so tudi cene butične.

TREBANJSKO GOSPODARSTVO PIŠA — Ne pomagajo ne dobri sklepi ne pomoč trebanjskih politikov pri izvozu, gospodarstvo v tej občini piša. Izgube v prvem trimesečju znašajo več milijard starih dinarjev več, kakor znašajo dobički. Pri vsem tem pa ni opaziti nobenih znakov izboljšanja stanja.

LOČENO JE ŠE ŠLO ZA SILO, ZDAJ PA NIČ VIČ — Medtem ko sta prejšnje GOP v Mirnem trebanjski Trigrad še nekako poslovala brez izgub, gre po združitvi vse rakovo pot. Baje bo v prvem trimesečju že milijardna izguba in vprašanje je, kaj bo od konca leta. Vsekakor bodo imeli trebanjski vodilni možje z izgubarij veliko dela.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

So krive le neuskrajene cene?

Črnomaljsko gospodarstvo je v lanskem letu pridelalo za 96 milijonov dinarjev izgub — Največ v črnomaljskem tozdu IMV — Primanjkljaji pokriti

ČRNOMELJ — Lani se je izguba v črnomaljski občini v primerjavi z letom 1983 povečala za 178 odst., če pa bi upoštevali še izgubo Belsada v drugem polletju, ki je sicer celoletno poslovanje zaključil pozitivno, bi bil primanjkljaj večji kar za 211 odst. Vsi tozdi so izgubo pokrili pred zaključnim računom, razen črnomaljskega tozda IMV, kjer so primanjkljaj poravnali v okviru sozda IMV Novo mesto s širšo družbeno pomočjo.

Od dobrih 96 milijonov izgube v črnomaljski občini so jo skoraj 90 odst. pridelali v tozdu IMV. Vzrok za izgubo tozda so predvsem v razlogih, ki so vplivali na celotno izgubo delovne organizacije, a tudi v razmehar v samem tozdu, saj so delovni prostori dotrajani, oprema izrabljena, zato so vse manj konkurenčno sposobni. Opozarjajo, da brez naj-

manjš proizvodnje pa se je tozdv prvem polletju znašel tudi v likvidnostnih težavah, zaradi česar je moral najemati drage kredite. Stroški materiala so rasli hitreje kot cene izdelkom. Prav zaradi neuskrajanih cen so v drugem Gokovem tozdu, v Komunalni, že prej načrtovali izgubo, ki je bila ob koncu leta sicer le slab milijon dinarjev, bila pa bi desetkrat večja, če je med letom ne bi pokrila komunalna skupnost.

Tudi v Integral—Golf turizmu tozdu Gostinstvo Bela krajina prisujejo 4,45 milijona dinarjev primanj-

Na seji občinskega komiteja ZKS v Črnomlju pretekli teden je beseda tekla tudi o oceni poslovanja v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Ozrorili so, da iz podatkov ni povsem razvidno, kaj je odraz dela in kje so finančni rezultati le odraz cen ali kvazi sporazumov, da pa se gospodarski položaj slabša. Marsikje niso upoštevali tistega, kar so se pred poldrugim mesecem dogovorili na razpravah o letošnjih planskih dokumentih, saj jim je še vedno najpomembnejše, da ustvarijo dohodek, da imajo dovolj sredstev za osebn dohodke, ne oziraje se na to, po kakšni poti je ustvarjen.

potrebnejših vlaganj lahko pride celo do prekinitve proizvodnje.

V težavah sta se lani znašla dva izmed treh tozdv Goka. IGM Kaninčarica je v drugem polletju sicer posloval pozitivno, a ni bil kos izgubi iz prvega polletja — ob koncu leta je znašala 2,3 milijona dinarjev — ki je nastala zaradi slabe organiziranosti in delovne discipline. Nagrajevanje ni bilo spodbudno, zaradi bolniških izostankov so izgubili 1.015 delovnih dni, a tudi kadrovske spremembe in prevelika reža nista mogli prispevati k boljšemu poslovanju. Poleg tega so bili v prvem polletju slabi vremenski pogoji za delo, zaradi pomanjkanja cementa je bilo povprašanje po betonskih blokih večje od ponudbe, zaradi nerednih plačil kupcev in

Starši razkrili slabosti v glasbeni šoli

Delovna skupnost CIK Trebnje razrešila vodjo glasbene šole — Zdaj vodi šolo Tatjana Mihelčič

TREBNJE — »Primer« trebanjske glasbene šole, ki je buril duhove od letošnjega januarja, ko je bila v našem časniku objavljena bodica, češ da njeni učenci ne obvladajo notne pisave, je končno končan. Na seji delovne skupnosti, ki je bila konec preteklega meseca v Trebnjem, so namreč izglasovali neznanico dosledanjemu vodji glasbene šole Ivo Matoš.

Za osvežitve spomina je treba povedati, da se je po Trebnjem že dalj časa šušljalo, da se učenci v glasbeni šoli ne naučijo kaj dosti. Po objavi bodice v Dolenskem listu je osnovna organizacija ZK žolčno odgovorila, da je šlo za osamljen primer, ki ne more služiti za posploševanje ocen o doseganju učno-zagajnih rezultatov v šoli. Kot so zapisali, je bil kolektiv zaradi enostranskega in žaljivega pisanja upravičeno prizadet.

Očitno pa člani osnovne organizacije niso imeli najboljšega pregleda nad dogajanjem v glasbeni šoli. Kako bi se sicer zavzemali za vodjo, ki očitno ni dobro opravljal svojih nalog. Prav tako niso vedeli, da eden izmed učiteljev — Martin Strel — poučuje na šoli svoje zasebne učence. Če bi to vedeli, se prav gotovo ne bi celo s pisanjem borili za ugled glasbene šole. Žal so jih morali na slabosti in nepravilnosti v delovanju šole najprej opozoriti starši. Pa še staršem to ni uspelo brez pomoči javnosti, ki je bila o dogodkih v glasbeni šoli obveščena preko časopisa.

Primer je zdaj zaključen. Ivo Matoš, ki je očitno spoznal, da ne bo mogel biti vodja šole, je podal ostavko. Delovna skupnost jo je sprejela in potrdila. Na seji pa je bila za vsilko dolžnosti vodje šole imenovana profesorica Tatjana Mihelčič. Prav tako sta na šoli ostala tudi Matoš in Strel. Prvemu priznajo vsa strokovnost, drugi še čaka na disciplinski postopek, od katerega pa bo prišlo šele, ko bodo imeli v VIO tudi disciplinsko komisijo.

JOŽE SIMČIČ

kljaja neuskrajanim cenam ter manjši prodaji storitev zaradi padca življenjskega standarda.

Res pa je tudi, da so objekti tega tozda, raztreseni po vsej Beli krajini, v slabem stanju, niso v celoti izkoriščeni, ni celotne turistične ponudbe kraja. Žal v Gostinstvu tudi niso izpolnili ponudbe, izboljšali kvalitete dela in odnosa do gostov ter smotno uredili delovnega in obratvalnega časa.

V Integralovem tozdu Promet in delavnice so prepričani, da ne bi imeli 2,47 milijona dinarjev izgube, če bi jim uspelo izterjati neplačano realizacijo. Sicer so bili tudi tu težko kos vsem podražitvam, cene lastnih storitev pa so povišali dva meseca prepozno.

M. BEZEK

Prostora še za 135 hiš

V Črnomlju sprejeli zazidalna načrta za črnomaljske Drage in viniški Majer — V Semiču začasna rešitev

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini že nekaj časa ni bilo na voljo zemljišč za gradnjo družinskih stanovanjskih hiš. Zeleno luč je gradnjam odprlo sprejete prostorskega dela družbenega plana, pred kratkim pa so delegati zborov občinske skupščine sprejeli tudi odloka o zazidalnem načrtu Drage v Črnomlju in Majer na Vinici. Ker je zazidalni načrt v Vavpčih vasi pri Semiču padel v vodo, trenutno pa v proračunu ni denarja za planske dokumente in nov zazidalni načrt, so za Semič našli začasno rešitev: na razpolago so tri lokacije v podaljšku hiš v smeri proti Gradu, ki jih bodo pozneje vključili v zazidalni načrt.

V Črnomlju so za strnjeno družinsko gradnjo izbrali zemljišče, ki je za kmetijsko manj primerno. Skupaj z urbanistično službo so se odločili za 9,3 hektara veliko zemljišče nad Butorjasko cesto, kjer bo moč postaviti 114 atrijskih, vrstnih in klasičnih hiš. Z raznovrstnim načinom pozidave bo zemljišče najbolj izkoriščeno. Celotno zazidalno območje bodo komunalno opremili iz obstoječih komunalnih naprav, na novo pa bodo zgradili trafo postajo in telefonski vod.

Predstavniki krajevne skupnosti Vinica so se skupaj s komunalno

PREDAVANJE

ČRNOMELJ — Na pobudo ekološke skupine, ki je bila pred kratkim ustanovljena v okviru črnomaljske občinske konference ZSMS, je pretekli petek v Črnomlju predaval priznani jugoslovanski ekolog dr. Hubert Požarnik. Na predavanju, za katerega je bilo veliko zanimanje, in pozneje v razpravi je beseda tekla predvsem o ekološki miselnosti in zavesti ter o alternativnih gibanjih.

B. M.

Idejna usposobljenost še šepa

Ribniški komunisti so ugodno ocenili svoje delovanje v preteklem obdobju — K ugodni klimi prispevajo tudi dobri poslovni rezultati — Priprave na volitve

RIBNICA — Kakor so ocenili ribniški komunisti na programski seji občinskega komiteja ZK, je bilo njihovo delo v preteklem obdobju uspešno. Največjo težo je vsekakor imela razprava o sklepih 13. seje CK ZKJ, ki je mobilizirala vse članstvo, razkrila mnoge probleme in tudi nakazala konkretne pobude, in predloge za boljše delovanje ZK.

Delovanje komunistov na družbenoekonomskem področju je vsekakor najbolj očitno po tem, da vse bolj prodira spoznanje o nujnosti povezovanja združenega dela. Žal pa ni bilo dosti doseženega na področju povezovanja lesne industrije, kmetijstva in gozdarstva. Vendar pa je bil tu le napravljen korak naprej in osnutki o povezanosti teh treh panog so že pripravljani. Na drugih področjih je že prišlo do povezo-

vanj. Čeprav se v ribniški občini lahko pohvalijo z dobrimi proizvodnimi in poslovnimi rezultati, vendarle opozarjajo tudi na to, da kakovostnih premikov v gospodarjenju že niso dosegli. Sploh pa ni dobro, da je začela rast osebnih dohodkov presegrati rast sredstev za akumulacijo. Prav tako bi bilo potrebna več načrtnega dela na področju kadrovske politike.

Na seji so tudi ocenili, da je bilo delovanje komunistov v drugih družbenopolitičnih organizacijah in tudi v delegatskih telesih dobro. Opozorili pa so na slabosti pri idejno-političnem usposabljanju, saj je raven usposobljenosti še nizka in ta onemogoča akcije. Prav tako niso bili zadovoljni s sprejemom v vrste ZK, saj je več članov zapustilo organizacijo, kakor pa vanjo vstopilo. Interes za včlanitev je, vendar organizacija sama

KOČEVSKI TURIZEM ŠEPA

Vendar bi lahko turistu na Kočevskem marsikaj ponudili, a možnosti ne izkoristijo

KOČEVJE — Kočevje je v zadnjih dvajsetih letih zelo napredovalo na vseh področjih, na turističnem pa je celo nazadovalo. To so ugotovili na nedavnem izrednem občnem zboru Turističnega društva Kočevje.

Kočevje je vedno bolj amazano mesto (medtem ko je bilo včasih med najlepšimi v republici). Rinja ni več primerna za kopanje in plavalni bazen je v glavnem zaprt. Tudi muzej je v sezoni običajno zaprt. Prospekti je star in razglednice tudi, denarja za izdajo novih pa ni. Nočnega življenja v Kočevju ni, odkar ni več bara na Jasneti. Število nočnih domačih gostov naza-

Kmalu gradnja vodovoda ob Krupi

Začetek ob koncu maja

Dolenski list je že nekajkrat poročal o aktivnostih za napeljavo vodovoda po področju onesnažene reke Krupe. Priprave na investicijo v ocenjeni predračunski vrednosti 330 mio din gre do koncu. Prejšnji teden je za 1. fazo investitor pridobil ustrezno soglasje regijske komisije za oceno investicije.

Pričetek gradnje vodovoda bo ob koncu meseca maja, in sicer na odseku vasi ob Krupi ter rezervoar Vinji vrh. Finančna sredstva za poseg v zgoraj navedenem znesku združujejo poleg Samoupravne komunalne skupnosti Črnomelj, Iskre Semič, republike ter pomoči JLA še Območna vodna skupnost Dolenske ter Zveza vodnih skupnosti Ljubljana. Delež zadnjih dveh znaša skoraj 70%. Poudariti moramo, da se je Območna vodna skupnost Dolenske prva vključila v solidarno reševanje težkih razmer ob Krupi, saj je poleg sredstev za vodovod prispevala že v letu 1984 znatna sredstva tudi za druge nujne posege, tako v smeri zagotavljanja pitne vode kot za druge nujne intervencije.

Že od samega začetka reševanja problema so delegati Območne vodne skupnosti in Zveze vodnih skupnosti imeli vse razumevanje za ekološki problem Bele krajine. Zavedati se je namreč treba, da so zadnja leta potrebe po sredstvih vodnega prispevka v SRS ter v dolenski regiji izredno velike, vendar je ekološki problem Krupe dobil pri reševanju selektivno podporo. S pomočjo predstavnikov OVS in ZVS bo občina Črnomelj pridobila tudi ustrezna sredstva za premostitev manjkajočih finančnih virov, s tem bo omogočena gradnja vodovoda po predvidenem planu.

Pričakujemo in upamo, da se bodo na tak način kot OVS in ZVS vključevale v nadaljnje reševanje problema (sanacije, deponije, iskanje nadomestnih vodnih virov Bele krajine) tudi ostale ustrezne republiške organizacije oz. njihovi organi.

IS SOB Črnomelj

Riko krepko prvi

Rezultati poslovanja v prvih treh mesecih

RIBNICA — Dokončne analize o gospodarjenju ribniškega združenega dela v prvih treh mesecih še niso opravljene. Kakor pa kažejo prvi zbrani podatki, so v občini dobro delali in dobro poslovali. Resda so v dveh kolektivih zabeležili izgubo, toda v enem kolektivu je ta izguba malenkostna, v drugem pa je sezonskega značaja.

V zdravstvenem domu imajo za okoli poldrugji milijon izgube, v GG TOK kooperacija pa za 17 milijonov dinarjev. Sicer pa ni moč realno oceniti vrednosti prihodka, dohodka in čistega dohodka, ker se prav zdaj uvaja nov obračunski sistem. Zato pa so toliko bolj zgovorni drugi rezultati.

V zdravstvenem domu imajo za okoli poldrugji milijon izgube, v GG TOK kooperacija pa za 17 milijonov dinarjev. Sicer pa ni moč realno oceniti vrednosti prihodka, dohodka in čistega dohodka, ker se prav zdaj uvaja nov obračunski sistem. Zato pa so toliko bolj zgovorni drugi rezultati.

Spet je v ospredju Riko, kjer so sredstva za reprodukcijo z lanskimi 200 milijoni porasla na 440 milijonov dinarjev. Precej bolj so se odrezali tudi v Inlesu, Eurotransu in Donitu v Sodražici. Vendar pa so na meji rentabilnosti poslovali v kmetijski zadrugi, Mercatorju, sodraškem tozdu Inlesa.

V ribniški občini se lahko pohvalijo, da so po lanskem izjemnem povečanju izvoza ostali vsaj približno na ravni dosedanjih uspešnih rezultatov. Vendar pa predvideni povečanje niso dosegli, ker Sukno in Inles nista toliko izvozila, kolikor bi morala. V Suknu pričakujejo, da bodo v drugem četrtletju popravili rezultate. Sicer pa je večina delovnih organizacij povečala izvoz. Tu spet prednjači Riko, ki je povečal tudi klirinški izvoz.

Ugodni poslovni rezultati so seveda posledica povečane proizvodnje. Proizvodnja se je povečala za več kot petino, kar je seveda krepko nad slovenskim povprečjem. Fizično povečanje proizvodnje pa je lahko tudi dvorezen meč. Ob manjšem izvozu in zmanjšanim povpraševanju so se povečale tudi zaloge.

TUDI VODILNI DELAJO

Za zdaj je Dom Dušana Remiha člena delovna organizacija, kjer se tudi direktor vključuje v neposredno proizvodnjo, tako da deluje. In seveda ima samo on in izključno on pravico, da gre v dopoldanskem času na pivo. Vsem ostalim direktorjem, ki si rok ne mažejo z neposredno proizvodnjo, je to prepovedano.

J. P.

V BREŽICAH ZA KRAJEVNI PRAZNIK

BREŽICE — V osnovni šoli bratov Ribarjev je bilo 9. maja tovariško srečanje z borci, ki sta ga ob 40-letnici osvoboditve priredili krajevna skupnost in krajevna konferenca SZDL. Kulturni program so pripravili šolarji. Bil je nadvse prijeten večer, ki je mineval v prisrčnih pogovorih borcev s člani sveta krajevne skupnosti, s člani predsedstva KK SZDL in predstavniki društev iz KS.

V petek, 10. maja, so krajanje napolnili slavnostno grajsko dvorano, kjer je bila osrednja svečanost v počastitev krajevnega praznika in osvoboditve Brežic pred 40 leti. Na njej so podelili bronasta priznanja OF in priznanja krajevne skupnosti. V kulturnem programu je nastopilo 14 pevskih zborov iz vse občine.

V Beti ni več prostorske stiske

Dograditev jim je omogočila nove zaposlitve

DOBOVA — V Konfekciji Beti so sprejeli v delovno razmerje deset novih delavk. Prvič so prišle na delo 15. maja. Zdjaj ima dobovski kolektiv 180 zaposlenih. Investicijo je izpeljal brez bančnih kreditov, samo z združenim sredstvom med tozdi. Dograditev je veljala 14 milijonov dinarjev.

Novi prostori so jim olajšali delo v proizvodnji, kjer delovni proces že dlje časa ovira utesjenost. Zaposlene so večinoma ženske. Delajo v dveh izmenah. Ta kolektiv ne pozna odhajanja. Delavke so doma iz bližnje okolice in so zadovoljne, da se jim ni treba voziti drugam. Več let zapovrstjo so predstavniki kolektiva redno obiskovali zadnje razrede osnovne šole v Dobovi in seznanjali dekleta s poklicem konfekcionarke. Vse, ki so se odločile zanj, so potem tudi stipendirali in si tako zagotovili delavke za daljše obdobje.

Trenutno izdelujejo ženski in delno otroški program za domače tržišče in za izvoz. Dela jim ne manjka, ker je prodaja Betinih izdelkov preko modnih revij zelo dobro utečena.

Konfekcija Beti kupuje letos v Dobovi prvo družbeno stanovanje v poslovno-stanovanjskem bloku, ki ga bo stanovanjska skupnost gradila v tem kraju. V Beti želijo, da bi v Dobovi zgradili tudi kako solidarnostno stanovanje, saj so zdaj samo v Brežicah. V kolektivu so zadovoljni, da se je v družbeno stanovanjski gradnji vendarle nekaj premaknilo, da ta ni več osredotočena samo na občinsko središče.

Delovni kolektiv zelo dobro sodeluje s krajevno skupnostjo in kaže poslušnost za skupne akcije. Neureničena želja je edinele podaljšana avtobusna proga do Rigon.

J. T.

ZEMLJEPIS — NEZADOSTNO

SEVNICA — Občinska konferenca SZDL Sevnica je 19. aprila poslala zdomki — tajnici Slovenskega kulturnega in športnega društva »Simon Jenko« v Nuernbergu nujno pismo, da bi 1. maja letos prišla na Liso prevzet srebrni znak OF. Vse lepo in prav, če ne bi ekspresna pošiljka romala tudi po Vzhodni Nemčiji, saj je pošiljatelj na kuverto natipkal — NDR, kot da bi se v šoli učili, da je Nuernberg v Nemški demokratični republiki in ne v Zvezni republiki Nemčiji.

J. T.

GASILCI BREZPLAČNO PREGLEDUJEJO NAPRAVE

KRŠKO — Poklicna gasilska enota v Krškem opravlja tudi servis za vse vrste ročnih gasilskih aparatov doma in na terenu. Pečatijo hidrante omarice in po naročilu tesnijo hidrantsko omrežje. Največ dela imajo v Celulozi in atomski elektrarni. Na delavskem svetu so sklenili, da bodo brezplačno servisirali gasilske aparate v Galeriji Božidarja Jakca v Kostanjevici in Valvasorjevi knjižnici v Krškem, kar obema kulturnima ustanovama precej pomeni. Brezplačno servisiranje so ponudili tudi Muzeju izgnancev, političnih zapornikov in internancev v Brestanici.

STRELJANJE IN OGLED

BOŠTANJ — V tej krajevni skupnosti posvečajo veliko skrb obrambni sposobnosti. Minulo nedeljo so se urili v streljanju na strelišču, to nedeljo bodo obiskali garnizijo v Cerkljah.

Strojniki spet brez vodstva?

Tovarna konstrukcij potrebuje večjo podporo družbene skupnosti

SEVNICA — V tukajšnji tovarni konstrukcij, tozdi trboveljske Strojne tovarne, so konec lanskega leta zabredli v težave, na kraju so ostali celo brez direktorja.

Delavci vseeno niso ostali »brez glave«. V tem času sta tovarno po dogovoru z izvršnim svetom vodila izkušena človeka z dolgoletnim stažem v strojogradnji, dipl. ekon. Tone Bebar, kot v. d. vodje tozdi, in Franc Drobnič, dipl. inž. strojništva, kot tehnični. Polletno opravljanje dolžnosti se jima je že izteklo, zdaj si želita čimprej rešiti se neljubih voženj in ne-hvaležnih opravil.

Ne, da bi se jim sevniški delavci kaj posebno zamerili. Ne skrivata, da sta prišla v neurejen kolektiv, kjer manjka vrsta služb. »Tisti, ki je umazan od olja in rje, strogo gleda na vse to kot na režijo, vendar pri zahtevnih delovnih nalogah brez ustreznih služb enostavno ne gre,« pravi Tone Bebar. Pristavi, da se morata s tehničnim sama

ubadati z vsemi opravili. V preteklosti matičnemu kolektivu ni manjkalo očitkov, češ da sevniški tozdi nima primerne proizvodnega programa. Bebar kot dober pozna-

● Neverjetno, a žal resnično je, da tovarna, ki je samo minuli mesec dobavila za 130 ton zahtevnega hidravličnega podporja zasavskih revirjev premore le eno telefonsko zvezo! Ima teletipster, a ga ne morejo priklučiti. Predsednik občinskega izvršnega sveta je zaradi tega sklical vse odgovorne od novomeškega PTT, domače pošte, zveze pa še vedno ni...

vatec trga in Drobež kot strojni kemita, da jim je program kemije.

Delajo ob sobotah in nedeljah

Vežico v Artičah gradijo samo podpisniki samoupravnega sporazuma — Krajane sproti obeščajo v glasilu, ki ga raznašajo šolarji

ARTIČE — V tukajšnji krajevni skupnosti so krajanje doslej ogromno prispevali za komunalne, kulturne in druge pridobitve in si tako postopoma izboljševali življenjske razmere. Bili so med prvimi v občini, ki so uvedli samoprispevek.

Zbirali so ga za prosvetni dom. Z lastnim denarjem so si zgradili vodovode, dva gasilska in en lovski dom, avtobusna postajališča (tri so že postavljena, štiri bodo še na vrsti) in javno razsvetljavo. Poteka akcija za razpeljavo telefonskega omrežja, pri čemer sodelujejo s šestimi KS v krški

in brežiški občini. Za telefonsko povezavo plačujejo bodoči naročniki velike vsote.

Ta hip dokončujejo mliško vežico. Zanj ne zbirajo samoprispevka. Odlučili so se za drugačno obliko, za samoupravni sporazum. Krajanje, ki so ga podpisali, prispevajo zanj po 6 tisoč dinarjev in 20 ur prostovoljnega dela. Podpisnikov je 80 odst. gospodinjstev. Sporazum daje podpisnikom 80-odstotni popust pri vseh pokopalskih storitvah vključno z najemnino grobov.

Druga značilnost te akcije je gradnja vežice v lastni režiji, vendar v skladu z vsemi predpisi. Tretja značilnost pa je hiter potek gradnje. Vežica bo končana v sedmih mesecih, do junija letos. Velika je 130 kvadratnih metrov. Projekt je Regionov in je enak za vse vežice v občini.

Krajanje se na delovnih akcijah zbirajo pretežno ob sobotah in nedeljah. Delajo po osem ur in imajo tudi toplo malico. Naloge imajo natančno porazdeljene in gradnja poteka brez zastojev. Ljudje spoštujejo sporazum in njegove obveznosti v denarju in delu. Gradbeni odbor je dolžnosti razdelil po področjih, tako da vsak natančno pozna svoje dolžnosti. Finančno sodelovanje dajeta komunalna interesna skupnost in Komunalno obrtno podjetje Brežice. Skupna vrednost objekta je 7,5 milijona dinarjev. Z manjšimi storitvami jim pomagajo tudi nekateri delovni kolektivi: Zito, SOP, Pionir, IGM Sava iz krške ter Slovin, KOP, Opekarna — Rudnik in Posavje iz brežiške občine.

Vpeljali so celo redno informiranje krajanov. Šolarji raznašajo glasilu, v katerem seznanjajo ljudi s potekom dela, z odzivom prostovoljcev, s številom opravljenih ur in s planom dela za naprej. Pokazalo se je, da je ta zamisel izredno dobra. V akciji sodelujejo celo nekateri krajanje iz sosednjih KS, iz Dolenje vasi, iz Globokoga in Malega vrha. Pri skupnih interesih jih občinske meje in meje krajevnih skupnosti nič ne motijo.

J. T.

ČETRTKOV INTERVJU

Dobre varnostne razmere

V Posavju lani ni bilo prekinitev dela — Večja samozaščitna kultura — 5 uspešnih let UNZ

KRŠKO — Uprava za notranje zadeve Krško deluje v sedanjih obliki že 5. leto. Z načelnikom UNZ Krško, Maksom Unetičem, smo se prav na dan zmgaje in pred dnevom nastopila pogovarjali o nekaterih dosežkih in tudi težavah delavcev organov za notranje zadeve.

Kako bi na kratko ocenili varnostne razmere v Posavju?

»Varnostni položaj je dober. To smo dosegli tudi ob razmeroma dobrem sodelovanju z občani čeprav bi radi, da bi bilo družbeno samozaščitno — osveščenih še več ljudi. Prosim občane, da po svojih močeh prispevajo čimveč za zavarovanje družbenega in osebnega premoženja.«

Ste zaznali kaj posebnega pri varovanju temeljev socialistične samoupravne družbene ureditve?

»Na območju naše UNZ je bilo lani, glede na leto poprej, zaznanih in obravnavanih znatno manj dejanj s političnim obeležjem. Na

ugodno stanje so vplivale nasploh boljše politične varnostne razmere v Posavju ter tudi doslednejše preventivno in operativno delo na tem področju. Lani je bila večina dejanj storjena na območju brežiške občine, predlani pa je bilo več dejanj storjenih v krški in sevniški občini. Čeprav je raziskovanost dejanj s političnim obeležjem nekoliko boljša, še vedno nismo zadovoljni. Lani ni bilo na našem območju nobene prekinitve dela, zabeležili pa smo le 4 manjše izsiljene sestanke. Do izsiljenih sestankov in nezadovoljstev delavcev je v glavnem prišlo zaradi nizkih osebnih dohodkov, neurejenega delovnega časa, sprememb samoupravnih aktov o nagrajevanju, slabih medsebojnih odnosov in podobnega.«

V kakšnih gmočnih razmerah delate in kakšni so vaši obeti?

»UNZ Krško ima izdelan stabilizacijski program, ki predvideva zmanjševanje materialnih stroškov. Varčujemo pri vozilih in drugih tehničnih sredstvih, pisarniški opremiti in celo pri osebni opremiti miličnikov. Pri tem pa kaže poudariti, da je naš vozni park razmeroma iztrošen. UNZ deluje na dveh lokacijah, kar močno otežuje delo, zato si veliko obetamo od novih prostorov, ki naj bi jih do leta 1990 dobili v prizidku postaje milice v Krškem. To bo skupna naložba republiškega sekretariata za notranje zadeve in krške občinske skupščine, saj bo to tudi skupni objekt UNZ Krško in občinskega štaba za teritorialno obrambo.«

PAVEL PERC



Maks Unetič: »Le nekaj lažjih verbalnih deliktov...«

Zavarovanje prodira na deželo

Uspešno delo območne zavarovalne skupnosti Triglav Krško — Izguba le v kmetijski rizični skupnosti — Najbolj podzavarovani stanovanjski objekti

KRŠKO — Med 16 zavarovalnicami »Triglav« je krška območna skupnost po velikosti na 12. mestu. Lani je imela blizu 350 milijonov din zavarovalnih sredstev. Načrt zavarovalne premije so presegle za 11 odstotkov in s tem povečali premijo za 107 milijonov v primerjavi z letom 1983.

Število zavarovanj se je v družbenem sektorju v Posavju povečalo za 70 odstotkov, v zasebnem pa je ostalo na ravni leta 1983. »Lani skoroda nismo zabeležili neplačane zavarovalne premije, kar je velik uspeh spričo zaostrenih gospodarskih razmer in likvidnostnih težav delovnih kolektivov. Lani smo izplačali več kot 457 milijonov din odškodnin, kar je za 55 odstotkov več kot leto prej. Naravne katastrofe,

kot je bila na primer spomladanska pozeba, so precej pripomogle, da je imela od vseh temeljnih rizičnih skupnosti le kmetijska za 15,6 milijona izgube.« pojasni Mimica Stepišnik, vodja sektorja financ, računovodstva in informatike v krškem »Triglavu«.

Letos zavarovalniški zastopniki posebej opozarjajo na podzavarovanje stanovanjskih objektov. Poslej ne bo več možno z raznimi potrdili

prosjačiti za les in drug material za obnovu poškodovane hiše, marveč bo treba objekte zavarovati za dejansko vrednost. Zavarovalne kulture jev Posavju še vse premalo in ni bistvenih razlik med brežiško, krško ali sevniško občino. Zanimivo pa je, da po-



Mimica Stepišnik: »Zavarovalne kulture je v Posavju še premalo.«

džavarovanje bolj »tepes« v hribovitih kot pa v ravninskih predelih.

● Delež družbenega sektorja v zavarovalni premiji pri območni zavarovalni skupnosti Triglav v Krškem je lani znašal dobrih 69 odstotkov. Nudijo že 35 zavarovalnih vrst. Zadnji dve leti se pripravljajo, da bi razširili dejavnost še na mednarodni transport, to pa naj bi že letos omogočili posavskim izvoznikom, ki so doslej to vestno storitev morali poiskati pri velikih zavarovalnicah.

V tovarnah imajo očitne uspehe pri življenjskem zavarovanju, ki pa že prodira tudi na podeželje. Kolektivno nezdono zavarovanje poznajo skoraj v vseh kolektivih, nezdono pa se zavaruje tudi že veliko kmetov.

P. PERC

Kukavičje jajce na sevniški način?

Vihar v kozarcu vode in nepotrebno podtikanje delegacij

SEVNICA — Konec minulega leta je zaradi dražbe najdenih predmetov v Sevnici »zrasla temperatura«. Ulica je govorila, da je bil prodan drug moped, ne tisti, ki je bil najden. Delegacija v zboru združenega dela občinske skupščine iz Koptarne je zato, da bi zadevo razčistili, na seji vseh treh zborov konec marca o tem postavila delegatsko vprašanje. Bilo je jedrnatodelegat predvsem zanima zakonitost pri dražbah.

Za sejo občinske skupščine, sklicane za danes, je v delegatskem gradivu dolg odgovor, ki očitno bolj burri, kot pomirja. Priznava, da je bil moped resnično zamenjan, kar naj bi bilo celo iz več razlogov koristno. Prvič, občinski štab TO, čigar delavec je sodeloval pri prevozu najdenih stvari od milice v hrambo, naj bi tako prišel do primernejšega mope-da, saj je bilo treba za njihovega prejšnjega (tudi kupljenega na eni takih dražb) opravičiti vsako leto tehnični pregled (v drugi občini), in drugič: na dobičku naj bi bil celo občinski proračun, kajti prvi moped naj bi bil več vreden od drugega.

Na srečo in smolo je v Sevnici šlo le za moped, in ne avto ali avion, kot nekateri v mestu ob Savi komentirajo to »koristno malverzacijo«. Vodja koptarniške idelegacije Slavko Zakošek meni, da so v odgovoru na njihovo javno delegatsko vprašanje naredili nekaj takega kot kukaviča, ki podtakne svoje jajce v drugo gnezdo, saj so v odgovoru popolnoma »nefair« navedene besede: »tendenciozno potenciranje, naphovanje, pisanje anonimnih pisem, blatenje...« Če je to v Sevnici res kdo počel, naj to odgovorni za dražbe najdenih stvari razčistijo. Delegacija je sama javno vprašala. Se to ne sme? Zanima jih tudi, kakaj se odgovorni na odgovor splah ni podpisal!

A. ŽELEZNIK

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 4. do 11. maja so v brežiški porodnišnici rodile: Silva Žertuš iz Bizelske vasi — Slavico, Marina Frelj iz Brežic — Mihaela, Vesna Nadij iz Male Gorice — Marka, Višnja Pažur iz Orešja — Bernarda, Đurda Martince iz Laduča — Kristijana, Metka Rožman iz Brestanice — Melito, Ljubica Krjavič iz Male Gorice — Andrijo, Anica Kene iz Samobora — Igorja, Cirila Cvetkovič iz Vel. Obreža — Primoža, Martina Kosmat iz Laduča — Alena, Irena Uršič iz Krškega — Blaža, Marina Berce iz Samobora — Martino, Marija Krevelj iz Krškega — Matjaža, Marija Hudorovac iz Gorice — dečka, Katica Divjak iz Brestanice — Matejo, Jadranka Lackovič iz Krškega — Dominika, Marija Rubinič iz Cerja — Drjano, Mihaela Sokolič iz Brežic — Saša, Rozalija Bragdič iz Dolenje — dečka, Suzana Gerjevič iz Brežic — Nina, Anica Stanec iz Celin — dečka, Stanka Gunčar iz Čreteža — dečka. Čestitamo!

Krške novice

KJE JE MEJA? — Krajevni skupnosti Krško in Leskovec se že nekaj časa prerekata o tem, kje je prava meja med njima. Prikrajšani se čutijo Leskovečani, zato so toliko bolj glasni. Zahtevajo, da se problem takoj reši, zatelem spremembo ustreznega občinskega odloka in spremembo odločb za prispevek za mestna zemljišča. Ker se pri denarju običajno neha še tako velika ljubezen, pri omenjenem sporu pa so v ozadju precejšnji denarji, je kaj malo verjetno, da bo vesela svatbakevemu ostru ločitvena razprava. Upajmo, da poskus razmejitve KS Krško in Leskovec le ne bo preobilna žeha umazanega perila.

GLAVOBOL — Glava boli tudi sestavljalce predloga za reorganizacijo strokovnih služb interesnih skupnosti, ki je sicer dobil vso politično podporo, ni pa požel mikakršnega navdušenja med sisi. Pet sisov od osmih se je vendarle odločilo za predlagano reorganizacijo, poročilo o reorganizaciji pa so zelo slabo ocenili delegati zbora združenega dela občinske skupščine. Morda pa bodo bolj zadovoljni s ponujeno rešitvijo, ki jo pričakuje vsaj do konca letošnjega junija, če seveda ne bo spet prišlo do zamude.

DELOPUST — Asfaltno »preprogo« skozi mestno jedro so cestarji resda naredili v napovedanem času in, kot kaže, kakovostno, marsikdo pa je še zdaj prepričan, da bi bila lahko zapora mestne arterije vsaj za teden krajša, če bi cestarji delali kakšno urico dlje in tudi ob sobotah. Ne bi bilo napak, če bi se kateri od organizatorjev obnove ceste spomnil, da v Celulozi delajo tudi ob petkih in svetkih.

Sevniški paberki

PONOVITEV IGRE — Jutri ob 20. uri bo v dvorani gasilskega doma Odr mladih ponovil uspešno predstavitev »Zlatega čevlčeka«, dramaleta Dominika Smoleta. To ni zgolj mladinska predstava, temveč v mnogem kritična na obstoječe družbene razmere. Morda bo po razvedrilu, ki ga prinaša to delo, vsem skupaj lažje.

TENISAČI NA PLAN — Teniška sekcija pri Partizanov ugotavlja, da vse več Sevnčanov rado seže po velikih loparjih, igrašče pa primanjkuje. Keč naj bi v bližini novega bazena končno zgradili nekaj pravega, je zdaj tudi pravi čas za sestanke. Ljubitelji tega športa so zato vabljeni na pogovor o tem v Partizanov danes ob 18. uri.

Sla po ustvarjanju

Danja Bajc slika v glavnem staro podeželsko arhitekturo — »Pastel daje sliki mehko«

NOVO MESTO — Na hodniku v pritičju zdraviliškega doma v Šmarjeških Toplicah, ki so mu dali vlogo občasnega likovnega razstavišča, so bili več tednov na ogled pasteli Danje Bajc. »Razstavila sem kakih deset del z dolenskim motivom in povedala so mi, da so si jih obiskovalci z zanimanjem ogledali,« je povedala avtorica, strokovna sodelavka Zveze kulturnih organizacij v Novem mestu.

Krajina, ki jo ima neskončno rada, ji pomeni več kot samo likovni motiv. »Vanjo se zatečem, da se odtrgam od sivine vsakdanjega življenja, razpetega med najrazličnejšimi obveznostmi v službi in doma. To je beg v prostost, v naravo, kjer te ne more več doseči hrup mestnega življenja in kjer lahko dihaš iz polnih pljuč, sanjaš, kolikor te je volja, uživaš. Seveda je ta prostost v celoti osmišljena le, če lahko tudi slikam.«

Motive izbira. Za novodobnosti se ne meni, ampak jo srce žene k staremu, izginjajočemu. Z nostalgijo in s spoštljivim odnosom riše in slika starinske, s slamo krite vinske hrame, ki tu in tam še vztrajajo v samoti, pa stare hiše in še kaj. To so zelo krhke stvari, da se zdi, da bi se zrušile, če bi se jih dotaknila z roko. Vsaj za likovnika zelo krhke, zato jih Danja Bajc tudi odsluži v pastelu. »Tako dosegam mehko, ki jo pastelne barve še zlasti omogočajo. Rada bi delala tudi v akvarelu, če bo kdaj kaj več časa, bom poskusila.«

Danja Bajc ne prikriva, da ji slikarstvo pomeni več kot konjičkarstvo, kot nekaj za ukvarjanje v prostem času. »Moram slikati, saj mi samo slikanje daje tisto utoho, ki jo čutim v notranjosti.

Zato sem tako navezana na vse svoje slike. Le ko bi imela več časa! Včasih me ima, da bi vse skupaj zadelaga v kot in šla neznanim motivom naproti. In res vedno razmišljam o tem, kako bi bilo, če bi se mi nenadoma ponudilo veliko časa. Čakanje na čas pa je za zdaj tudi moj edini načrt.«



Danja Bajc: »S pastelnimi barvami je pri nas zelo težko. Znaš, ti se moraš, kakor veš in znaš.«

Kot slikarka deluje Danja Bajc precej samotarsko. Včasih se je imela za aktivno članico novomeške likovne skupine »Vladimir Lamut«, a ker ni mogla obiskovati njenih sestankov, izobraževalnih ur in ostalega, kar je ta skupina pripravila, je nekako odpadla. Vztraja, kolikor pač more, sama. Vseeno je za njo že kakih dvajset razstav, resda večinoma skupinskih, nekajkrat pa se je občinstvu predstavila sama. Razstava v Šmarjeških Toplicah prav gotovo ni bila njena zadnja.

I. ZORAN

Kaj bo izdal Dolenjski muzej?

V zadnjem času se je v tej ustanovi močno razrasla založniška dejavnost

NOVO MESTO — Kaže, da bo precej del, katerih izdajo je zadnja leta načrtoval Dolenjski list, pa so mu tovrstno dejavnost pošle sape, izšlo v založbi Dolenjskega muzeja. Še več, ta ustanova ne prevzema le tistega, kar je bilo drugje zastavljeno, marveč je omenjeno le vključila v svoj založniški program, ki ga namerava uresničiti letos in prihodnje leto.

Založniški program Dolenjskega muzeja predvideva izdajo del, katerih vsebina je v najtesnejši povezavi z muzejsko dejavnostjo, to pa so knjige, monografije, katalogi, vodniki, likovne mape in manufakturni muzejski predmeti. Svet muzeja je uresničitev teh nalog zaupal založniškemu odboru, ki ga sestavljajo muzejski delavci in zunanji člani, ta odbor pa je za glavne in odgovorne urednike vseh edicij imenoval Franca Šaliha, ravnatelja muzeja. Iz povedanega je razvidno, da ne gre samo za poskus novega ožvljanja Dolenjske založbe, tega najbrž sploh niso imeli v mislih, pač pa, da je namera Dolenjskega muzeja z založniško dejavnostjo že sama po sebi dovolj resna in vredna širše pozornosti.

Prva knjižna dela so že v tiskarni, tako da pričakujemo izid nekaterih knjig že maja. To so »Šmarjeta med NOB«, »Osvojitve Novoga mesta« in »Mokronoška četa«, s katerimi tudi začnemo knjižno zbirko NOB. V tej zbirki bo izšel še »Dnevnik Slavke Kersnikove« (iz Dolenjskih Toplic). V pripravi za tisk je knjižica »Halštatski grobovi« Toneta Kneza, ki bo izšla v okviru tako imenovane »arheološke knjižne zbirke. V sodelovanju z založbo KRT pa pripravljajo izdajo »Trdinovih etnoloških zapiskov«.

V SOBOTO ORGELSKI KONCERT V CERKVI

DOLENSKE TOPLICE — V soboto, 18. maja bo ob 20. uri v tukajšnji cerkvi koncert mezzosopranistke Eve Novšak—Houške iz Ljubljane in organista Željka Marasovića iz Zagreba. Izvajala bosta Bachova, Paurcellova, Arnejeva, Haendlova, Franckova in Bollmanova dela. Prireditelj bo v okviru »Topliškega poletja 85«.

Mladi srbski književniki v Novem mestu

Nastopili bodo drevi v Študijski knjižnici Mirana Jarca

NOVO MESTO — Danes ob 18. uri bo v veliki čitalnici Študijske knjižnice Mirana Jarca literarni večer, na katerem bodo predstavili mladi srbski književniki, ki delujejo v Beogradu. Nastopili bodo: pesnik Nikola Vujičić, glavni urednik »Književne reči«, pesnik Milovan Marčetić, urednik za poezijo pri tem časopisu, sicer znan tudi po nagradi »Goranovega poletja«, pesnik Staniša Nešić, predsednik Književne mladine Srbije, prozaiist Nemanja Mitrović, dobitnik Brankove nagrade. Vsi nastopajoči, o katerih bo na današnji prireditvi obširneje govorila Bojana Stojanović, imajo za seboj najmanj po eno samostojno knjigo. Nobeden od njih še ni dopolnil tridesetega leta, najmlajši (Mitrović) ima komaj petindvajset let. Nastop mladih literarnih ustvarjalcev iz Srbije je pripravila Študijska knjižnica Mirana Jarca v sodelovanju z občinsko konferenco ZSMS Novo mesto.

V SDK RAZSTAVLJA VOJVODINSKI SLOVAK

NOVO MESTO — V razstavišču novomeške SDK (na Glavnem trgu) so te dni na ogled risbe Martina Jonaša, samorastnika iz Kovačice v Vojvodini. Jonaš je po rodu Slovak, z omejenimi risbami pa je ilustriral pesniško zbirko vojvodinskega-slovaškega pesnika Pala Bahuša z naslovom »Sonate za solo molčanje in gajde«.

Sedem zborov

Toliko jih je nastopilo na letošnji občinski pevski reviji v Sevnici

SEVNICA — V sevniki občini deluje sedem pevskih zborov in toliko jih je nastopilo tudi na osmi reviji, ki je bila minulo soboto v obiskovalcev polni dvorani sevnškega gasilskega doma. Prireditelj je vsako leto v drugem kraju, lani je potekala v Zabukovju.

Med pevskimi zbori je največ mešanih, sicer pa delujejo: v Zabukovju, Luki pri Zidanem mostu, v dveh tovarnah — Jutrjanki in Lisci, potem v Krmelju, poleg tega pa še dva oktet: Boštanski lanje in Lovski oktet na Studencu.

Pevci upajo, da bodo lahko nastopili tudi na posavski pevski reviji, ki pa je lani, žal, ni bilo.

Začeli so se dnevi kulture mladih

Ves maj in še junija bo vrsta nastopov kulturnih skupin mladih iz novomeške občine, pretežno osnovnošolcev in srednješolcev — Več gostovanj

NOVO MESTO — Tukajšnja Zveza kulturnih organizacij ostaja zvesta tradiciji in tudi letos prireja dneve mladinske kulture v novomeški občini. Ti so se pravzaprav že začeli, in sicer s ponedeljkom in nastopom folklornih skupin v novomeškem Domu kulture. Do zdaj sta bila še dve prireditvi: večeraj popoldne v Dolenjskih Toplicah srečanje mladih literatov iz osnovnih šol, v Kozinovi dvorani novomeške glasbene šole pa sinoči harmonikarski večer.

Danes ob 13. uri bo v novomeškem Domu kulture gledališka predstava za mladino, obiskovalci pa si bodo lahko ogledali »Modro vrtnico« Kristine Brenkove. V torek, 28. maja, ob 17. uri bo lutkovna predstava (»Zajčkova hišica«) za otroke, ob 20. uri pa predstava lutkovne igre »Palčki in sedem Sneguljčic« za mladino in odrasle. V četrtek, 30. maja, ob 20. uri bodo v Domu kulture uprizorili Brechtovo delo »Ukrep«. Dve uri pred predstavo bo srečanje mladih literatov iz novomeških srednjih šol.

V ponedeljek, 20. maja, zvečer se bodo v Kozinovi dvorani predstavili mladi pianisti. V torek, 21. in v sredo, 22. maja, bo v Domu kulture revija mladinskih in otroških pevskih zborov. V ponedeljek, 27. maja, bodo mladi nastopili na predstavitev večeru plesno-baletne dejavnosti in

sicer na odru novomeškega Doma kulture. Srečanje mladih likovnikov bo letos v Žužemberku. Enodnevnih ekstempore z rastavo bo 8. junija.

V dnevih mladinske kulture bo tudi večer gostovanj. Filmski krožek

V Novem mestu skoraj prazno

TREBNJE, NOVO MESTO — Dekliški pevski zbor, ki ga sestavlja dvajset nekdanjih ali sedanjih učenk trebnjskega glasbene šole, je v počastitev evropskega leta glasbe in 40-letice osvoboditve pripravil celovečerni program ljudskih in umetnih pesmi ter se z njim pod vodstvom zborovodkinje Tatjana Mihelčič minule dni dvakrat predstavil: v petek, 10. maja, zvečer pred domačim občinstvom v Trebnjem in v ponedeljek, 13. maja, zvečer v Kozinovi dvorani novomeške glasbene šole. Poslušalci so obakrat lahko prisluhnili tudi recitacijam pesmi nekaterih avtorjev, ki so izšli iz trebnjske občine, pesmi pa so uvrščene v antologijo Pesmi dolenske dežele, ki jo je uredil Janez Menart.

V približno enournem programu so dekleta zapela šestnajst pesmi domačih in tujih skladateljev, med njimi nekaj priredb slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi. Nekatere članice zboru so izvedle nekaj instrumentalnih sklad za flavto in kitaro, kar je sponredno poživilo.

Avtorji pesmi, ki jih je v Novem mestu recital Jože Falkner, so: France Režun, Lidija Gačnik, Janez Kolenc, Severin Sali, Lado Smrekar, Pavel Golia, Avgust Gregorič in Ivan Gregorič. Recitatorje z nekoliko spremenjenim programom so poslušali tudi obiskovalci trebnjske prireditve.

Poglavje zase je bil na teh prireditvah obisk. Medtem ko so se obiskovalci v Trebnjem še potrudili, tako da jih je na koncert prišlo vsaj kakih sedemdeset, pa je bilo v Kozinovi dvorani zasledeno le nekaj nad dvajset stolov. A čemu pripisati tako pičel obisk, ali prenasičenosti majske dni s kulturnimi prireditvami ali nezainteresiranosti občinstva ali neučinkovitosti oz. slabemu obveščanju? I. Z.

NOVA RAZSTAVA V PETKOVI GALERIJ

RIBNICA — Danes ob 18. uri bodo v Petkovi galeriji v ribniškem gradu odprli razstavo kiparskih del sodobne slovenske kiparke Mojce Smerdu. Razstava bo odprta do 2. junija.

Srednje šole pedagoške in tehniškonaravoslovne usmeritve iz Novega mesta se bo predstavil na brusniški osnovni šoli, lutkarji OŠ Katja Rupena bodo obiskali osnovnošolce v Dolenjskih Toplicah, glasbeno-recitacijska skupina kmetijske šole bo nastopila v Zdravilišču Dolenjske Toplice, recitatorji šole iz tega kraja in trobilni kvartet Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve v OŠ Milka Šobar — Nataša, glasbena skupina Doma učencev Majde Šilc pa na že omenjeni reviji pevskih zborov.

LETOS ŽE NAD 6.500 OBISKOVALCEV

NOVO MESTO — V letošnjem prvem četrtletju je Dolenjski muzej obiskalo nad 6.500 ljudi. Največ obiskovalcev je imela Dolenjska galerija, nekaj manj pa Jakčev dom. Med obiskovalci v Jakčevem domu so prevladovali šolarji.

Dvoumnosti in zadrege

202. izjava Jezikovnega raziščišča pri RK SZDL

»Zadeva: vest v Delu z dne 26. t. m., str. 5: N. N. — ponovno sodnik za prekrške občine Trebnje! Zanima me, če je ta občina morda edinstvena po tem, da javno prizna, da dela toliko prekrškov, da mora imeti posebnega sodnika, ki jo mora kaznovati za vse to početje. S tovariškimi pozdravi. M. K., Kamnik.«

Tu gre za tipično skladiščno dvoumnost, saj zvezo sodnik za prekrške občine Trebnje lahko razumemo na več načinov: 1. ta sodnik obravnava prekrške, ki jih dela občina Trebnje, 2. ...prekrške, ki se delajo v občini Trebnje, 3. to je sodnik za prekrške v občini Trebnje, 4. sodnik za prekrške iz občine Trebnje. Morda je še mogoče še kateri pomen. Iz splošne vednosti take dvoumnosti razvezujemo tako, kot je smiselno: trebnjski občinski sodnik za prekrške.

Takih dvoumnosti je v jeziku vse polno, kakor nam kaže tudi naslednja poved iz oglasa: Prodaj rokavice za ženske iz telečje kože: iz telečje kože so seveda rokavice, ne morda ženske. Pravilno je torej s spremenjenim besednim redom: Prodaj ženske rokavice iz telečje kože. Vsaj preveč dvoumno ne bi tudi bilo, ko bi spremenili samo besedni red in torej rekli: Prodaj rokavice iz telečje kože za ženske, vendar to lahko pomeni tudi, da obstaja posebna telečja koža za ženske. — Prim. še Prepovedano hoditi po travi za pse. Kar se je tu želelo povedati, je, da psi ne smejo hoditi po travi, da jim ne smemo dati hoditi po travi. — Tudi znani karalee slovenskih razumnikov, ki se ima sam za velikogastilista, je v nesrečnem trenutku napisal naslednjo poved: »Koliko nenavadnih spominov se mi prebudijo na mojo mladost, ko sem hodil iz šentševske gimnazije semkaj na sprehode, na Lili Novy ali celo na Kristofa.« Seveda ni hodil na Lili Novy ali celo na Kristofa, ampak gre za »spomine na ta dva«.

Taki primeri nam kažejo, kako hitro pride do pomenske motnjave, ko se znajde na kupu več besed, ki jih (ne)ureja osebna glagolska oblika. Prav zaradi takih dvoumnosti stilistika dostikrat priporoča rabiti glagolske stavke namesto neglagolskih. Zmeraj to seveda ni mogoče. Tedaj take zveze, stavke in povedi razumemo tako, kakor je glede na smisel sobesedila najprimerneje. Smiselno glede na mesto v besedilu mora upoštevati tudi pravo — čeprav so ravno v pravni besedi dovolj pogoste pomenske dvoumnosti.



BREŽICE, POJOČA OBČINA — Posnetek je z nedeljskega nastopa na Bizeljskem, kjer je pred polno dvorano osnovne šole pelo šest mladinskih in osem otroških pevskih zborov. Manjkali so samo Piščani in pevci z Velike Doline. Revija odraslih pevskih zborov je bila 10. maja v slavnosti dvorani Posavskega muzeja v Brežicah. Tudi na njej je nastopilo 14 moških in ženskih zborov in tako počastilo 40. obletnico osvoboditve Brežic. (Foto: J. T.)

Mladi iz treh dežel muzicirali v Trstu

Slovenijo zastopala tudi violončelistka Sabina Grahek, učenka novomeške glasbene šole

TRST — V tukajšnjem kulturnem domu je bilo prejšnjo sredo že tretje srečanje mladih slovenskih glasbenikov treh dežel — Furlanije — Julijske krajine, Koroške in Slovenije, ki sta ga v počastitev evropskega leta glasbe pripravili Glasbena matica iz Trsta in Zveza društev glasbenih pedagogov Slovenije.

Na prireditvi, ki se je zavlekla pozno v noč, je v štirindvajsetih točkah programa nastopilo nad štirideset izvajalcev, učencev nižjih in srednjih glasbenih šol ter študentov glasbe s Tržaškega, Goriškega, Koroškega in iz raznih krajev Slovenije. Izvajalci so bili iz dvanajstih šol: iz tržaške in goriške glasbene matice ter glasbene matice Špeta Slovenov, iz glasbene šole na Koroškem, medtem ko so Slovenijo zastopale glasbene šole iz Radovljice, Ljubljane (»Franc Šturm«) Novega mesta, Slovenj Gradca pa srednja glasbena in glasbena šola iz Maribora, center za glasbeno vzgojo iz Kopa, zavod za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane ter ljubljanska glasbena akademija.

Program je bil sestavljen tako, da so obiskovalci lahko prisluhnili različnim skladbam in raznim instrumentom od klavirja do harmonike in celo roga ter instrumentalnih ses-

kultura in izobraževanje

Se Brežičanom spet nasmiha republiški vrh?

Z Brešanovo komedijo gostovali po Posavju in Dolenjski

BREŽICE — Brežičani, ki so že nekajkrat reševali čast dolensko-posavskega gledališkega amaterizma pred slovensko javnostjo, imajo spet možnost, da se uvrstijo med najboljše. Tisti, ki so videli njihovo v tej sezoni naštudirano predstavo satirične komedije »Smrt predsednika hišnega sveta« sodobnega hrvaškega pisca Iva Brešana, zatrjujejo, da nikakor ne bo presenečenje, če bodo obiskovalci zaključne prireditve letošnjega 28. srečanja gledaliških skupin Slovenije, ki bo od 26. maja do 1. junija na celjskem odru, lahko zaploskali tudi brežiškimi igralcem. S formalne strani ni nikakršnih zadržkov, da se kaj takega ne bi moglo zgoditi. Brežiška predstava je bila v roku prijavljena prirediteljem 28. srečanja, ogledal si jo je strogi republiški selektor, in če bodo nepristransko, a vendarle dovolj kritično razsodili tudi v Ljubljani, bržkone ne bi smelo biti ovire, da Brežičani ne bi potovgali v Celje.

Kot prvi Vlado Podgoršek, režiser »Smrti predsednika hišnega sveta«, so predstavo doobra obrusili, tako da so odpadle vse tiste napake in pomanjkljivosti, ki so jih ugotovili po premieri. Brusili pa so jo na ponovitvah v domačem kraju in na gostovanjih. Gostovali so v Krškem, Trebnjem, Sevnici, Novem mestu, če naštejemo le nekaj večjih krajev. »Vknjižili« so nič manj kot štirinajst ponovitev, kar je tudi za »piljenje« več kot dovolj. »Po lastnem občutku lahko povem, in takega mnenja je tako rekoč vse ansambel našega Amaterskega odra, da smo s to igro dosegli enega od vrhov brežiškega gledališkega amaterizma.« pravi Podgoršek. Trenutno čakajo obvestilo o mnenju vrhovne žirije, in če bodo vesti za Brežičane ugodne, bodo pred odhodom v Celje v domačem kraju še enkrat igrali, in sicer na prostem. Če pa ne, se bodo od te sezone poslovili s prepričanjem, da so se dovolj trudili in ustvarili dobro predstavo. I. Z.

MACAROLOVE FOTOGRAFIJE

NOVO MESTO — V petek, 10. maja, so v Fotogaleriji Novo mesto odprli razstavo fotografij Victorja Macarola. Razstava bo odprta do 8. junija, nakar bo čez poletno sezono razstavnici prostor zaprt. Z razstavo fotografij Macarola je Fotogalerija sklenila uspešno prvo razstavno sezono.

REVILJA PIONIRSKIH FOLKLORNIH SKUPIN

DRAGATUŠ — V nedeljo, 19. maja, ob 10. uri bo v Dragatušu 2. revija pionirskih folklornih skupin belokranjskih osnovnih šol, ki naj bi v bodoče postala tradicionalna. To bo hkrati izbor najboljših pionirske folklorne skupine iz Bele krajine za revijo tovrstnih skupin, ki bo v Ljubljani.

Trgovska poštenost

Ob kritiki v Novomeški kroniki (DL 9. maja)

Naša poslovavnica Potrošniški center na Cesti herojev v Novem mestu je trgovina, o kateri Dolenjski list največkrat piše. Žal vedno le kritično v rubriki Novomeška kronika.

Strinjamo se tudi z javno kritiko napak, ki se pojavljajo, vendar naj bi se stvari obravnavale bolj objektivno in realno. Vemo, da se napake pojavljajo tako v trgovini kot drugod, zato bi jih morali obravnavati bolj enakovredno, ne pa, da je na udaru vedno le ena in ista trgovina. S težavami, v katerih se vsi skupaj nahajamo, še posebno pa z visoko inflacijo se potrošnik srečuje prav v trgovini, zato je do nje toliko bolj kritičen.

V zvezi z zadnjo objavo v 19. številki Dolenjskega lista z dne 9. maja, str. 4., smo dolžni pojasniti glede trgovske poštenosti, kjer pisec članka opozarja potrošnike, naj pogledajo, kaj piše pod nalepko s ceno blaga. Gre verjetno za z nalepko prepleteno staro ceno; na kateri je napisana nova cena. Do popravkov cen blaga prihaja najpogosteje zaradi povečanja proizvajalčevih in s tem naših cen, zaradi sprememb davčnih stopenj in drugih predpisov. Ob novih nabavah blaga po novih, višjih cenah pa smo dolžni eventualne obstoječe zaloge popisati in cene blagu uskladiti z novimi cenami. Pri vsem tem trgovina na žalost ne povečuje svojega dohodka, saj gredo razlike večinoma v korist drugih in le del za obratna sredstva trgovine. Mi smo jih dolžni vnovičiti in sprejemati kritiko potrošnikov tudi na račun tistih, katerim te razlike gredo.

Do svojega dela smo kritični, sprejemamo vse dobronamerne kritike potrošnikov in se trudimo, da bi bilo teh čim manj. Upamo, da so potrošniki z našim poslovanjem v večini zadovoljni, saj smo za svoje delo deležni tudi pohval, in da smo s tem vsaj delno pojasnili, zakaj prihaja do sprememb cen tudi pri blagu, ki se že nahaja na prodajnih policah.

MERCATOR—Standard Novo mesto
Direktor:
Ciril JARNOVIC

Še: Žoga je skalila veselje

»Če kdorkoli pričakuje, da se bom opravičil...«

Resnično nisem imel in nimam namena na dolgo polemizirati o pripetljaji, opisanem v DL 25. aprila. O resničnosti trditve in dogodka se bomo očitno pogovorili na sodišču (verjetno ne na vrhovnem, čeprav gre po trditvah tov. Sikoška za napad na našo samoupravno ureditev), vendar naj glede na to, da je bilo moje pismo močno skrajšano (zaradi pomanjkanja časopisnega prostora, opomba uredništva) pojasnim predvsem to. Jelenovi, kije ob dogodku popolnoma nepristranska, pa vendarle tako informirana o dogodku in strokovni usposobljenosti dr. Sikoška (o kateri sploh nisem dvomil), kot je lahko le oseba, ki je pri hiši zelo zelo domača, nekaj stvari, žoga se ni zakotalila med cvetlice, saj tam raste le okrasno gr-

mičevje in trata, niti ni razbila šipe. O tem, kaj vse bi se lahko pripetilo pa nima pomena razpravljati, saj sem o tem pisal že v prvem pismu, vendar je Dolenjski list ta del izpustil.

Lahko bi, recimo, žogo otrokom vrnila. Tisto o urejeni okolici »režežev« in tistih, ki to niste, ter o tem, zakaj smo nekateri reveži« kljub temu, da delamo po osem in več ur na dan, da ne živimo razpisniško, da nimamo treh avtomobilov, da moramo biti v družbenih stanovanjih, za katera pa smo prispevali denar predvsem delavci v združenem delu, pa bi pustil ob strani, čeprav me spremlja že od otroštva. Sedaj pa mi bi radi naprtli celo vsak odvrženi cigaretni ogorek, čeprav sploh ne kadim.

● Vendar če kdorkoli pričakuje, da se bom kot oškodovane opravil človeku, ki si je prisvojil mojo lastnino (da ne rečem ukradel), zaradi tega, ker je to storil, in da mu za to daje pravico samoupravni sistem, za katerega se skriva s takšnimi banalnimi stvarmi, potem lahko vzamete moje pisanje tudi kot napad na tak sistem in ponosen bom na to!

Morda naredim pri vzgoji otrok veliko napak — nimenamoma, vendar se mi do sedaj še ni pripetilo, da bi domov prinesla (kljub temu da smo »revni«) kakšno »prisvojenjo« tujo stvar, pa čeprav bi šlo samo za žogo.

JOŽE NOVAK
Krško
Papirniška 17

PRVOMAJSKA BUDNICA V GRIBLJAH

Krajani vasi Griblje smo bili letos prikrajšani za proslavo v počastitev OF in 1. maja. Trenutno namreč nimamo prostora, kajti gasilski dom smo porušili in ravno te dni potekajo začetna dela za prenovitev in razširitev. Prijeto pa smo bili presenečeni 1. maja jutraj, ko nas je dvignila budnica črnomajske golde na pihala. Požrtvovalni godbeniki so se ta dan vozili z avtobusom po večjih krajih v občini in poskrbeli za pravo razpoloženje med prvomajskimi prazniki. Upamo, da jih bo njihov kapelnik Silvester Mihelčič st. tudi v prihodnje popeljal iz kraja v kraj s prvomajsko budnico.

M. Š.



Plošča z napisom »SGP Pionir 1983« na steni dvonamenskega zaklonišča na Mestnih njivah draži krajane: od prejšnjega tedna zaklonišče še vedno ni bilo oddano investitorju. (Fotografija: Marjan Moškon, 2. maja 1985)

Sramota v podobi zaklonišča

Delo na Mestnih njivah v Novem mestu, ki SGP Pionir ne more biti v čast

22. marca lani je glasilo krajevne skupnosti Mestne njive v Novem mestu objavilo sestavek, v katerem med drugim piše: »V kratkem bomo dobili v dograjenem zaklonišču med 10. in 11. blokom na Mestnih njivah objubljenjo sobo za družbenopolitične organizacije in prostor za manjše prireditve. Se bo ob tem zožila vrzel med nami, prebivalci krajevne skupnosti, se bomo vključili v nove, boljše sosedske odnose?«

Do danes, dobro leto dni pozneje, zaklonišče še vedno ni bilo predano investitorju. 15. decembra lani bi moralo biti vse gotovo za tehnični prevzem, ki pa ga takrat ni bilo, saj so ugotovili, da vrsta pomanjkljivosti še vedno ni odpravljena. Končni zapisnik o »koncu pomanjkljivosti« je bil spisan 26. aprila letos, toda s tem, da zunanja ureditev zaklonišča še ni končana. Niso še odstranjene poškodbe na cestniški proti zgornjima vrstama hiš nad bloki niti niso odstranjene pomanjkljivosti pred novim blokom 4 A (ki je bil lani le pogojno oddan).

Je mar potemtakem čudno, da so krajani zaradi takega zavlavljanja, malomarnosti in površnosti pri gradnji zaklonišča razočarani, hkrati pa ogorčeni nad zaplavljanjem družbenega denarja? Predstavniki sveta KS so zadnje mesece ponovno in v vedno večji zadržki odgovarjali na številna vprašanja krajanov, kdaj bo zaklonišče vendarle že gotovo. Na sejah odborov krajevne organizacije Zveze borcev, Socialistične zveze, mladine, Rdečega križa in drugih so kritično ocenjevali ta veliki spodrslij SGP Pionir, ki je doslej zamudilo vse dogovorjene roke za odpravo pomanjkljivosti na novem objektu. Komunistične osnovne organizacije ZK v KS so ostro obsodili malomarni odnos izvajalca del, pa tudi neučinkovitost pristojnih občinskih upravnih organov, ki nikakor niso zmogli moči, da bi energično terjali, naj SGP Pionir začeta dela vendarle že dokonča in

ugotovljene pomanjkljivosti čimprej odpravi. Spet se je potrdilo, kar so govorili krajani:

»Če se gospodari tako, potem se ni treba čuditi težavam, v katere smo zabredli! V zaklonišču je tedne in tedne stala voda na tleh, podboji vrat so začeli trohneti, železna oprema rjaveti... Kakšno delo pa je to sploh bilo, če so delavci z gradbišča morali hoditi v kapelico (beri: v bife kmetijske zadruge na začetku Koštalove ulice) k delovodji spraševati, kako postorit to in ono? Videli smo, kako so delavci posedali krog zaklonišča: eden je delal, trije so sedeli, ga gledali in kadili... Saj nas mora vzeti hudčič, če bomo tako gospodarili!«

Ljudska jeza je bila upravičena: v zaklonišču je zamakalo skozi zračnike, vanj pa je prihajala voda verjetno tudi skozi slabo zaščiten zunanje priključke. Glavni vzrok zamakanja pa je bil skoraj gotovo v tem, da so objekt gradili brez drenaže (podzemnega odvodnjavanja), čeprav stoji zaklonišče na tleh, ki slabo prepuščajo vodo, in da je to stavba, katere znan del temelji v zemlji. »Bomo prihajali v novi prostor družbenih organizacij s plavalnimi pasovi?« so z grenkim priokusom črnega humorja govorili ljudje. In še pravijo:

»Novo zaklonišče bo stalo približno milijarda in 200 milijonov starih dinarjev. Od tega je šlo kakih 700 milijonov iz sredstev za zaklonišče, pribl. 35 milijonov ali dobre 3 odst. pa je k investiciji prispevala tudi KS, ki naj bi tu dobila 150 javnih zaklonilnih mest. Kdo se sme igrčkati z družbenim de-

narjem, ko je treba še neprevzeti objekt že popravljeni in ko ga popravljajo že več kot leto dni?!«

SGP Pionir si z gradnjo zaklonišča na Mestnih njivah ni prislužilo pohvale. Pionir je sam projektiral novi objekt, pridobil lokacijsko in gradbeno dokumentacijo, v začetku pa je bil tudi soinvestitor gradnje, na kateri je svojimi ljudmi sam opravil vsa strokovna dela. Slaba organizacija dela, veliko malomarnosti in neodgovornosti do družbe so verjetno glavni vzroki, ki dražijo objekt. Strokovni nadzor pri investiciji je odpovedal, vse kaže, da je bil to doslej »gospodski posel«. Odbornike KS Mestne njive je žalila tudi vzvišnost predstavnikov Pionirjevega tozda iz Ljubljane (ta je zaklonišče dogradil), ki so na njihove pripombe in pritožbe malomarno odgovarjali, kot da gre za gradnjo kakšnega kurnika, in ne dragega javnega objekta, ki so ga gradili z ljudskim denarjem.

Zalostna podoba otipljive malomarnosti sicer ugodnega velikega gradbenega podjetja se tako zakrožuje. Pogodba za graditev zaklonišča je bila podpisana s pogojem »Ključ v roki«. Vsa popravila, odkop stavbe in naknadno polaganje drenaže okoli nje in odprava vseh drugih ugotovljenih pomanjkljivosti gre zato na račun izvajalca del. Dosej znana škoda zaradi odpravljanih napak pri gradnji zaklonišča znaša okoli 500 milijonov starih dinarjev. Bo pri skupni investiciji ob takem dodatnem strošku in pri takem poslovanju podjetju sploh ostalo kaj dobričaka?

Ali vse to vedo delavci SGP Pionir? Ali bo za vse našete malomarnosti in škodo tudi kdo odgovarjal?

STONE GOŠNIK

SMRKCE

v petih različnih slikah, natisnjene na majicah iz 100-odstotnega bombaža do št. 16, vam pošljem po pošti. Ob naročilu navedite št. velikosti majice. Cena od 550 do 650 din. Sprejemam naročila za tiskanje smrkcev na otroško posteljnino, prte in majice z napisi. TERMO TISK TKANIN NOVAK Straža 162

IZLET UPOKOJENCEV

METLIKA — Društvo upokojencev iz Metlike pripravlja za svoje člane izlet v olimpijsko Sarajevo (kjer si bodo ogledali znamenitosti mesta). Tjentište in Mostar. Prijave in informacije za tridnevni izlet, ki se bo pričel 7. junija, dobite do 1. junija vsak torek in četrtek od 8. do 11. ure v pisarni društva.

BOJAN HORVATIČ

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 17. V.
8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Otroci sveta, Glasbena vzgoja, Ruščina, Kaj je film, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Osvoboditev Beograda, Risanka, Stroji in orodja, Moda, Risanka, Zoran Stanojevič, Glasbene minute
12.30 POROČILA
17.15 - 00.15 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 NAŠ PRIJATELJ TITO, otroška serija
17.50 GRIZLI ADAMS, ameriška nanizanka
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA

18.40 PSOZNAVAJMO NAŠO NARAVNO DEDIŠČINO: Mura
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ČLOVEKOVI MOŽGANI: Jaz, angleška dokumentarna serija
21.00 NE PREZRITE
21.15 A. Marodič: NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST — Kje pa je oblast?, humoristična nanizanka
22.15 DNEVNIK
22.25 UJETNICA, francosko italijanski film

DRUGI PROGRAM
17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Mali svet — 18.15 Humoristični klub — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni binali Zagreb — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.00 Vidiki — 21.35 Vojaki ali ne (nizozemski film)

TV ZAGREB
16.20 Video strani — 16.30 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 TV koledar — 17.45 Mali svet — 18.15 Govorimo o zdravju — 18.45 Humoristični klub — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mike Hammer — 20.55 Formula 1 — 21.40 Dnevnik — 21.54 V petek ob 22h

SOBOTA, 18. V.
7.40 — 13.45 in 14.35 — 23.00 TELETSKT
7.55 POROČILA
8.00 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: Zvezda na čelu
8.15 CICIČAN IZLETNIK
8.30 NAŠ PRIJATELJ TITO, nadaljevanje
8.45 GLEDALIŠČE NA PODSTREŠJU
9.15 MITI IN LEGENDE — Antični miti: Odiseja
9.30 PERISKOP
10.00 DNEVI ZMAGE: IN ŠE 7 DNI..., dokumentarna oddaja
10.50 Poljane: PROSLAVA BO 40-LETNICI ZAKLJUČNIH BOJEV ZA OSVOBODITEV IN ZMAGO NAD FAŠIZMOM, prenos
12.00 ČUDEŽI NARAVE: SKRIVNOSTNI SVET PLAZILCEV, kanadska poljudnoznanstvena serija
12.30 SPOZNANO NEZNANO, oddaja o znanosti
13.10 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ — ZAGORJE 84, 6. oddaja
13.40 POROČILA

14.50 RAČUNALNIŠTVO, ponovitev 6. dela angleške serije
15.15 RETROPEKTIVA FILMOV FRANCETA ŠTEGLICA: DEVETI KROG, hrvaški film
16.55 POROČILA
17.00 PJ V ROKOMETU — SLOGA BOSNAPREVOS: CZ, prenos
18.40 BOJ ZA OBSTANKE: Leto požarov, angleška poljudnoznanstvena serija
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 HOOPER, ameriški film
Sonny Hooper je zelo uspešen kaskader, ima močno poškodovano hrbtenico, a to prikriva. Ko se že skoraj odloči, da bo pustil ta poklic, pride mlajši kaskader, ki je za Hooperja izziv. Režiser njemu in mlademu kolegu ponudi, naj sodelujeta pri največjem kaskaderskem podvigu na svetu...
21.40 ZRCALO TEDNA
22.05 VIDEO GODBA
22.25 POROČILA

DRUGI PROGRAM
13.55 Osmrtica (turški film) — 15.10 Beograjska otroška pomlad — 16.10 Dirke za rože (ameriški mladinski film) — 17.50 Nepokorjeno mesto — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni oder — 20.30 Zagrebčanke — 21.25 Poročila — 21.35 Športna sobota — 22.00 Nezvestoba po slovaško — 23.10 Pozzija

TV ZAGREB
8.45 TV v šoli — 10.35 Izobraževalna oddaja — 10.50 Proslava ob 40-letnici zaključnih bojev za osvoboditev in zmago nad fašizmom — 15.45 7 TV dni — 16.15 Narodna glasba — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Rokomet Sloga Bosnaprevos: CZ — 18.25 Prisirčno vaši — 19.30 Dnevnik — 20.00 Bonnie in Clyde (ameriški film) — 21.55 Dnevnik — 22.10 Za konec tedna

NEDELJA, 19. V.
8.25 — 13.05 in 14.40 — 22.45 TELETEKST
8.40 POROČILA
8.45 ŽIV ŽAV: Risanka, Pravljice z vseh vetrov
9.40 GRIZLI ADAMS, ponovitev ameriške nanizanke
10.10 ŽIVLJENJE IN DOGODIVŠČINE NICHOLASA NICKLEBYJA, ponovitev 7. dela
11.05 TAMBURAŠKI ORKESTER »ZORAN MULIČ«
11.35 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODGAJA
13.00 POROČILA
14.55 MOSTOVI
15.25 KAM GREDO DIVJE SVINJE, ponovitev 4. dela nadaljevanke
16.25 POROČILA

16.30 VISOK PRITISK, zabavno-glasbena oddaja TV Koper
17.25 DVOJNA PREVARA, ameriški film
Steve je še vedno nesmrtno zaljubljen v nekdanjo ženo, ki pa se je zapletla v gangsterske posle svojega sedanjega moža. Da bi jo znova pridobil, se Steve odloči, da bo kot paznik blindiranega avtomobila, ki prevažal denar, zatajil, omogočil rop in si tako z dvojno prevaro pridobil dokončno naklonjenost svoje nekdanje žene.
18.50 KNJIGA
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 LJUBEZENSKE ZGODBE — Naš učitelj 4. razreda, nanizanka

21.10 GLASBENA MEDIGRA
21.25 AVTO RALLY SATURNUS, reportaža
21.50 ŠPORTNI PREGLED
22.40 POROČILA

DRUGI PROGRAM
9.05 Oddaje za JLA in jug. film Črni tči — 15.30 Avtomobilske dirke formule 1 za VN Monaca — 17.45 V družbi z mladinskimi pevskimi zbori — 18.15 Novosti glasbene produkcije — 18.40 Neobvezo — 19.10 Poklicno usmerjanje: Vpisi na fakultete — 19.30 Dnevnik — 20.00 Razvoj človeške vrste — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 TV kinoteka: Smer Tokio (ameriški film)

PONEDELJEK, 20. V.
8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Tekmovanja, rezultati, medalje; Slovenščina. Za učitelje, Gradbeništvo Primorja in Istre, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Zgodovina srbske književnosti, Risanka, Angleščina, Risanka, Vojaški poklic, Liguška obala
12.30 POROČILA
17.15 — 22.45 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 NIHČE KAKOR JAZ, pono-

vitev nanizanke
18.05 RINGA RINGA RAJA
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.45 ZDRAVO MLADI
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 N. Mailer: RABLJEVA PESEM, zadnji del ameriške nadaljevanke
20.55 MEDNARODNI FILMSKI

FESTIVAL CANNES 85: Zaključna slovesnost ob podelitvi nagrad
21.35 GLASBENI VEČER — 22.30 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
17.30 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanost in mi — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Dinastija — 22.05 Dobre vibracije

TOREK, 21. V.
8.55 TV V ŠOLI: TV koledar, Jugoslavija in neba vloga v svetu, Profesor Ivo Marinković, Izbrali smo za vas
10.35 TV V ŠOLI: Kemija povsod, Risanka, Lepote sveta, Obnašanje v tuji hiši, Glasbena vzgoja, Ljubezenska poezija v dveh jezikih
12.30 POROČILA
16.10 — 00.05 TELETEKST
16.25 ŠOLSKA TV: Kako nastanejo zemljepisne karte, Valovanje in energija, Mreža življenja, Čebelarstvo
17.30 POROČILA
17.35 PEDENJŽEP

18.05 MITHIN LEGENDE — Antični miti: Odiseja
18.25 OBALNOKRAŠKI OBZORNIK
18.40 MORNAR, angleški TV film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 A. Christie: PAJKOVA MREŽA, angleška drama
Igra je napisana v preizkušenem slogu grozljivki Agathe Christie, Odvija se v udobni hiši ženske srednjih let z bujno domišljijo. S to žensko, Clarisso, živita drugi mož Henry in pasto-

rka Pippa. Nekega dne, ko je Henry zdoma, se v hiši dogajajo čudne stvari. Clarissa, ki je obsedena od namišljenih umorov in zločinov, je naenkrat vpletena v resnični umor...
21.55 OMIZJE
00.00 POROČILA

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Pisani avtobus — 18.15 Odprta knjiga — 18.45 Zeleni ste, pogledite — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kdo tako lepo poje? — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Dokumentarna oddaja — 21.50 Izobraževalna oddaja

SREDA, 22. V.
9.00 TEST
9.15 TV V ŠOLI: Čuvaj našega neba, Zgodovinska pripoved, Poklicno usmerjanje, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Otok Cres, Risanka, Športni mozaik, Računalniška šola, Risanka, Kocka kockica, Na Durmitorju, Zadnje minute
12.30 POROČILA
17.15 - 22.55 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O štirih bratih
17.50 E. Rostand: CYRANO DE BERGERAC, 2. del predstave SMG

18.05 MITHIN LEGENDE — Antični miti: Odiseja
18.25 OBALNOKRAŠKI OBZORNIK
18.40 MORNAR, angleški TV film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 A. Christie: PAJKOVA MREŽA, angleška drama
Igra je napisana v preizkušenem slogu grozljivki Agathe Christie, Odvija se v udobni hiši ženske srednjih let z bujno domišljijo. S to žensko, Clarisso, živita drugi mož Henry in pasto-

20.05 Dokumentarec meseca: BOLJ BELO KOT BELO
20.50 Film tedna: NOČ SV. LOVRENCA, italijanski film
22.40 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Sokoli — 18.15 Družinski magazin — 18.45 Glasba na zaslono — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbena dogajanja — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Dokumentarna oddaja — 21.50 Glasbeni show

ČETRTEK, 23. V.
8.45 TEST
9.00 TV V ŠOLI: Pesmi in zgodbe za vas, Mikrobiologija, Kaj se dogaja v atomskem jedru, Biokovo
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
16.10 — 22.30 TELETEKST
16.25 ŠOLSKA TV
17.30 POROČILA
17.35 F. Rudolf: 40 ZELENH SLONOV — Velikani
17.55 B. Kovič: Neminljivost otroštva
18.25 KOROŠKI OBZORNIK
18.40 ČAS, KI ŽIVI: Med vojno pa muze ne pojo
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 TEDNIK
21.05 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHARSKIH MOJSTROV
21.15 FRANZ LISZT, 3. del madžarske nadaljevanke
22.15 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Na erko, na erko — 18.15 Izziv Himere — 18.45 Mali veliki svet — 19.30 Dnevnik — 20.00 Večni klic (sovjetska nadaljevanke) — 21.15 Poročila — 21.20 Umetniški večer





nedonošene in bolne novorojenčke. Primerjava res ni preprosta, ko pa gledamo s stališča resničnega razvoja, se velikanska razlika med vizijo na elektriko drvečih vlakov in skromnim zabojčkom za na novo rojeno človeško bitje hitro stopi. Če razvoj na Dolenjskem do konca stoletja ne bo pretirano tehnološko obarvan, je treba gledati vsaj na kakovost življenja, so ne glede na vse načrte razmišljale članice sveta. In pri kakovosti življenja ima narodovo in človeško zdravje precej odločujočo besedo. V sedanjih kriznih razmerah je dolenjsko zdravstvo več ali manj osiromašeno, posledice pa so velikokrat hude ali celo usodne. Ljudje so pripravljeni zdravstvu pomagati tudi izven tistega, kar je določeno po zakonu. Imamo sklad za nakup dragocenih medicinskih instrumentov, pri plačevanju zdravstvenih storitev smo se odločili za veliko soudeležbo, solidarnostno gradimo bolniške objekte itd.

Članice sveta za spremljanje družbeno-ekonomskega in političnega položaja žensk pri novomeški SZDL so menile, da je treba pomagati pri začetku, pri rojstvu ob prihodu na svet. Umrljivost novorojenčkov v novomeški bolnišnici se je od leta 1979, ko je bila 19 promilov, znižala na predlanskih 13 promilov. To pa še vedno pomeni, da jih od 1000 živorojenih otrok 13 umre v prvem letu. Vse več je primerov, da se rojevajo izrazito nedonošeni otroci, saj tehtajo nekateri celo samo 1000 do 1500 gramov. V novomeški porodnišnici zato najbolj pogrešajo inkubator, namenjen negi nedonošenčkov. Res je, da že sedaj premorejo dva inkubatorja, vendar ne zaslužita tega imena: gre za preprosti ogrevalni košarici, v katerih okrevajo, oziroma zdravijo dojenčke, ki so zboleli za zlatenico.

Kaj se zgodi, če se v novomeški bolnišnici rodi nedonošenček? Poklicati morajo posebno ekipo ljubljanskega kliničnega centra, ki nedonošenčka prepelje v Ljubljano. Ekipa je zelo zaposlena, saj ima na skrbi vso Slovenijo, na prevoz je treba velikokrat čakati tudi pet, šest ur. Včasih je stanje tako kritično, da nedonošenčka odpeljejo kar z navadnim rešilcem.

Če bi v Novem mestu imeli pravi inkubator, ki ima poleg ogrevanja in primerne vlage še masko za kisik, instrumente za nadzor življenjskih funkcij itd., bi za kar precej nedonošenčkov lahko primerno poskrbeli doma, najbolj kritični primeri pa bi lahko čakali na avto iz Ljubljane, ne da bi se bali za njihovo življenje. Pravi inkubator bi nabavo hitro opravičil tudi zgolj s stališča ekonomike. Naprava stane z dodatno opremo vred okoli 1,5 milijona dinarjev. Če bi ga nabavili, bi veliko prispevali k zmanjšanju odliva denarja iz regije, vsi lahko domnevamo, koliko veljata prevoz do Ljubljane in tamkajšnji oskrbni dan. Inkubator bi lahko uporabljali tudi za nego bolnih novorojenčkov. Novomeški pediatri pravijo, da domači inkubator izpolnjuje vse zahteve, treba se je odločiti med modelom El Nikola Tesla iz Beograda in podobno napravo Beo Medicine iz Beograda.

Zakaj vse te besede in pojasnila? Zato, ker so na pobudo že omenjenega sveta pri novomeški SZDL odprli poseben žiro račun, na katerem se bo zbiral denar za nakup modernega inkubatorja, s katerim bi ob prihodu na svet pomagali mladim Dolenjkam in Dolenjcem. Številka in ime računa je: 52100-603-30372 Zdravstveni center Dolenjske-tozd Splošna bolnišnica »za inkubator«. Nekateri Dolenjci in Dolenjke so nanj že poslali nekaj deset ali sto dinarjev namesto venca na grob, čestitk, iz vednosti, da je treba pomagati, itd. Za darilo ni nikoli težko najti razlog.

Dolenjsko akcijo za nakup modernega inkubatorja novomeške porodnišnice, v kateri rojevajo matere štirih dolenjskih občin, z veseljem podpira tudi uredništvo Dolenjskega lista. Osrednje dolenjsko sredstvo obveščanja bo akcijo redno spremljalo, objavljalo imena darovalcev, višino zbrane vsote, skupaj s svetom za spremljanje položaja žensk pri SZDL bo vodstvom dolenjskih podjetij, sindikatov in posameznikom poslalo pismo, v katerem bo nabava inkubatorja podrobneje utemeljena. Prepričani smo, da bo akcija, s katero hočemo pomagati otrokom, ki so, kot je lepo rekel Jomo Kanyalta, temelj družbe in sol zemlje, naletela na ugoden odmev. Po vsej Dolenjski. Časi, žal, niso rožnati. Ko daš otroku lahko samo eno darilo, mu daj zdravje.

M. BAUER

**Ko daš otroku
lahko
samo eno darilo,
mu daj zdravje**

»Kaže tako, kot da bi se odločili, da bo Dolenjska ob koncu stoletja manj razvita pokrajina, kamor bodo drugi hodili po gobe in na trgat.« je pred dnevi malodušno izjavil človek, ki se na Dolenjskem ukvarja z družbenim planiranjem in ki je že zato dobro proučil osnutek dolgoročnega programa razvoja Slovenije do leta 2000. Osnutek je Dolenjsko bolj ali manj obšel, kar si nekateri razlagajo tudi z opombo, da Dolenjci pač nimamo pravih mož in žensk na pravih mestih republiških vozlišč odločanja.

Ne glede na republiške papirje, ki tako ali drugače kroje tudi dolenjsko usodo, pa nekateri le niso vrgli puške v koruzo. Med njimi so tudi članice sveta za spremljanje družbeno-ekonomskega in političnega položaja žensk pri novomeški občinski konferenci SZDL, ki so začele akcijo za nakup inkubatorja, ki bi ga nujno potrebovali na poroniškem oddelku novomeške bolnišnice. Takoj ko kdo pripomni, da je zelo težko vzporejati, recimo, elektrifikacijo železnice na Dolenjskem in inkubator za

KAKŠNI DRUGI JUGOSLOVANI?

Od komentatorjev impresivne vojaške parade, ki so jo v čast štiridesetletnice zmage nad fašizmom in nacizmom priredili v Beogradu, smo ob domala vsakem ešalonu, ki je korakal ali strumno peljal mimo kamer, slišali, da je vojaška tehnika, ki se je nudila očem milijonov Jugoslovčanov, delo domačih konstruktorjev in tovarn, v redkih posameznih primerih pa smo videli licenčno in pri nas precej izpolnjeno orožje. Skoraj vsak mimohod je spremljal komentar, da gre za orožje, ki je v svojem razredu v svetovnem vrhu, slovenskega komentatorja je zaneslo celo tako daleč, da je po nepotrebnem opeval hitrost streljanja avtomatske puške, ki že zaradi tehnične narave stvari strelja tako hitro kot njene nevarne sestre izpod drugih zastav.



Ne glede na taka pretiravanja, ki so predvsem plod neznanja in želje biti nekemu všečen po liniji balkanske epike, pa je neizpodbitno dejstvo, da je jugoslovanska vojaška industrija resnično na kar precej področjih sposobna izjemnih dosežkov. Izdelava dozvočnega bojnega letala je danes tehnično-tehnoški podvig, ki ga velika večina držav naše velikosti ter ekonomske in znanstvene moči ni sposobna niti zastaviti, podmornice izdeluje poleg Jugoslavije samo še nekaj držav na svetu, osvojitve licenčne proizvodnje tanka četrte generacije pa je s hitrostjo, kakovostjo in bistvenimi izboljšavami presenetila celo tiste, ki so nam prodali licenco. V vseh teh in drugih naših novih orožjih je na tisoče podrobnosti in sestavnih delov, ki zahtevajo vrhunsko tehnologijo in znanje. Tu so sendvič oklepi, lepljene površine letalskih kril, protiklepne rakete z odlično domačo samousmerno elektroniko, laserski daljinomeri itd. Poleg tega je treba omeniti še veliko drugih, predvsem klasičnih pehotnih orožij, ki v svetu že dolgo slove po tradicionalni kakovosti. O njej zgovorno priča tudi veliko zanimanje tujih kupcev za naše orožje. Vojnim ekonomistom je pred dnevi najbrž bolj hote kot nehote ušel podatek, da jugoslovanska vojaška industrija doprinese k devizni bilanci Jugoslaviji precej več kot tako favorizirani turizem. Ko smo že pri devizah, je treba dodati tudi podatek, da izdelamo doma 73 odstotkov orožja, ki ga potrebujemo,

uvoziti je treba le manjši del. Znanstveniki, strokovnjaki in delavci iz naše vojaške industrije so pogosto dobitniki najvišjih priznanj za znanstvene in druge dosežke. Skratka: naša vojaška industrija je skoraj vzorna podoba načrtnosti, dobre organizacije in spremljanja svetovnih trendov.

Stanje in rezultati so po tistem, kar nam je bilo dano vedeti in kar smo videli, tako izvrstni, da kar ne moremo verjeti, da je bilo vse to vrhunsko orožje izdelano v državi, katere industrijski in drugi izdelki, narejeni v civilnih tovarnah, so v veliki večini daleč od svetovnega vrha. To velja celo za Crveno zastavo, za katero vsi vemo, da je precej blizu smodniku, njen civilni izdelek pa pride iz Velike Britanije s poldrugim metrom teleksa napak. Če se vprašamo, kateri jugoslovanski izdelek je poleg slivovke in čevapčičev znan na zemeljski obli, smo kar precej časa tiho, potem pa bi morda previdno poskusili z ladjami iz Splita in Reke, Tamovimi motorji, zelo prav pa bi nam prišla tudi ameriška tatvina Iskrinega telefona. Če se tako razmišljamo, ne moremo imenovati izdelka ali naše tovarne, ki bi tujcu podzavestno pričarala ime naše države. Ni jugoslovanskih saabov, bemvejev, siemensov, ementalerjev, rizlingov, praktično ni ničesar, kar bi bilo že samo po sebi tako zvočno in znano, da bi bil tisti mali, diskretni »made in Yugoslavia« popolnoma odveč.

Kako to? Odgovor, da je temu tako, je gotovo preveč zapleten, večplasten, okrogel in kockast obenem, da bi bilo za končno spoznanje dovolj naivno vprašanje: Ali delajo vse ta vrhunska letala, tanke, topove in rakete kakšni drugi Jugoslovani?

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Pred nekaj leti je v Brooklynu neznanec z revolverjem izvršil napad na banko in jo s prizorišča pobrisal s 50.000 dolarji. Očividci so trdili, da je bežal na »nekoliko čuden način«. Policija, ki je prihitela v oropano banko nekaj minut po napadu, je našla ob bančnem pultu leseno nogo. Okončina je bila tudi pojasnilo za »čuden način« roparjevega bega. Roparja so prijeli pol kilometra od banke: še vedno jo je šibal po eni nogi.

Samo nekaj tednov po tem dogodku se je pred blagajniškim okencem neke druge brooklynske banke prikazal razbojnik, uperil v blagajnika revolver in mu molče podal listek, na katerem je pisalo: »Kilogram kruha, 1 liter viskija, 5 jogurtov, 2 litra mleka, čokolado za kuhanje«. Blagajnik je roparju listek vrnil, rekoč, da ne ve, kaj gospod pravzaprav želijo. Roparja je uslužbenčeva mirnost tako zbegala, da je odvrnil revolver in začel bežati. Takoj so ga prijeli. Med preiskavo so ugotovili, da je nesojeni ropar grozilni listek zamenjal z nakupovalnim seznamom, ki mu ga je zjutraj dala žena.

Skupna vsota, ki jo je veliki angleški pesnik John Milton zaslužil za življenja kot avtor epa Izgubljeni raj, je komaj dosegla 10 funtov šterlingov. To je v Miltonovem času odgovarjalo mesečni plači uradnika srednjega ranga.

Alexander Pope (1688-1744), veliki angleški pesnik, je bil visok samo 135 centimetrov.

Prihodnje leto nas bo spet obiskal slavni Halleyev komet, ki se približa Zemlji na vsakih 76 let. Ko se je na nebu pojavil leta 1456, je takratni papež Kalikst III. prepričan, da so vmes satanovi prsti, zoper repatico izdal papeško bulo.

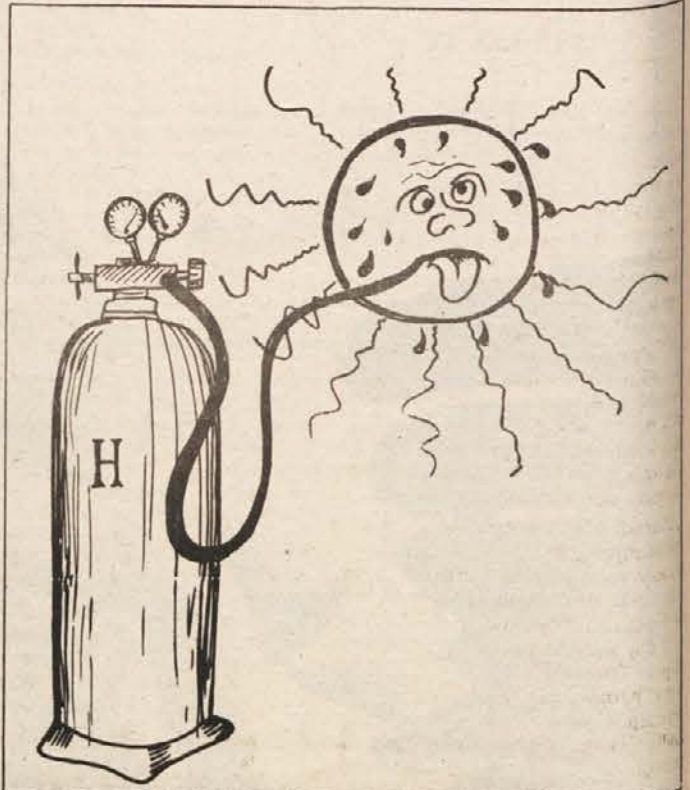
Po najnovejših dognanjih fizikov Sonce vsako leto »požge« 22 milijonov milijard ton vodika.

V nekaterih predelih Aljasko je mogoče vsakih nekaj let videti na nebu (kot fatamorgano) sliko angleškega pristaniškega mesta Bristola. Na voljo je pogled z morja, iz oddaljenosti nekaj kilometrov.

Izračunali so, da je imel Napoleon Bonaparte več ljubic kot Ludvik XIV, Ludvik XV, Franc I. in Henrik IV. skupaj.

Eno od manj znanih odkritij Charlesa Darwina je dejstvo, da bolhe, ki se s havajskih domorodcev preselijo na angleške mornarje, poginejo v treh dneh.

Prvi fosfor v čistem stanju je proizvedel nemški kemik Daniel Kraft iz Hamburga. Fosfor je izoliral iz urina.



Z naravo do zdravja

ZDRAVILNA ZELIŠČA JE TREBA DOBRO POZNATI

Zdravilne rastline imajo zelo pomembno vlogo v razvoju gospodarskega in kulturnega življenja vseh narodov sveta, saj sta se njihova uporaba in določitev razvijala skupaj z razvojem človeštva. Začetna uporaba zdravilnih rastlin je bila vetjetno slučajna: pračlovek je pri iskanju hrane našel tudi na takšne rastline, ki so imele poseben poživiljoč učinek. Te izkušnje je izpopolnjeval in jih prenašal iz roda v rod.

V Sloveniji raste precej rastlin z zdravilnim učinkom, ker ima naša domovina takšno zemljepisno lego, da se tukaj križajo kar trije pomembni vremenski vplivi: alpsko, celiško ter mediteransko podnebje. Kljub odličnemu razvoju

farmaceutske industrije so zdravilne rastline ohranile svojo vrednost in so marsikje še vedno prva pomoč v domači lekarni, zlasti tam, kjer bivajo ljudje daleč od prometnih zvez in ambulantnih postaj.

Zdravilne rastline ne rastejo povsod, saj zahtevajo za svojo rast različne zunanje pogoje. Nekatere rastejo po vlažnih livadah, druge na suhih tleh, v nižinah, v alpskem svetu, ob morju itd. Nekatere uspevajo v senci, druge pa potrebujejo več sonca. Od teh zunanjih razmer je odvisna tudi vsebnost zdravilnih učinkov v rastlinah. Zato uspevajo določene zdravilne rastline najbolj tam, kjer

imajo za rast najboljše možnosti.

Aktivne učinkovine, ki dajejo zdravilnim rastlinam njihovo vrednost, so asimilacijski produkti ter pogosto vezane v kompleksne spojine z drugimi snovmi. Rastline vsebujejo poleg ogljikovih hidratov tudi razne dušikove spojine, močno delujoče snovi, glikozide, alkalioide, črsljavine, eterična olja, smole, sluzi, razne organske kisline in njihove rudninske soli itd.

Najpomembnejši pogoj za pravilno nabiranje zdravilnih rastlin je njihovo poznavanje. Kdor jih ne pozna, lahko nabere strupene rastline, ki utegnejo povzročiti veliko škodo nabiralcu in tudi njegovim bližnjim. Med pojmovoma zdravilen in strupen je le majhen razloček, ker imamo zdravilne rastline, ki so v rokah strokovnjaka uporabne kot zdravilo, v nepoklicanih rokah pa hud strup.

Vrednost zdravilne rastline se ocenjuje po tem, koliko koristnih snovi vsebuje rastlina, ko je posušena. Kolikor več je teh snovi, tem bolj je rastlina vredna. To pa je odvisno od mnogih zunanjih pogojev, od pravega nabiranja, sušenja in shranjevanja.

Uredništvo Dolenjskega lista se je dogovorilo za sodelovanje z diplomiranim magistrom farmacije Borisom Jagodičem iz Celja, ki bo v Prilogi vodil stalno rubriko o nabiranju, pripravi in uporabi zdravilnih zelišč. V rubriki, ki smo ji dali nadnaslov »Z naravo do zdravja«, bomo v naslednji številki objavili prispevek o zdravilni moči bezga.



Glasba

JOHN CAGE, (NE)GLASBENA AVANTGARDA?

John Cage je eden največjih revolucionarjev v glasbenem ustvarjanju 20. stoletja. Razbijanje vseh klišejev, večno raziskovanje novih poti v ustvarjanju in izvajanju glasbe, nemirni duh, ki je vedno iskal nekaj novega, nekaj enkratnega in neponovljivega — to je kratki in poenostavljen opis njegovega ustvarjanja. Njegov odnos do umetnosti je skrajno subverziven in anarhičen.

»NIMAM NIČESAR POVEDATI IN JAZ TO POVEM IN TO JE POEZIJA,« pravi John Cage.

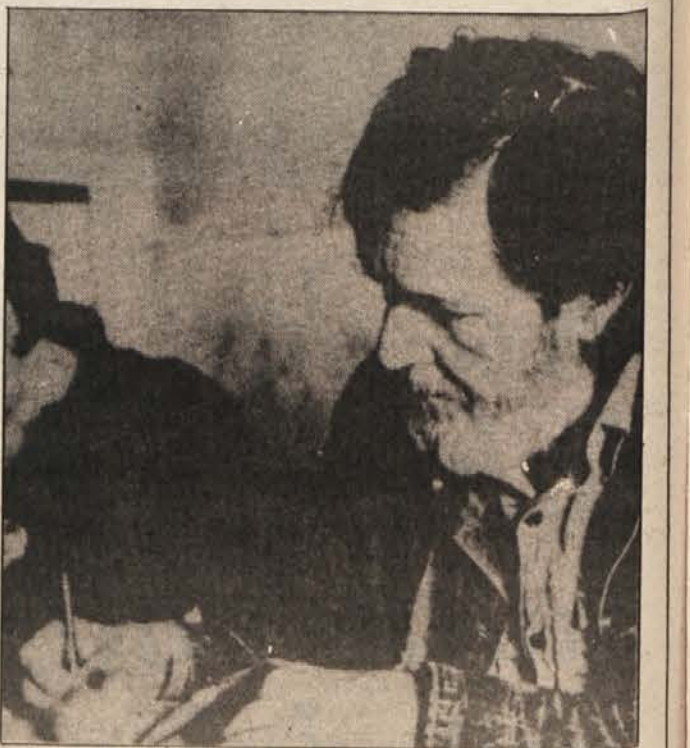
Avtorski večer, ki ga je imel John Cage aprila v Cankarjevem domu je bil sestavljen iz več delov. V prvem delu programa je skupina štirih Američanov izvedla Cageovo skladbo »Glasba za štiri« na klavirju, klarinetu in kopici tolkal. V drugem delu je Cage bral svojo poezijo, vse skupaj je imenoval »Gobice z variacijami«. Tretji del programa je bila nenapovedana variacija »Glasbe za štiri«, ki je trajala 20 minut. Variacijo je Cage v zadnjem trenutku uvrstil v program in je bila izvedena tako, da sta dva instrumentalista igrala zadnjih 20 minut skladbe, po koncertu je bil razgovor.

John Cage je govoril o receptu za gobice, o nepomembnosti glasbe, ki ne nudi rešitve sedanjih problemov na Zemlji, poudaril je, da se moramo vsi boriti za čisti zrak, za čisto okolje, za mir in za odpravljanje vzrokov lakote na svetu.

Svoje poglede na umetnost in glasbo je nekoč označil takole:

»Kjerkoli se nahajamo, tisto, kar slišimo, so v glavnem šumi. Ko jih zanemarjamo, nas motijo. Ko jih poslušamo, nas navdušujejo. Zvok kamiona, ki gre s hitrostjo petdeset milj na uro. Motnje na radio aparatu. Dež. Želimo ujeti in kontrolirati te zvoke in jih uporabiti ne kot zvočne učinke, ampak kot glasbene instrumente. Vsak filmski studio ima svojo biblioteko, zvočnih efektov, snemanih na trak. S fonografom kontroliramo amplitudo in frekvenco vsakega od teh zvokov in ritmov v okviru domišljije in izven nje. S štirimi fonografi lahko komponiramo in izvedemo kvartet za motor z notranjim izgorevanjem, za veter, bitje srca in zemeljski plaz.«

ZDENKO MATOZ



KRUPA NI UMRLA ZAMAN

Brez dvoma so dogodki in dejstva v zvezi z onesnaženjem Krupe pripomogli k temu, da smo v Sloveniji začeli o vodnih virih vsaj delno drugače razmišljati. Dr. Dušan Plut z oddelka za geografijo filozofske fakultete v Ljubljani je za Prilogo Dolenjskega lista napisal prispevek, v katerem podaja predloge za bolj smotrno in usklajeno bodočo rabo belokranjskih vodnih virov. Tema je obdelana s prostorsko-ekološkega vidika, prispevek je strnjen povzetek Plutove doktorske disertacije, »Vode v Beli krajini in njihova uporaba«, raziskovalne naloge »Vodni viri Bele krajine«, ki jo je s finančno pomočjo črnomaljske in metliške občine izpeljal Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani, ter sugestij s pogovora o rabi belokranjskih vodnih virov, ki ga je marca letos organiziral izvršni svet črnomaljske občinske skupščine. Prispevek dr. Dušana Pluta je z naslovom in mednaslovi opremilo uredništvo Dolenjskega lista.

Brez dvoma je Bela krajina na pomembni prelomni stopnji, saj pereči vodno-ekološki problemi kažejo na nujnost drugačnega načina gospodarjenja z vodnimi viri. Preteklo rabo vodnih virov je označevala smotrna raba lokalnih možnosti (pri vodni oskrbi, rabi vodne pogonske moči). Urbanizacijo in industrializacijo pa označuje ob vseh pozitivnih potezah tudi enosmerno izkoriščanje voda, ki je v končni fazi povzročilo povraten, ekonomski in ekološki učinek. Zato je nujna korenita sprememba v vrednotenju belokranjskih vodnih virov, saj bo nadaljevanje današnjega načina izkoriščanja slej ko prej povzročilo še večje, praktično nerešljive vodno-ekološke probleme. Današnji, pretežno enosmerni rabi mora slediti sočasna, usklajena, racionalna raba, zasnovana na svojstvenih prostorsko-ekoloških potezah belokranjskih vodnih virov, saj čisto voda ni neomejena in brezplačna dobrina.

Zaradi onesnaženosti belokranjskih vodnih virov bo vprašanje varovanja in smotrnega ravnanja z okoljem (zlasti vodo pa tudi z zrakom, zemljo) nujno moralo postati iz obrobne, zapostavljene eno izmed osrednjih družbenopolitičnih vprašanj Bele krajine, ekološki cilj razvoja pa eden izmed osnovnih družbenih ciljev. Trenutno zelo pereča vprašanja vodne oskrbe (npr. Krupa) drastično kažejo, da onesnaževanje vode ogroža eksistenčno-ekološko pomembne sestavine življenjskega okolja in tudi že ovira gospodarski razvoj.

Reševanje vodnogospodarskih vprašanj Bele krajine je v veliki meri povezano z bodočo rabo Kolpe, vendar je potrebno upoštevati nekatere specifične potrebe bodočega gospodarjenja z ostalimi belokranjskimi vodnimi viri. Zato je nujna medobčinsko (medrepubliško) usklajena vodnogospodarska ureditev zgorajnjega Pokoljpa.

Možni uporabniki Kolpe in njene ozke doline, ki imajo različne potrebe, so naslednji:

- energetika (velike in male HE)
- promet (rečni, železniški, cestni)
- oskrba z vodo (naselja, industrija, kmetijstvo — namakanje)
- rekreacija — turizem
- varstvo narave.

KOLPA JE V TEM TRENUTKU PREDVSEM GREZNICA

Kot posebno skupino uporabnikov bi lahko navedli današnje uporabnike, vendar se Kolpa, razen izjemnih primerov (vodni obrati, turizem) v bistvu ne izkorišča. Pravzaprav je trenutno njena osrednja funkcija odvod odpadne vode naselij in industrije obkoljskih naselij in naselij porečja Lahinje. Pri gradnji plovnega kanala med Ladešič Drago in Brodom ali velikih HE bi bilo potrebno zgraditi jezove z večjimi akumulacijskimi jezovi, ki bi preplavila ozko dolinsko dno in razširjene dele sicer ozke akumulacijske ravnice. Osimski spoznanji obvezujejo Jugoslavijo, da podpira prizadevanja za usposodobitev rečne plovbe v smeri Zagreb — Ljubljana — Tržič. Med razlogi, ki govorijo proti gradnji velikih HE na Kolpi, so poleg velikega kolebanja vode, kraškega sveta, omejenih možnosti za razvoj drugih rab, naravovarstvenega vidika tudi ekonomski. Tako naj bi predvidena akumulacija Damulj (49 m visok jez) (\$ 15 MW), ki bi imela po načrtih le energetsko vlogo, prispevala le 0,7% moči slovenskih elektrarn v letu 1980 (Černe, 1983). Dolgoročni razvojni načrti SRS do leta 2000 na Kolpi ne predvidevajo velikih energetskih objektov.

S prostorsko-ekološkega vidika plovno-energetska usmeritev rabe Kolpe ni sprejemljiva, kar pa velja tudi za današnjo rabo. Predlagamo usklajeno, komplementarno rabo Kolpe in njenih belokranjskih voda z razvojem naslednjih funkcij:

- energetske z gradnjo majhnih HE
- vodnooskrbne (pitna in tehnološka voda, namakanje)
- rekreacijsko-turistične (kopanje, čolnarjenje, ribolov) in naravovarstvene (obkoljski krajinski park) z naravovarstvenimi omejitvami
- prometno z obkoljsko železnico in predorom pod Risnjakom.

ELEKTRIKE ZA PET NAJVEČJH PORABNIKOV

Belokranjska Kolpa ima vse ugodne naravne možnosti za gradnjo malih HE namesto sedanjih vodnih obratov. Ob praktično nespremenjenih padcih (1,5 — 2,5 m) in nekoliko večjem instaliranem pretoku (10 — 20 m³/s) bi imele male HE na Kolpi lahko moč najmanj 100 — 150 kW (do 250 — 300 kW), na Lahinji in



Foto: A. Bartelj

Krupi pa okoli 50 kW. Mala HE na Kolpi z močjo 150 kW bi ob 11-mesečnem obratovanju proizvajala okoli 1,1 milijona kWh. Teoretično bi lahko na belokranjski Kolpi (le na levem bregu) zgradili okoli 20 MHE, ki bi skupaj lahko proizvedle najmanj 22 milijonov kWh na leto. Toliko je znašala I. 1980 poraba petih največjih belokranjskih industrijskih porabnikov. Vendar bi bila lahko instalirana moč (vzporedni agregati) posamezne male HE po izračunih Kompareta (1985) do 350 kW, a ob skrajno nizkem vodnem stanju ne bi obratovala s polno močjo. Z vidika ohranjenosti vodnih obratov, bližine uporabnikov, SLO bi bile najbolj primerne naslednje lokacije:

Kolpa: Prelesje, Učakovci, Vinica, Pobrežje pri Adlešičih, Križevska vas (teoretično pa bi bilo mogoče na Kolpi postaviti 50 MHE na mestu žag in mlinov, ob minimalnem posegu v pokrajino);

Lahinja: Črnomelj, Gradac, Krivoglavice ali Primožek;

Krupa: pri izvira (Hluparjev mlin) in pri Peru.

Namakanje obkoljskih ravnin s pomočjo prečrpavanja Kolpe bi bilo koristno zlasti okoli Gribelj, Krasinca, Zaluke in Mestnega loka pri Metliki, kjer je nad 1000 ha sklenjenega ravnega sveta. Možnosti za namakanje so uresničljive ob istočasnih ukrepih za odpravo poplav (zlasti pri Zaluki in Metliki).

OBKOLPSKI POKRAJINSKI PARK?

Razvoj turizma in rekreacije je mogoč le ob ohranjenosti pejsažni podobi kolpske doline in ustreznosti čisti Kolpi in vodi njenih pritokov. Nerealno je pričakovanje, da se bo t.i. stacionarni turizem razvil v večini obkoljskih naselij. Zaradi ugodnega prometnega položaja in naravnih razmer se lahko v večji meri razvije v Osilnici in Brodu, v Vinici in Metliki (delno še v Prelesju, Adlešičih, Podzemlju, Primostku). Sodimo, da ni smiselno nadaljnje drobljenje sicer skromne, nepovezane ter neusklajene turistične ponudbe z novimi posegi v obkoljsko območje (Želebej). Za razvoj turizma je pomembno dejstvo, da je spodnji tok belokranjske Kolpe najtoplejši odsek med večjimi vodnimi tokovi v Sloveniji, saj je letno povprečno 66 dni srednja dnevna temperatura nad 18° C, 44 dni pa nad 20° C. Praktično neizkoriščene so zelo ugodne naravne možnosti za razvoj veslanja na mirnih vodah (z manjšimi izposojevalnicami čolnov, stalnimi točkami za prenočevanje in daljše zadrževanje), pa tudi za razvoj obkoljskega kmečkega turizma. Turistično-rekreacijski razvoj obkoljskega območja pa je mogoč le ob ustreznih naravovarstvenih ukrepih in čisti Kolpi. Zaradi različnih razlogov (ekonomski...) bo vse večji del prebivalcev preživel aktiven oddih ob rečnih bregovih, dolina Kolpe pa ima za aktiven in zdrav »alternativen« dopust in oddih v pretežno naravnem in mirnem okolju idealne razmere. Sodimo, da bi moral obkoljski pokrajinski park (200 m širok pas na obeh straneh reke) segati od izvira Kolpe do Ozlja, v posameznih odsekih pa bi bili različni varstveni režimi.

Postopoma bi bilo potrebno odpraviti poglavite vzroke za naraščanje onesnaževanja Kolpe in njenih pritokov z odpadnimi vodami, zlasti Čabra, Plešč, Osilnice, Broda, Kočevja (delno urejeno), Severina, Starega trga, Vinice, Adlešič, Črnomlja in Metlike (delno urejeno), pa tudi Semiča (oddaljen od površinskih voda, a v zaledju Krupe). Ocenjujemo, da znaša celotno breme organskega onesnaževanja v zgornjem Pokoljpu (z Belo krajino) kljub delno uspešnim čistilnim napravam v Kočevju in Metliki okoli 100.000 E (Bela krajina: 30.000 — 35.000 E). Nujno bo potrebno redno, vsaj sezonsko (ob različnih vodnih stanjih), spremljati kvaliteto vode, breme organskega in ostalega onesnaževanja (nevarne snovi, težke kovine) in usmerjati gospodarski razvoj (preventivni in ne le kurativni ukrepi).

Zlasti v SRH so ponovno oživel načrti o železniški zvezi med Zagrebom, Karlovcem, Brodom in Reko po dolini Kolpe in s predorom pod Risnjakom, saj sedanja železniška povezava preko Gorskega kotarja ne ustreza sodobnemu železniškemu prometu. Zlasti za gospodarstvo sosednje republike in reško pristanišče bi imela obkoljska železnica izredno velik pomen. Z ustreznimi, tudi naravovarstveno pretehtanim izborom poteka obkoljske železnice bi zmanjšali negativne posledice, prometna dostopnost obkoljskih pokrajin pa bi ob ostalih ukrepih pripomogla k oživljanju manj razvite in demografsko ogrožene robne regije SRH in SRS. Obkoljska železnica bi torej imela pomembne pozitivne ekonomske učinke tudi za razvoj kolpske doline in Bele krajine, s predorom pod Risnjakom pa bi se odprle tudi možnosti za vodno oskrbo Reke iz površne Kolpe.

Brez dvoma je organizacija in način bodoče vodne oskrbe Bele krajine danes, pa tudi v bodoče eno izmed osnovnih gospodarskih vprašanj v regionalnem razvoju in pomemben element odpravljanja gospodarskih in socialnih razlik. Onesnaženost Krupe s PCB kot osnovnega (za oskrbo s pitno vodo) belokranjskega vodnega vira zahteva izdelavo drugače zasnovane dolgoročne strategije belokranjske vodne oskrbe. Dolgoročno gledano so z vidika regionalne belokranjske vodne oskrbe s pitno vodo tri osnovne variante:

- črpanje vode iz Kolpe
- črpanje vode iz izvira Krupe
- črpanje s pomočjo vrtin v gorjanskem zaledju Krupe.

Količinsko je sicer Kolpa daleč najpomembnejši vodni vir (minimalna izdatnost pri Metliki — 6000 l/s), so pa številni argumentirani zadržki za njeno uporabo (kljub možnemu, a zelo dragemu čiščenju) kot vira za pitno vodo (široko kraško porečje, nejasna velikost porečja, številni onesnaževalci z različnimi odpadnimi vodami). Brez dvoma pa nudi osnove za razvoj t.i. mokre industrije, ki potrebuje večje količine tehnološke vode. Sodimo, da se bo v bodoče v Metliki (že razvita industrija, neposredna bližina Kolpe) ob že pripravljenih načrtih raba kolpske vode povečala, nujno pa jo mora spremljati skrb za ustrezno čiščenje. V ostalih belokranjskih naseljih ob Kolpi zaradi neustrezne materialne infrastrukture ne priporočamo večje porabe tehnološke vode, kar velja tudi za industrijo Semiča in Suhorja, ki sta vezana na pitno vodo iz vodovodnega omrežja. Teoretično je možnost, da se Iskra iz Semiča delno oskrbuje s krupsko vodo, a obstaja vrsta zadržkov, zlasti ekonomski. V primerjavi z večino ostalih slovenskih pokrajin ima Bela krajina zaradi razmeroma čiste Kolpe (z vidika kazalcev kvalitete za tehnološke vode) brez dvoma komparativno prednost, kar velja zlasti za Metliko. Ugodno so tudi kemične lastnosti Kolpe, saj je zaradi večjega deleža permokarbonskih kamenin v povrju njena voda manj trda kot voda ostalih belokranjskih vodnih virov. Sodimo, da je potrebno predhodno strokovno poglobljeno proučiti in pretehtati možnosti uporabe krupske vode, preden bi prišla v poštev uporaba površinske vode za oskrbo prebivalstva. Tudi v bolj razvitih, industrializiranih slovenskih pokrajinah se površinska voda le izjemoma uporablja kot vir pitne vode. Pri eventualnem zajetu Krupe in izvira je osnovni problem tehnologija čiščenja PGB iz vode. Zavod za zdravstveno varstvo (1984) iz Maribora ni dobil podatkov, da bi v svetu že imeli uporabne praktične izkušnje s čiščenjem tako onesnažene vode. Zato upravičeno predlaga laboratorijske in pilotne preizkuse. Vsekakor bi bilo čiščenje izredno drago, v celotnem zaledju (nad 100 km²) pa bi bili potrebni široki varstveni ukrepi, zlasti na 35 m² velikem bližnjem kraškem ravniku (s Semičem). Kljub navedenim razlogom bi bilo potrebno v prvi fazi strokovno proučiti možnosti za čiščenje izvorne vode Krupe.

Drugo možnost predstavljajo zajete vode z navpičnim vrtnjem v gorjanskem zaledju Krupe. Po ugotovitvah dr. Gamsa (1961) in geologa Novaka (1984) je namreč nivo vode 20 — 30 m pod krovskim površjem, zato bi bilo možno s poskusnimi vrtinami priti do vode. V plitvem krasu, kot je tudi zaledje Krupe, imajo zaradi bližine freatične cone po svetu že uspehe z vrtnjem. Gams (1974) navaja uspehe vrtanj v Indiani (ZDA), na plitvem krasu zahodne Irske pa prevzemajo vrtalci celo breme tveganja, če katera vrtina ne naleti na vodno žilo. Zato za zaledje Krupe priporočamo, da se po neobhodnih podrobnih hidrogeoloških raziskovanjih (Geološki zavod Ljubljana) poskusi s pomočjo vrtin zagotoviti ustrezne količine pitne vode, v vzhodnem, bližnjem delu zaledja (zlasti v območju med Štrekljivcem, Črešnjivcem in Omoto). Količine vode bi bile seveda manjše kot na izvira, vendar po obliki sicer nenatanko poznane obsega zaledja (nujna barvanja vseh ponikalnic v zaledju) sodimo, da bi bile količine dovolj velike za dolgoročno kritje vseh belokranjskih potreb po pitni vodi. Ker bi se poleg onesnaževanja s PCB izognili tudi možnemu onesnaževanju odpadnih voda Semiča, bi bili potrebni manj obsežni in varstveno manj strogi ukrepi.

Z VODO IZ KOLPE IN KRUPNE NE BO NIČ NAJMANJ 10 LET

Za dokončno odločitev in izbor osnovne strategije dolgoročne regionalne vodne oskrbe Bele krajine so potrebne tudi časovno zahtevne in celovite interdisciplinarne raziskave. Sodimo, da realno najmanj deset let (petnajst) ne moremo računati na pitno vodo iz

Krupe (izvir ali iz zaledja z vrtnjem) ali Kolpe (z vidika regionalne oskrbe). Zaradi že danes perečega pomanjkanja pitne vode (tudi v naseljih z vod. odrom) in zagotovitve ustreznega časa za temeljito pretehtanje in izbor najbolj ustreznega mesta črpalnice za regionalno oskrbo Bele krajine s pitno vodo pa se je potrebno takoj lotiti naslednjih ukrepov:

— ojačeno črpanje iz že zajetega izvira Dobljčice (dodatno 10 — 20 l/s), zlasti za potrebe Semiča in okolice, vključno z vasi ob Krupi, ki so zaradi onesnaženosti krupske vode ostale brez redne ali dodatne vodne oskrbe. Glede na nujnost zagotovitve biološkega minimuma (zlasti ob nizkem poletnem vodnem stanju) in stopnjo onesnaženosti v spodnjem toku Dobljčice sodimo, da bi lahko dodatno črpalni (ob nizkem vodnem stanju) 10 — 20 l/s. Sicer finančno zelo zahtevna gradnja vodovoda iz Črnomlja proti Semiču mora biti zasnovana tako, da bo omogočala ob pričakovani kasnejšem črpanju krupske vode (zaledje ali izvira) organsko vključevanje in delno drugačen potek večjih količin krupske vode za regionalno vodno oskrbo Bele krajine;

— postopno nadomeščanje uporabe pitne vode kot tehnološke v belokranjski industriji s površinskimi vodami (Metlika — Beti in ostali porabniki — s kolpsko vodo, Črnomelj — Lahinja, Dobljčica);

— posodobitev vodovodnega omrežja z zmanjšanjem izgub v omrežjih, ki znašajo v poprečju 25 — 30%, ter podpora prizadevanjem za varčevanje in smotrno rabo;

— gradnja preprostejših oblik vodovodnega omrežja, krajevnih vodovodov v bolj oddaljenih ali višje ležečih naseljih, ki imajo v bližini ustrezen izvir. Nazoren je primer obstoječih krajevnih vodovodov (Rožni dol, Sinji vrh, Planina), pa tudi enostavno in poceni urejena vodna oskrba v Bregu pod Špeharji (zajet manjši obkoljski izvir, občasno črpanje s pomočjo tomosovega motorja, zgrajen 27 m³ velik rezervoar, enostavna rešitev omrežja). Podpreti je potrebno prizadevanja za gradnjo krajevnih vodovodov, zlasti v obkoljskem, manj razvitem območju črnomaljske občine, kjer je več primernih (manjših) obkoljskih izvirov;

— kombinirana vodna oskrba vodovod — kapnica v podeželskih naseljih, kjer je nad 3000 kapnic (s povprečno prostornino 35 m³), ki bi ob ustreznih tehnični izvedbi služile zlasti za pranje (mekha voda), umivanje, kopanje in za straniščno izplakovanje, zalivanje, delno tudi pri napajanju živine. Anketa v nekaterih belokranjskih naseljih je pokazala, da bi pri vodni oskrbi prebivalcev količinsko lahko 60 — 80% vode iz vodovoda zamenjali s kapnico. Tudi z vidika SLO je nedopustno, da v podeželskih naseljih z vodo kapnico propadajo ali pa služijo za druge namene (največ za gnojne jame). Stroški za kapnico (s hidroforjem) kot dodatni vodni vir (ob vodovodu) bodo zaradi pričakovane bistveno večje cene pitne vode tudi ekonomsko utemeljeni, vzdrževanje kapnic pa je enostavno in razmeroma poceni.

ŠTIRI NAJBOLJ PEREČA VPRAŠANJA

Sodimo, da so trenutno najbolj pereča naslednja vodno-ekološka vprašanja:

— onesnaženost Krupe s PCB; nujne so radikalne rešitve, z odstranitvijo PCB iz zaledja (odvoz odpadnih kondenzatorjev). V najkrajšem času je treba rešiti vprašanje lokacije odlaganja komunalnih odpadkov in posebej nevarnih snovi. V Beli krajini je ustreznost lokacija le na neprepustnem svetu kanižarske kadunje, smetišče pri Vranovičih je ekološko povsem neprimerno (Plut, 1982). Vprašanje bodočega odlaganja nevarnih odpadkov je potrebno v najkrajšem času rešiti najmanj na nivoju dolenjsko-belokranjske regije, če ne celo cele republike. Nujno pa je potrebno izdelati kataster delovnih organizacij in obrtnikov, ki uporabljajo nevarne snovi;

— ekološko in zdravstveno tvegano črpanje kolpske vode za oskrbo prebivalcev Vinice in okolice zaradi nevarnosti onesnaževanja. Zgolj kloriranje vode ne more preprečiti vseh možnih nevarnosti onesnaževanja v 1 500 km² velikem porečju Kolpe do Vinice. Obenem je črpalnice pod naseljem z neurejeno kanalizacijo, neustrezno lokacijo smetišča in bližino prometno obremenjene ceste Vinica — Rosanci ter Karlovac — Delnice s prevozom nevarnih snovi. Obkoljski izviri pri Vinici so prešibki, možno je zajetje izvira Lahinje ali Nerajskega Obrha, ob črpanju kolpske vode za potrebe Novoteksa ali pa podaljšanje osrednjega regionalnega vodovoda iz Dragatuša do Vinice in bližnjih naselij;

— zaradi lege sredi urbanega naselja voda iz metliškega Obrha ne more služiti za vodno oskrbo prebivalstva, obenem pa bližnje zaledje izvira nima urejene kanalizacije;

— ureditev kanalizacije in gnojšč v neposrednem zaledju Vumule pri Adlešičih, kjer je v obkoljskem izvira črpalnice za krajevni vodovod;

— ureditev čiščenja odpadnih voda Črnomlja, ki je po količini organskega onesnaževanja največji belokranjski onesnaževalac, kar nedvomno kaže tudi močna, zlasti poletna onesnaženost Lahinje in Dobljčice. Nujna je gradnja čistilne naprave, kateri se v bodočnosti zlasti Vinica in Semič ne bosta mogla izogniti.

Nobenega dvoma ni več, da se v bodočem družbenem razvoju Bele krajine ne bo mogoče izogniti poudarjeni skrbi za zagotavljanje ustrezne kvalitete življenja, ki organsko vključuje tudi skrb za zdravo in čisto okolje. Domačih vodnih virov je količinsko dovolj za kritje vseh bodočih potreb. Vendar je minil čas, ko je visoka in hitra rast porabe označevala napredek, saj danes pogosto označuje zgolj naprehtano, neracionalno izkoriščanje zelo omejenih zalog pitne vode. Neizpodbitno je dejstvo, da so zaradi zmerne onesnaženosti belokranjskih voda potrebne takojšnje korenite spremembe z vrsto ukrepov za zagotovitev in izboljšanje kvalitete vode. Z nizom, zlasti preventivnih, ukrepov, določitvijo varstvenih pasov in ukrepov v zaledju največjih belokranjskih izvirov (predvsem Dobljčice), usklajeno, vsestransko rabo, spremljanjem kvalitete voda, izdelavo katastra onesnaževalcev (posebej za nevarne snovi) in ekološko vsestransko pretehtanim prostorskim in ekonomskim razvojem lahko danes vodni viri kot omejitveni v bodoče postanejo komparativni, pospeševalni razvojni faktor. Izkoriščanje belokranjskih voda pa mora čimprej nadomestiti smotno gospodarjenje, saj je voda tudi nezamenljivi, eksistenčni vir zdravega življenja kot nujen pogoj za vsestranski razvoj človeka danes in v bodoče.

SAMO-UPRAVNEGA EKOSOCI-ALIZMA, ŽAL, ŠE NI

opravljeni zaradi socioloških, ekoloških vidikov ali potencialnega ekološkega onesnaženja, vira onesnaženja pa, odkar je Iskra prenehala uporabljati piralen, tako ni več.

Te besede so med mnogimi prisotnimi — bilo jih je okrog 150 — zbudile burno reakcijo. Dedijer je dejal, da usode sveta in skrbi za življenje nikakor ne smemo in ne moremo pustiti samo v rokah strokovnjakov. Za to je požel buren aplavz, ki se je v predavalnici filozofske fakultete pozneje še nekajkrat ponovil. Sicer pa so ob Poličevem razmišljanju zastavili še vrsto vprašanj. Se bomo v onesnaženem okolju tolažili s tem, da tudi drugje ne živijo nič bolje in jedo zastrupljeno

hrano? Kakšne so posledice, ki jih imenuje »takšne«? Kako je moč govoriti, da vira onesnaževanja Krupe ni več, ko pa je znano, da je kraško podzemlje od Iskre do 3 kilometre oddaljenega izvira reke kontaminirano, da je v deponiji ob Iskri 8 tisoč m³ odpadnega materiala, predvsem kondenzatorjev s PCB, ter da je v okolici še več odlagališč, tudi črnih, z enako vsebino? Eden od razpravljalcev se je spraševal, kako lahko strokovnjak govori o tem, da dobi človek zaznavno količino PCB v telo, če popije tisoč litrov vode na dan, ko pa je jasno, da lahko popije največ liter ali dva. Ni bistvena količina vode, kajti ljudje ob Krupi so uživali še ostalo, zastrupljeno hrano, najpomembnejši

Konec aprila je bila na filozofski fakulteti v Ljubljani na pobudo dr. Rudija Rizmana in dr. Vladimira Dedijera tiskovna konferenca o genocidu v sodobnem svetu, o (ne)odgovornosti razvitih držav, ki z ubijalsko tehnologijo iz sebičnih razlogov izvažajo v manj razviti »tretji svet«. Ustavili so se ob primeru Krupe v Beli krajini, ki zagotovo ni edina ekološka katastrofa v Sloveniji, je pa trden dokaz za to, kakšnih napak si ne bi smeli več privoščiti, če želimo kljub razvoju industrije in tehnologije zagotoviti ljudem z ustavo zajamčeno pravico do čistega okolja.

Hkrati so dali na tiskovni konferenci pobudo, naj Russellovo razsodišče, katerega predsednik je dr. Dedijer, uvrsti na dnevni red problem Krupe. Zato je dr. Dedijer predlagal Belokranjcem, naj pripravijo ustrezno dokumentacijo v enem od svetovnih jezikov, izvedenci pa bodo v Franciji ugotovili, kako je tam tekla proizvodnja piralena, ki vsebuje poliklorirane bifenile (PCB), s katerimi so delali v semiški Iskri in s katerimi je zastrupljena Krupa. Seveda je dr. Dedijer opozoril, da to še ne pomeni, da bo Russellovo razsodišče tudi razpravljalo o tem problemu, kajti doslej so iz nerazvitega sveta prejeli že veliko podobnih prijav, s problemom ekologije pa se je doslej razsodišče ukvarjalo le dvakrat.

Sicer pa se je na tiskovni konferenci izkazalo, da je »Krupa« in Krupi podobnih primerov v Sloveniji še veliko, da je prav tako kot belokranjska še marsikatera druga ekološka katastrofa podcenjevana, marsikdaj tudi zaradi izogibanja odgovornosti. A tudi zato, ker naši najvišji republiški organi kažejo premalo razumevanja za ekološka vprašanja, in celo zato, kakor se je izkazalo na tiskovni konferenci, ker imajo tisti, ki po službeni dolžnosti skrbijo za varstvo okolja, različna, nasprotujoča si, včasih že kar nerazumljiva in težko sprejemljiva stališča o tem, kaj je ekološka nesreča, katastrofa, genocid, kakšne so, bodo ali bi lahko bile posledice macehovskega odnosa do okolja.

TISOČ LITROV VODE NA DAN

Tako je mag. Svetozar Polič, predsednik SEPO — Skupine za oceno posegov v okolje pri Inštitutu Jožef Stefan, dodal, da »se Krupa, torej njena onesnaženost, izrablja v razsežnostih, ki so podobne razsežnostim povsod po svetu, a tam ne delajo takšnega cirkusa. PCB je že povsod v organizmu, v hrani, razlika je le v tem, da imajo prebivalci ob Krupi nekoliko povečane količine PCB v krvi. Braniti moram varstvo okolja, ki varuje okolje pred izrabo podatkov. Če bi hotel namreč človek dobiti v telo zaznavno količino PCB, bi moral popiti na dan tisoč litrov s to snovjo zastrupljene vode. V Beli krajini torej ne gre za katastrofo, ampak za nesrečo s takšnimi in takšnimi posledicami. O teh pa naj spregovorijo stroka, medicina in strokovnjaki. Vsi ukrepi, ki so bili doslej storjeni ob Krupi, so bili

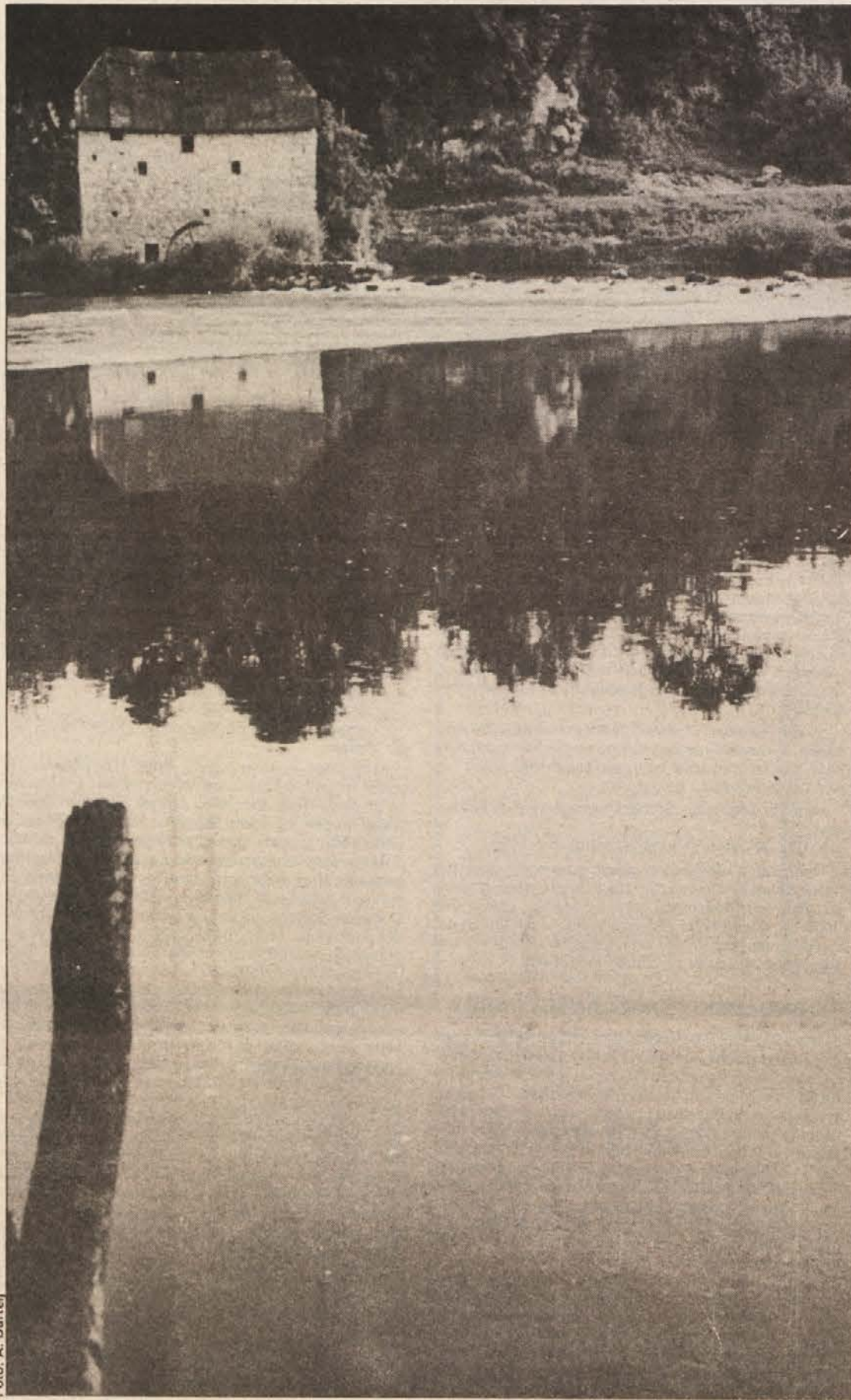


Foto: A. Bartelj

predvsem prebivalcem Slovenije. To dokazuje tudi dejstvo, da v trgovini v Osilnici prodajo na dan 35 izvodov reškega Novega lista in največ tri izvode ljubljanskega Dnevnika.

Letošnjih tekmovalcev na Kolpi se je udeležilo blizu 130 tekmovalcev iz Italije, Avstrije in Nizozemske ter ekipe klubov iz vseh naših republik, razen Črne gore. S tem tekmovalcem je bila odprta letošnja sezona mednarodnih kajakaških tekmovalj.

»Tekmovanja na Kolpi so vedno pred svetovnim prvenstvom. Letos so bila že aprila, prejšnja leta pa v maju. Vrhunec kajakaške sezone je v juniju, juliju in avgustu. Na tekmovaljih na Kolpi se pokaže, koliko je kdo vabil med zimo. To je nekakšno testno tekmo-

vanje in priprava na evropsko in svetovno prvenstvo. Nikjer na svetu razen na Kolpi se v treh dneh ne zvrsti kar pet tekem. Tudi zato je Kolpa še posebno privlačna za vrhunske tekme. Tudi letos, čeprav ni bilo Nemcev, je na Kolpi tekmovalo najmanj 7 tekmovalcev, ki bodo to leto med petnajstimi najboljšimi na svetu,« nam je zatrdil Dražen Veselko, predsednik KKK Slavija iz Zagreba.

Prihodnje leto bo na Kolpi že deseto, torej jubilejno kajakaško tekmovalje. Za to priložnost nameravajo organizatorji tekmovalj izdati posebno brošuro in izvesti širšo propagandno akcijo ter tako privabiti ob Kolpo več tekmovalcev in gledalcev. Tekmovalcev pa je bilo že letos toliko, da so jih morali razdeliti v dve



Foto: J. Primc

Šport

KOLPA, LJUBLJENKA NAJBOLJŠIH KAJAKAŠEV SVETA

»Kolpa je privlačna tudi za kajakaštvo in za vrhunske kajakaški šport,« je na tiskovni konferenci v Osilnici ob nedavnih tridnevni kajakaških tekmovaljih na divjih vodah Kolpe poudaril kapetan zvezne kajakaške reprezentance Jugoslavije Rade Kovačević.

Kolpa pa je za turizem še vedno praecejšnja neznanka. Vzrok za to so predvsem slabe ceste, katerih se boje tudi kajakaši. Nemški kajakaši, ki sodijo med najboljše na svetu, so se lani udeležili tekmovalj na divjih vodah Kolpe, letos pa ne. Vzrok za to ni Kolpa; nad njo so celo navdušeni. Njihov najboljši tekmovalcev Miheller, ki je bil lani drugi na svetovnem prvenstvu, je pred letom dni ob odhodu s Kolpe dejal, da mu je dosti prahu in slabe ceste ter da bo spet prišel, ko bo obilolpska cesta primerno urejena in asfaltirana.

Kajakaška tekmovalja so bila na Kolpi že pred vojno. Letos so kajakaško tekmovalje devetico zapored organizirali: Kajakaška zveza Hrvaške, Kajak klub Slavija iz Zagreba in Kulturno-sportno društvo Tone Ožbolt iz Osilnice. Tradicija je že, da Hrvatje in Slovenci posebno tesno sodelujejo na vseh področjih prav ob Kolpi in Čabranki. To območje je, kar se tiče kajakaštva, znano doma in po svetu, sicer pa je ta lepi del naše domovine glavni in neznani.

pa je končni učinek. To je izraz politične prevladnosti naravoslovca in zavajanje javnosti, je bil prepričan razpravljalec.

NESREČA ALI KATASTROFA?

Tone Poljšak, namestnik predsednika republiškega Komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora, se je spraševal, ali je res umevno iti pred Russellovo razsodišče. »Najprej moramo obsojiti naše ravnanje in ugotoviti, da nam proizvajalec ni pošiljal strupa, ampak v svetu priznana industrijsko tvarino, ki vsebuje strup. Iskra je namreč to izdelke tudi izvažala v razviti svet. Videti bi morali razsežnost posledic: ali gre za ekološko nesrečo ali katastrofo. Pri dosedanjih rezultatih zdravstvenih raziskav pri ljudeh ne gre ne za kronična ne za akutna obolenja. Sicer pa bodo te raziskave trajale vsaj še dva meseca, ko bo podana celovita analiza o zdravstvenem stanju prebivalcev ob Krupi. Priznam, da je bil odziv ob nesreči prepočasen, vendar morajo imeti strokovnjaki za nekatere stvari, ki jih sedaj pripravljajo, strokovne podlage. Onesnaževanje je trajalo 20 let, zato 2 ali 3 meseci niso odločilni pri kvantiteti zemlje, vode, zraka.«

Obsodil je nestrokovne informacije, ki jih je bilo moč brati ali slišati marsikje, na kar mu je predstavnik Zveze društev za varstvo okolja odgovorila, da gre za omaloževanje javnosti, če nekdo ve, da je v Beli krajini nastala ekološka katastrofa, a spravi informacije v preda, ker še nima dovolj raziskane. In da ne bi delal panike med ljudmi, pusti javnost neobveščeno.

Veliko pripomb je bilo na prepočasno reševanje razmer ob Krupi. »Če bi do takšne oblike onesnaževanja prišlo sredi Ljubljane, ali bi tudi reagirali tako kot ob Krupi, kjer so junija 1983 odkrili, da je zastrupljena, aprila 1985 pa se pogovarjamo o tem, da bi morali situacijo radikalno rešiti?« je vprašal dr. Dušan Plut. »Nikakor ne morem dvomiti o strokovnosti analiz, ki so bile opravljene, saj neizpodbitno kažejo, da je Krupa zastrupljena s PCB in da je stopnja prekoračena za 350-krat po ameriških normah. Po svetu je še veliko primerov, kot je Krupa, a tudi s še hujšimi posledicami, res pa je tudi, da Jugoslavija sprejema vrsto nevarnih snovi, ki jih zahodna tehnologija zavrača, in naša moralna dolžnost je, da nanje opozorimo. Pri obveščanju javnosti smo odpovedali, zato se je začetnemu šoku pridružila še panika. Pri reševanju vprašanja onesnaženosti Krupe ne gre in ne sme iti za dve smeri, dve struji, ampak si moramo skupaj prizadevati za to, da se podobne napake ne bodo več ponavljale. Žalostno je vprašanje, ali je ta stvar zrela za Russellovo razsodišče ali ne. Gre predvsem za moralne vrednote in kot občan sem dolžan opozarjati: strokovnjake na njihovo zmogljivost ali nezmožljivost in na hitrost reakcij, ki so bile doslej prepočasne,« je povedal dr. Plut.

NA KATERA DEJSTVA JE MISLIL PETER JANČAN?

Ker so pobudniki tiskovne konference večkrat omenjali povezavo izvoza umazane tehnologije in proizvodnje z Zahoda k nam, tudi v Semiču, je Peter Jančan iz semiške Iskre pojasnil, da je prišla industrija v nerazviti Semiču leta 1951, do leta 1960 pa je tekla proizvodnja ekološko nedolžna. »Pri proizvodnji s PCB ni šlo za nakup tehnologije, ampak posnemanje tehnologije, ki je takrat predstavljala vrhunec na tem področju. Ni nam bila podtaknjena. Na naša vprašanja in tudi samoiniciativno so nas naši poslovni partnerji obveščali, kaj se na področju gonje proti PCB dogaja, in smo počasi opuščali proizvodnjo s to strupeno snovjo. Za objektivno, celovito sliko bi morali dodati še nekatera dejstva, da bi lahko stvari celovito obravnavali.« Katera dejstva, Jančan ni povedal.

In če že leta 1962, ko je v Iskri stekla proizvodnja s PCB, niso vedeli za strupene učinke te snovi, bi lahko svoje ravnanje, ki je bilo do piralena skrajno malomarno, popravili pozneje. A takrat za nevarne učinke niso hoteli vedeti.

Dr. Dušan Plut je v gradivu za tiskovno konferenco zapisal: »Jugoslavija je obetala sebi in svetu, da je v socializmu dejansko mogoča demokratična alternativa. Z vrsto nepremišljenih dejanj tudi s področja varovanja in urejanja okolja, drastičnih primerov degradacije okolja, žal vse bolj dokazuje, da samoupravno-ekološke socialistične alternative: samoupravnega ekosocializma — trenutno (še) ni.«

M. BEZEK

skupini: mednarodno (v njej so bili tuji tekmovalci in najboljši domači) in nacionalno, v kateri so bili ostali tekmovalci.

Kolpa je tehnično zahtevna proga, ni pa prezahtevna. Za večja mednarodna tekmovalja je celo prelahka. Voda ima dovolj padca, strugo pa bi bilo potrebno za zahtevnejša tekmovalja ponekod zožiti. Veliko vprašanje je pa, če bi kajakaško progo sploh kazalo izboljšati, saj bi narasla Kolpa potem lahko še bolj ogrožala cesto.

Kajakaši imajo več zamisli o razvoju kajakaštva ob Kolpi in Čabranki, vendar lepe želje niso vedno dovolj. Mladina je sicer še kar navdušena za ta šport, vendar redki vztrajajo. Tudi zamisel o kajakaškem kampu in kajakaški šoli še čaka uresničitev. Za ureditev poletnega kajakaškega kampa kažejo največ zanimanja Hrvatje, čakajo pa, da bodo pokazali dobro voljo tudi kajakaški klubi s slovenske strani. V kampu bi bila kajakaška šola, »učenci« bi se izmenjevali vsakih 7 dni. Ta šola bi gotovo pripomogla k še kakovostnejšemu kajakaškemu oz. sploh veslaškemu športu v obeh republikah. Seveda bi bilo potrebno nato z mladino, ki bi končala šolo, delati še naprej.

Kajakaši pa niso zadovoljni le s Kolpo, ampak tudi nastanitvijo in hrano v gostilni Kovač. Tudi tuji nimajo pripomb, razen glede ceste. Domačini, ki oddajajo turistične sobe, so s kajakaši v glavnem zadovoljni.

Na tiskovni konferenci so sodelovali še predstavniki krajevne skupnosti Osilnica, predstavniki klubov in drugi, žal pa sva bila prisotna le dva novinarja (Radio Ljubljana, Dolenjski list), čeprav je šlo za prirediteljev evropskega, oziroma kot menijo kajakaši, celo svetovnega pomena. To kaže, da je kajakaštvo še vedno panoga, ki redko nastopa v sredstvih obveščanja, zgornja Kolpska in Čabranska dolina, se pravi »deželca Petra Klepca«, pa sta za mnoge Jugoslovane in Slovence še vedno neznana dežela.

Vprašanje je, ce je to za te kraje in ljudi pretežno slabo ali dobro. Zaprtost, odmaknjenost, pozabljenost namreč kljub vsem slabostim pomagajo ohranjati čisto naravo, združujejo ljudi s slovenske in hrvaške strani obeh rek, ohranjajo pa tudi značilni jezik, ki je enak v slovenskem in hrvaškem delu teh dveh dolin.

J. PRIMC

KOMU JE BILA ODVEČ ELEKTRIKA?

več takšnih zagnancev! A po drugi strani sprejemam udarce, ki jih je težko razumeti. Težave so z lovci: samo lani mi je izginilo 15 koz, letos doslej že 2, nekaj v čredi jih je pohabljenih. A če sem šel nekako tudi preko tega, nikakor ne morem razumeti početja novomeškega Elektra. Vas Hrib, čeprav odmaknjega in odročna, je imela še pred leti elektriko. Danes je ni več, v spomin na civilizirane čase so ostali požagani drogovi in sledovi napeljave po hišah.»

Kaj pomeni za Avbarja elektrika, ni potrebno posebej govoriti. »Kupil sem si agregat, sedaj že drugega, skupaj pa sem z njima doslej pokuril za preko 46 starih milijonov nafte in bencina. Najhuje je bilo letošnjo zimo. Agregat in nafto sem moral vsake večer nositi v hišo, da mi nista zamrznila. Dva meseca sem bil povsem odrezan od sveta, in ko mi je zmanjkalo nafte, mi ni preostalo drugega, kot da se peš s kanglico v roki odpravim v dolino. Enkrat me je rešila tudi hčerka, ki mi je peš po treh urah hoje prinesla sem gor nekaj goriva. Brez toka ne gre. Kolikokrat moram ponoči v hlev, ko se kotijo kozlički! Da o drugih potrebah ne govorim.«

Kot že rečeno, je imela vas Hrib elektriko vse do pred nekaj leti, dokler niso prišli delavci Elektra in žice porezali, drogove napeljave pa požagali. Sami pravijo, da zato, ker je bila vas takrat opuščena in električni vod ni več služil svojemu namenu. Zadnji račun za elektriko na Hribu je bil poslan za obdobje od 24. marca do 6. oktobra 1976, pogodbeno razmerje med strankama pa preneha veljati, če uporabnik ne odzema

električne energije dalj od enega leta. Elektro lahko v takem primeru tok izklopi, nikakor pa ne, da poruši cel vod in požaga drogove. Vse to celo brez vednosti takratnega gospodarja. Jože Avbar ima potrdilo, da o vsem tem ni bila obveščena niti krajevna skupnost.

»Na elektru so ob prvem obisku pojasnili, da obstaja zakon, ki govori o tem, da se mora napeljava, ki je bila lastniku odvzeta brez njegove vednosti, na gospodarjevo zahtevo vrniti, če od izključitve ni pretekla doba petih let. V tem primeru je moč govoriti o vsega treh letih, saj je lastnica druge opuščene hiše, Angela Kastelic, že leta 1979 poslala črnomaljskemu Elektru zahtevo za vrnitev električnega toka. Odgovor, ki ga je prejela, je bil takšen: »Nov nizkonapetostni priključek od obstoječega omrežja v Rožnem dolu do vaše hiše boste morali sedaj graditi na lastne stroške, pred priključitvijo pa plačati še prispevek za financiranje.« Na našo prošnjo so nam takrat na Elektru naredili tudi izračun stroškov, v začetku leta 1980 je bil ta znesek 127.976,00 din! O tem, da bi vod sami napeljali, čeprav sem jim ponudil brezplačno svoje drogove, delo, kopanje jam, niso hoteli slišati. Leta 1981 sem se obrnil na novomeško upravo inšpekcijskih služb, skušal s pomočjo njihovega inšpektorja najti skupni jezik. Opravljena so bila zaslišanja, pregledana dokumentacija, iz katere je razvidno, da je bil zadnji račun za elektriko na Hribu plačan 12. januarja 1977, šele leta 1980 pa so krajanje zvedeli za usodo električne napeljave na Hrib. Novembra istega leta sem sprejel tudi sklep, s katerim so pritožbo zavrnili kot neutemeljeno.«

Pravni plati je bilo s tem zadoščeno, nikakor pa ne bolj logičnemu, človeškemu gledanju na vso stvar. Andrej Sever, elektrogospodarski inšpektor novomeške UIS, ki je vodil postopek in je tudi podpisan pod sklepom, pravi danes takole:

»Res je, vod je osnovno sredstvo električarjev in ti lahko z njim ravnajo po svoji vesti. Tokrat so se pač odločili, da ga popolnoma odstranijo. Drugače pa je, ko njihovo potezo pogledamo z druge strani. Nihče ni takrat razmišljal o ponovni oživitvi teh krajev, oživitvi kmetijstva, o tem, kar danes počne Jože Avbar. Prinesel je življenje v že opuščene kraje. Vse bi bilo drugače, ko bi le odklopili elektriko, ostalo pa pustili. Če bi bilo tako, bi danes verjetno že svetila luč na Hribu. Mislim pa, da vse še ni izgubljeno. Pameten dogovor bi vse rešil.«

Marsikdo se bo po vsem tem vprašal, zakaj je bilo električarjem sploh potrebno odstraniti drogove in žice. Pri Elektru pravijo, da zategadelj, ker je bil les že dotrajan, napeljava pa življenjsko nevarna. Nismo dovolj strokovno podkovani, da ocenimo zadnje trditve, vsekakor pa dovolj, da lahko, po ostankih drogov sodeč, zatrdimo, da bi les preživel še naslednjih nekaj deset let. Sicer pa je temu v potrdilo tudi podatek, da so odžagani drogovi končali kot nosilni stebri v bližnjih vinogradih. Zanimivo bi bilo samo še ugotoviti, kdo so lastniki teh trt. Morda bi bila zgodba o deelektrifikaciji dolenjskega podeželja veliko bolj jasna.

B. BUDJA

»Gledal sem prijatelje, znanca, ki so kupovali zemljo, si gradili vikende, zidanice, a vsi po vrsti na obljubljenih krajih, blizu mesta. Mene pa je vleklo v samoto. Hotel sem imeti kmetijo, ki bi jo razvil, hotel sem biti sam svoj gospodar, brez tega ali onega nasveta sosedu, hotel sem mir.« Slednjega ima danes 50-letni Jože Avbar na pretek. Živi svoje življenje, življenje samotarja, ki mu dela družbo 80 koz pa okoli sto zajcev, kokoši in trije psi.

Strma in kamnita pot, ki se na križišču gozdnih cest v Lazah odcepi na levo, še zdaleč ne da slutiti, da je na njenem koncu toliko življenja. Še pred šestimi leti so od nekdanje vasice Hrib ostale le tri zapuščene domačije, med njimi se je sprehajala divjad, zob časa pa je neusmiljeno uničeval vse, kar je bilo tu v preteklosti narejenega. »S sekirami in noži smo si morali krčiti pot do hiše, ko sem prvokrat obiskal te kraje,« se spominja danes Jože Avbar, ki se je že leta 1979 odrekel življenju v mestu in sklenil prijateljstvo z naravo.

»Mir in samota, ki sem ju srečal tukaj, sta odločili. Kupil sem domačijo, zraven še blizu 14 hektarjev zemlje, približno toliko pa je imam sedaj še v najemu. Težko je danes reči, kako je vse to bilo videti pred šestimi leti, povem naj le, da zemlje tukaj okoli celih petnajst let ni obdeloval nihče. Vendar mi to ni vzelo volje, nasprotno!«

Jože ima danes poldrugi hektar obdelane zemlje, ostalo so pašniki. Koliko truda in denarja ga je vse to stalo?

»Naredil sem obračun svojega šestletnega dela. V to, kar imam danes, je vložil že okoli 270 starih milijonov. Vse, ki so pomagali, sem moral plačati. Tako ali drugače. Ko smo, denimo, delali cesto, je v enem dnevu končalo v peči šest kokoši, pol prašiča in trije kozlički. Moral sem namreč narediti kar blizu dva kilometra svoje poti. Na srečo so mi šli pri cestnem podjetju dovolj na roke. Dali so mi dve »tarifi« buldožer, pomagali smo si tudi z bagerjem, kompresorjem, navoziti smo morali okoli 100 kubikov gram-oz, da ne naštevam v naprej.«

Delavcev pa si Jože ni mogel privoščiti za obdelavo zemlje. Rešitev je našel v kozjereji. Njegova čreda temeljito počisti vse pašnike in travnike. Vse te urejene košenice je danes veselje pogledati.

»Krajanje Rožnega dola in Laz so me dobro sprejeli, pri meni sta bili tudi dve delegaciji črnomaljskih občinskih mož in me pohvalili, rekoč: Ko bi le še imeli



Foto: B. Budja



Otroško varstvo

SE ODREKAMO SVOJI PRIHODNOSTI?

Če ne bi otrokom, že najmlajšim, posvečali posebne družbene skrbi in pozornosti, bi pomenilo, kot da se odrekamo svoji prihodnosti. Tega se kot družba še nekako zavedamo, dejanja in rezultati pa le niso vedno povsem takšni, kot bi bilo treba. Kakorkoli že, ne moremo zanikati, da se je otroško varstvo kot dejavnost posebnega družbenega pomena v novomeški občini posebno od leta 1976 dalje dokaj hitro razvijalo in da je ta dejavnost pomembno vplivala na izboljšanje družbenega položaja otroka v občini.

V prejšnjih srednjeročnih obdobjih je bilo največ pozornosti posvečene razvoju dnevnega družbeno organiziranega varstva otrok v vrtcih oz. vzgojno-varstvenih organizacijah, kot se danes bolj učeno imenujejo. V novomeški občini smo tako od leta 1971 do danes pridobili 1.470 novih mest v vrtcih. Konec lanskega leta je bilo v občini vključenih v vrtnice 2.127 otrok, kar je 39,7 odst. vseh otrok, starih od 8 mesecev do 7 let. Kljub velikemu napredku — leta 1971 je bilo v vrtcih 588 otrok ali 13,4 odst. otrok te starosti — pa smo še vedno precej pod republiškim povprečjem, ki je znašalo lani 43,4 odst. Po številu otrok v vrtcih je novomeška občina na 27. mestu v Sloveniji, medtem ko je po deležu zaposlenih žensk med prvimi sedmimi občinami v republici. O nepokritih potrebah govori tudi podatek, da so morali lani ob sprejemanju v vrtnice odkloniti 377 otrok. Tako je predvsem zaradi izrednega omejevanja sredstev za naložbe v otroškem varstvu, zaradi česar večina predvidenih novih objektov v družbenem planu občine 1981—85 ni zgrajena.

V vrtcih je pretežno del prostora namenjen otrokom od drugega do sedmega leta, saj je v jaslinah 5 odst. vseh otrok, ki so vključeni v vrtnice. Pri tem naj mest v jaslin je tudi najbolj očitno, in to predvsem v samem Novem mestu. V vrtcih, ki delujejo v občini

krajevni skupnosti v občini, je dobre tri četrtine otrok iz krajevnih skupnosti na območju Novega mesta.

Standard bivanja se je v teh letih prav tako zelo izboljšal. Leta 1971 je imel vsak otrok v vrtcu na voljo dobre tri kvadratne metre, lani pa že 4,6 kv. metra ter še 2 kv. metra igralnic in 20,6 kv. metrov zunanjih površin. Seveda so prostorski pogoji za bivanje in igro otrok od vrtca do vrtca precej različni. Z ustreznimi politiki štipendiranja pa so v zadnjih letih odpravili pereč problem pomanjkanja vzgojiteljic v občini.

Omeniti moramo še družinsko varstvo, ki se je v novomeški občini začelo razvijati leta 1978, lani pa je bilo v občini 11 varstvenih družin, v katere je vključenih 57 otrok. Ta oblika zagotavljanja varstva je posebej primerna za najmlajši naraščaj pa za manjše in od Novega mesta bolj oddaljene kraje, kjer se zaradi velike zaposlenosti staršev prav tako pojavljajo potrebe po vzgojnovarstvenih storitvah.



Foto: A. Bertelj

V dejavnost otroškega varstva spadajo tudi različni vzgojni programi. Vsi otroci v občini obiskujejo pred vstopom v šolo malo šolo, le da dobra polovica celoletni program v okviru redne dejavnosti vrtca, slaba polovica pa le 150-urni skrajšani program. Res pa je, da za slednje organizirajo še druge oblike, npr. 80-urni vzgojni program, cicibanove urice ipd., da bi v čim večji meri približali vzgojnovarstveno dejavnost otrokom, ki niso v vrtcu, in da bi zmanjšali razlike, ki nastajajo zaradi različnih vplivov okolja, v katerem otrok živi.

Družbeno denarno pomoč ali otroški dodatek pa prejema iz leta v leto manj otrok, saj se dohodkovne omejitve niso spreminjale v skladu z rastjo osebnih dohodkov. Konec lanskega leta ga je dobivalo 1.854 upravičencev za 4.458 otrok.

Kaj pa se obeta »naši prihodnosti« v prihodnjih letih do 1990 pa naprej do preloma stoletja? O tem so pred

kratkim razpravljali na skupščini občinske skupnosti otroškega varstva na osnovi gradiva, ki sta ga pripravila skupnost in Zavod za družbeno planiranje v okviru načrtovanja celotnega družbenega razvoja do leta 2000. Usmeritve zahtevajo prednost za razvoj otroškega varstva v okviru družbenih dejavnosti, zmanjševanje neupravičenih razlik med otroki predvsem z različnimi oblikami dela in vzgojnih programov zlasti na podeželju, saj bodo investicije v nove objekte omejene, izboljšanje materialnega položaja družin z več otroki in družin, ki potrebujejo dodatno družbeno pomoč, večje povezovanje in sodelovanje med različnimi dejavnostmi, ki lahko prispevajo k zadovoljevanju potreb otrok, vse z namenom, da bi ustvarili približno enake (dobre) možnosti razvoja za vse otroke ter izboljšali njihov družbeni položaj.

Po projekciji naravne rasti naj bi se število predšolskih otrok v večini do leta 1990 povečevalo. Takrat naj bi jih bilo 7.564 ali nekaj nad 12. odst. vsega prebivalstva občine, kar je 17,8 odst. več kot v letu 1981. Do leta 2000 naj bi bili potem priča zmanjšanju števila kratkohlaničnikov do sedmega leta na 7.109, kar bi pomenilo le še 10,84 odst. vsega prebivalstva. Opazne pa so in bodo še naprej tudi precejšnje razlike med posameznimi krajevnimi skupnostmi.

Kot prednostno ves ta čas ostaja področje družbeno organizirane vzgoje in varstva predšolskih otrok, seveda zaradi pomena, ki ga imata za razvoj otrok. Temeljni cilj je, da bi bili leta 2000 vsi otroci nad tremi leti starosti deležni vsaj ene od oblik družbeno organizirane vzgoje in varstva, v vrtnice pa naj bi bilo leta 1990 vključenih 2.560 otrok in leta 2000 od 3.170 do 3.300 otrok. Da bi bilo to uresničljivo, bi morali v vsakem srednjeročnem obdobju pridobiti 300 do 370 novih mest v vrtcih. Predvidena pa so manjša vlaganja v izredno drage oddelke jasli, in sicer na račun razvijanja družinskega varstva in pa podaljšanja porodniškega dopusta, če seveda s tem bo kaj. Razvojni plani predvidevajo tudi širjenje različnih vzgojnih programov za vse otroke, malo šolo, ki naj bi jo v okviru vrtnice leta 2000 obiskovalo 90 odst. otrok, varstvo in vzgojo otrok, motenih v razvoju, romskih otrok in malih bolnikov v bolnišnici, pa seveda varstvo matere in otroka, družbeno denarno pomoč potrebnim itd. Koliko od vsega tega bo uresničeno, kaj bo napredovalo in kaj ne, pa bo, žal, v veliki meri odvisno od denarja, ki ga bomo namenjali otroškemu varstvu. Delež tega denarja v družbenem proizvodu občine se zaenkrat zmanjšuje. Koliko je upravičeno upati, da bomo znali poskrbeti za svojo prihodnost, bo pač odvisno od prihodnosti.

Z. LINDIČ—DRAGIČ

ČATEŠKA ŠOLA HUJŠANJA

Čateške Toplice so revmatološko zdravilišče, vendar se zadnje čase močno uveljavlja tudi njihova šola hujšanja, ki bi ji lahko rekli tudi šola zdrave prehrane in zdravega življenja.

«Moti se, kdor misli, da je to shujševalna kura s popolnim stradanjem, v kateri izgubijo ljudje po osem do deset kilogramov odvečne teže», zagotavlja vodja tamkajšnje zdravstvene službe docent dr. Anton Franovič, sicer zdravnik specialist in doktor znanosti iz fizikalne medicine. Po taki metodi smo včasih delali tudi pri nas, toda učinek je bil kratkotrajen, saj so se ljudje čez dva ali tri mesece ponovno zredili. To nas je spodbudilo k iskanju drugačnih načinov hujšanja, k odpravljanju napačnih prehrabnih navad in nava-janju na večjo telesno dejavnost.

Temeljiteje smo začeli razmišljati o tem pred dvema letoma in pol, ko so nas obiskali strokovnjaki Agroemone iz Domžal in nam za hujšanje predlagali uporabo enomona. Ta njihov prašek vzbuja občutek sitosti in zagotavlja biološko zaščito pri hujšanju, zato mu pravijo tudi izdelek uravnovešene hrane. Seveda smo že takrat vedeli, da samo z enomonom ne bomo prišli do cilja. V svoje delo za program hujšanja smo želeli vnesti predvsem več strokovnosti. Začeli smo zbirati in študirati literaturo in se dokopali do prepričanja, da pretirane debelosti ne povzročajo samo preobilna prehrana, ampak ves način življenja in dela.

Debelost je posledica življenjskega standarda, sodobne urbanizacije, avtomatizacije in vsega, kar sodi v osebno in družbeno blagostanje sodobnega človeka. Pojavila se ni šele zdaj, je pa veliko pogostejša, kot je bila včasih. Odkrivanje razlogov zanjo nas je pripeljalo do drugačne metodologije hujšanja. Model, ki ga danes uporabljamo, daje ljudem možnost za postopen prehod na normalno telesno težo. Ta traja še nekaj mesecev po končani šoli pri nas, s spremenjenimi življenjskimi navadami pa ljudje tako težo lahko zadržijo še naprej. Program naše šole torej ni stroga dieta, ampak priprava bolnika na dolgo stezo hujšanja, na katero mora stopiti sam. Shujševalni kurti po starem smo se popolnoma odkrekli, in če jo kdo zahteva, ga napotimo drugam,« je dejal dr. Franovič.

Povedal je, da so za izpeljavo programa hujšanja v Termah pred dvema letoma ustanovili interdisciplinarno skupino, v kateri so poleg zdravnikov in medicinskih sester tudi kuharica dietetičarka ter programer športno-rekreativnih dejavnosti. Namen šole je, da si vsak shujševalec izboljša zdravje, zato mu ob

prihodu najprej napravijo zdravstveni test. Ta vsebuje laboratorijske preiskave, splošen klinični pregled, tehtanje, merjenje višine, porabo kisika na kilogram telesne teže v minuti, testiranje dihalnega in gibalnega sistema, predvsem hrbtenice in sklepov in druge preiskave. Tedaj vsakomur določijo idealno telesno težo,

program telesnih aktivnosti pa prilagodijo njegovim zmogljivostim, njegovi telesni kondiciji. Ta aktivnost je strogo dozirana in je lahko zelo raznovrstna. Vanjo sodijo sprehodi, tek, plavanje, igranje tenisa, odbojke in drugih dejavnosti.

V čateške Terme prihajajo hujšati zdravi in bolni iz raznih delov Jugoslavije. To so ljudje iz vseh slojev in vseh starosti. V zdravilišču ostanejo bodisi 14, bodisi 21 dni. V skupino jih sprejmejo po deset do dvajset. V prvem individualnem pogovoru z vodjo šole odkrivajo pacientove življenjske in prehrabne navade. Najbolj poskušajo ugotoviti, iz kakšnih nagibov prihaja v šolo hujšanja, iz zdravstvenih, estetskih in še katerih.

Debelost ogroža predvsem zdravje in povzroča številne psihološke in socio-loške probleme. Med zdravstvenimi so najpogostejše težave sladkorna bolezen, obolenja srca in ožilja ter poslabševanje degenerativnih bolezni. Debelost zmanjšuje delovno sposobnost človeka, še preden se pojavijo bolezni, ki jo spremljajo. Ogroža tudi socialno varnost debelega človeka in njegove družine, ker mu skrajšuje življenjsko dobo. Zaradi vseh teh medicinskih, psiholoških in socio-loških razlogov se ljudje odločajo za boj proti debelosti.

Skupino, ki hujša v šoli na Čatežu, zdravnik internist na predavanjih pouči o nevarnostih, ki jih povzročajo prevelika telesna teža, in jih seznanijo s potekom hujšanja. Ta združuje dieto s športno-rekreativno dejavnostjo, ustrezno posameznikovim telesnim zmogljivostim.

Kuharica dietetičarka seznanja shujševalca s kalorično vrednostjo vseh vrst hrane ter z načinom pripravljavanja in serviranja neredilnih obrokov. Programer telesnih aktivnosti poučuje skupino o zdravstvenih, psiholoških in estetski koristnosti gibanja ter izvaja s pacienti triurni ali štiriurni individualno prilagojeni dnevni program športa in rekreacije. Motiviranje za hujšanje poteka torej sočasno na več ravneh: pri zdravniku, pri medicinski sestri, koordinatorju šole, pri kuharici dietetičarki in pri vodji rekreacije.

Dnevni obroki vsebujejo 1500 do 1700 kalorij. Jeditnik določajo po dejanskih energetskih potrebah. Pri tem izračunajo, koliko kalorij izgubijo pacienti s telesno aktivnostjo, ki je glede na zdravstveno stanje in starost posameznikov zelo različna. Vsi, ki pridejo hujšati, imajo v štirinajstih dneh dva zdravniška pregleda, pred koncem šole pa ponovijo tudi test telesne zmogljivosti. Z vodjo šole imajo dva pogovora na štiri oči in poslušajo šest predavanj. V roke dobijo vse zapise, pred odhodom tudi napisane jedilnike. Če med obiskovanjem šole zmanjšajo težo za dva do štiri kilograme, je to že uspeh in spodbuda za to, da tak način prehrane in življenja nadaljujejo tudi doma. Med poletnimi počitnicami bodo v Termah organizirali šolo hujšanja tudi za mlade ljudi. Dodali jim bodo še dvoje predavanj, da jih bodo seznanili s kontracepcijo ter škodljivimi vplivi zasvojenosti z alkoholom in mamili.

Šola hujšanja res ni poceni, toda člani kluba Terme Čatež so z njo zelo zadovoljni. Dva ali trije tedni hitro minejo in pacienti se brez velikega truda znebijo odvečnih kilogramov, z malo več volje pa tudi slabih navad, ki se jim prej niso mogli upreti. Za štirinajst dni plačajo 42 tisočakov, za tri tedne pa 60. Vsi po vrsti spoznajo, da človek ni ustvarjen za mirovanje, je pa zato, da živi, ne živi zato, da je.

JOŽICA TEPPEY

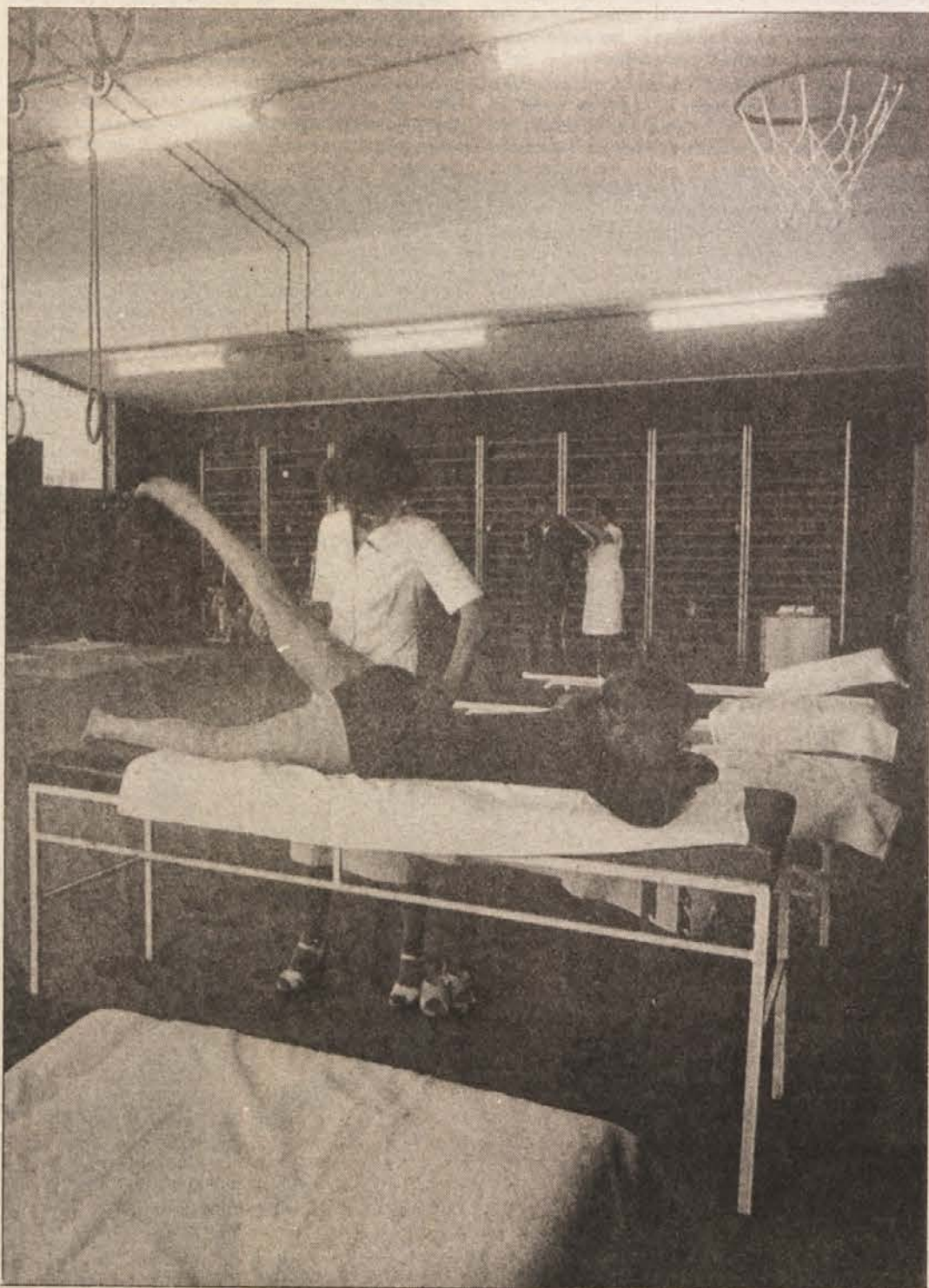
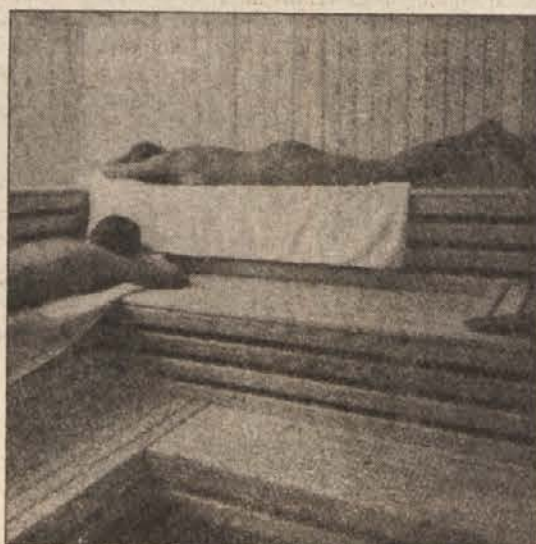


Foto: Arhiv DL



Dr. Anton Franovič



Pri starih Novomeščanih

MED ŽANJICE TRI DNI PO PORODU

«Menda sem imela že vse bolezni, kar jih premore ta svet,» pravi Marija Potokar z Zagrebške češte, a ji je po videzu težko verjeti. Pri 83. letih je krepka in čila, le zaradi bolezni v kolkih malo počasneje hodi. Spomin pa ji dela kot ura! Kljub temu da je v življenju okusila veliko več zlega in hudega kot dobrega, vedre narave ne more skriti.

Rojena je bila v mlinarski družini Zagorc v Vrhpolju pri Šentjerneju, kjer je bilo sedem otrok. «Dokler sem bila doma, mi ni bilo hudega. Resda smo zelo skromno

živeli, a pomanjkanja v mlinu nismo poznali. Naredila sem šest razredov osnovne šole in dva ponavljalna razreda v Šentjerneju. Z očetom sem kot najstarejša hčerka često hodila naokrog in tistih časov se rada spominjam.

Poročila sem se se 23 let stara s kmetom iz Šute pri Šmarjeti. Imeli so precejšnjo posestvo, a zadolženo do vratu. Tolkli smo revščino in se prebijali od letine do letine. Rodila sem deset otrok, sedem jih je ostalo živih. Ti so bili vselej zdravi. K zdravniku nisem šla z nijimi nikdar, le na cepljenje proti kozam.»

Potokarjeva je vseh deset otrok rodila doma s pomočjo vaše ženske, ki se je spoznala na babištvo. V spominu ji je najbolj ostal porod dvojčkov. «Mesec dni pred porodom sem padla s kozolca, a sem tisti dan še grabila listje, nastlala živini, počedila po hiši, potem šele sem lahko legla in rodila. Bila sta dvojčka. Običajno je prišla po porodu moja mama za največ teden dni na pomoč, potem sem že morala spet vse sama delati. Mož je bil »furman« in je bil malo doma. Vsa skrb za kmetitjo in otroke je bila pretežno moja. Po nekem drugem porodu vem, da sem tretji dan šla žet rž. Samo eno žensko smo dobili, žeti je bilo treba, pa sem vstala in žela, dokler ni bila njiva prazna. Zvečer sem s pomočjo sosede komaj prišla do postelje.»

Takile doživljaji, ki za tiste čase sploh niso bili nič posebnega, na kmetih običajni, sploh niso bili najhujše, kar je Potokarjeva mama prestala.

«Med zadnjo vojno smo morali s posestva. Bilo je prodano, novi gospodar pa nam je grozil. Preselili smo se najprej v Gorenjo vas, nato v Gotno vas. Ker pa smo delali za partizane, so nas znova napotili na domače posestvo. Ne za dolgo. Italijani so moža odpeljali in ga

v gramozni jami ubili. Z otroci sem spet zbežala v Gotno vas. Tam smo dobili stanovanje v skromni hiši, v najem sem vzela nekaj njiv, redila prašiče, partizani so mi večkrat gmotno pomagali. Tako sem lahko prehranila otroke. Najstarejši, ki pa ni imel več kot petnajst let, je šel tudi v partizane.»



Po osvoboditvi so šli Potokarjevi nazaj na svoj dom v Šuto. Spet so kmetovali na svojem, vendar so otroci eden za drugim poleteli iz domačega gnezda. Tone je postal mehanik, Joško bolničar, Slavka je bila pri teti v Ljubljani. Mimi je služila pri nekem ministru v Beogradu, Stane je postal veterinar, Franci pa zdravnik. Ko je ostala sama s hčerko sta šli spet v mesto.

«Leta 1956 sva s hčerko v Žabji vasi naredili hišo in tu sva ostali. Ona je že vsa leta zaposlena v IMV, jaz gospodinjim. Bolna sem bila nič kolikokrat, toda odkar se sin ukvarja z akupunkturimi magneti, mi je velikokrat pomagal. Zdaj se kar dobro držim, le slišim slabo in obrabljeni hrustanec v kolkih mi dela težave. Kuham za mlada dva in zase, brkljam po hiši, imam vrtiček in vinograd. Za pletenje in take stvari nisem nikdar imela časa, zato se tudi zdaj s tem ne ukvarjam. Strašansko rada pa berem. Poštarja velikokrat že na vratih čakam za časopise, naročeni smo na knjižne zbirke in hčerka hodi ponje še v knjižnico. Letošnjo zimo, ki je bila tako dolga in huda, sem prebila predvsem ob knjigah. Najraje berem o vojski, ker te razmere poznam in so mi sedle v dno duše.»

Potokarjevi na stara leta res ni hudega. Ima borčevsko pokojnino, lep dom in dobre otroke. Prejšnja leta je hodila z upokojenci tudi na izlete, zdaj si ne upa več daleč od doma.

«Tudi na morju sem bila večkrat, ampak mlada ga nisem videla. Kje pa! Zmeraj sem delala in garala, zato me je zdaj večkrat kar sram. Če gremo v vikend in vinograd, drugi delajo, jaz pa gledam in berem časopise. Nezaslišano! Zelo rada pa sem zunaj, v naravi, na poljih in na vrtu. Zdaj vidim, kako lep je svet in če ne bi bila tako v letih in ne bi imela nad seboj kup bolezni, bi mi bilo lepo, da lepše ne bi moglo biti.»

RIA BAČER

obzorja

iz izložbe



Spomladi leta 1942 se je osvobodilno gibanje v tedanji Ljubljanski pokrajini močno razmahnilo in na obsežnem osvobojenem ozemlju je poraslo število partizanskih enot. V boj so se vključevali številni novinci, kar je ob upoštevanju vseh razmer zahtevalo tudi preureditev dotodanjih vojaških formacij. In tako je bil ob preureditvi 3. in oblikovanju 5. grupe odredov ustanovljen Zapadnodolenjski odred, znamenita partizanska enota, katere poglavitna naloga je bilo varovanje osvobojenega ozemlja in politično delovanje med prebivalstvom, med katerim je ta čas Osvobodilna fronta polgala temelje ljudske oblasti na Slovenskem.

Kot teritorialna vojaška enota je imel Zapadnodolenjski odred stalne in občasne vojaške naloge, kot so napadi na sovražnika, na belo in plavo gardo, rušenje prometnih zvez, sodelovanje v akcijah brigad, posebna zavarovanja ipd., poleg teh pa je odred opravljal tudi vrsto pomembnih političnih nalog, od pridobivanja novih borcev, organiziranja političnega dela s civilnim prebivalstvom in pomoči terenskim aktivistom do skrbi za ranjence in zbiranja orožja in hrane.

V menjačiji se sestavi, številčnosti in oborožitvi je Zapadnodolenjski odred deloval in izpolnjeval zadane naloge 447 dni, to je od ustanovitve 24. ali 25. junija 1942 do 14. septembra 1943, ko je Glavni štab Slovenije ugotovil, da so odredi opravili svoje poglavitne naloge in so formirali nove, bolj manevrske enote, kakršne so zahtevale nadaljnje vojaške operacije in razmere. Iz bataljonov Zapadnodolenjskega odreda je nastala 9. brigada v sestavi 18. divizije.

V odredovih vrstah se je daljši ali krajši čas borilo 830 borcev in bork, padlo jih je 210. Kar 90 nekdanjih odredovcev se spomeničarjev, po vojni pa je 11 nekdanjih odredovcev doseglo čin generala JLA.

To je hudo strnjen pregled in nekaj števil o znamenitem partizanskem odredu, ki je deloval na tleh širše Dolenjske in o katerem je

nedolgo tega izšla knjižna monografija. Izdala jo je Založba Borec pod naslovom »Dolenjski puntarji«, njen avtor pa je Velimir Kraševac — Igor, ki je bil tudi sam borec v tej enoti kmalu po njeni ustanovitvi in vse do preureditve v brigado.

Pobudo za pisanje monografije je dobil od odbora skupnosti borcev ZDO že aprila 1977. Ker ohranjenega dokumentarnega gradiva ni bilo veliko, se je moral v mnogočem nasloniti na izjave in pričevanja odredovcev. Opravil je razgovore z okoli 150 borci, dobil 50 tehtnih pisnih pričevanj, kar vse mu je ob mentorstvu pokojnega zgodovinarja Ivana Ferleza omogočilo, da je opravil pomembno delo za zgodovinske partizanske enote v Sloveniji. Svoj delež sta k delu prispevala tudi recenzent Lado Ambrožič in lektor Rado Bordon. Tako imamo zdaj v knjižni obliki ohranjen zgodovinski oris bojne poti Zapadnodolenjskega odreda, poleg tega pa je v nji nekaj dokumentarnega slikovnega gradiva, nekaj skic, seznam borcev in padlih ter pregledno kazalo vseh osebnih imen.

Kljub dokaj strokovnemu pristopu bo knjiga »Dolenjski puntarji« zanimivo branje za tiste, ki so hude čase zadnje vojne doživeli na lastni koži, in za tiste, ki preko takšnih knjig spoznavajo in ohranjajo izročila naše bližnje preteklosti.

MIM

PREBRALI SMO

pisatelji o narodu in kulturi

V začetku letošnjega leta, 9. in 10. januarja, je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani javna tribuna Društva slovenskih pisateljev, na kateri so govorili o slovenskem narodu in slovenski kulturi. Tribune se je udeležilo preko 1.200 poslušalcev in več razpravljalcev, vendar je bil to del tistih, ki so želeli prisluhniti razpravam ali sodelovati na tribuni. Za vse preprosto ni bilo dovolj prostora, tolikšno je bilo zanimanje. Mnogim je tako preostalo, da kaj več izvedo iz dnevnega in revijalnega tiska.

Res je slovensko in tudi časopisje iz drugih republik dokaj obširno poročalo o dogajanju v Cankarjevem domu, toda hkrati s poročanjem je bilo mogoče prebrati in slišati najrazličnejše ocene, med njimi tudi hudo ostre in napadalne, kot da se je v Ljubljani zbral klevetniški zbor nacionalistov, ki so govorili strašno pregrešne stvari in malodane stregli mili domovini po življenju. Vse to je zagrelo tisti del javnosti, ki se zanima za vprašanja, o katerih so govorili pisatelji na javni tribuni, hkrati pa ustvarilo tudi nekaj zmede in nejasnosti, kaj se je zares dogajalo in kaj se je govorilo.



Upoštevač vse to, velja pozdraviti potezo Cankarjevega doma in Društva slovenskih pisateljev, ki sta na knjižno tržišče poslala knjižico »Slovenski narod in slovenska kul-

tura«, v kateri so natisnili 24 razprav z omenjene tribune. Avtorizirani prepisi z magnetofonskega traku so v knjigi podani po vrstnem redu, kakor so avtorji nastopali. Izpuščene so le nekatere vmesne pripombe in opombe. Tako je najširši javnosti dostopno vse gradivo o povedanem v Cankarjevem domu v svoji izvorni obliki, brez »prevajanj«, označb in etiket, izkrivljanj in podtikanj. Bralec si lahko sam ustvari svoj pogled o povedanem, sam izdela svoje oceno, pritrdi ali zavrne že dane ocene in kritike. Ni več odvisen od interpretacij ali samo polemičnih odzivov, ki običajno nikdar ne podajo v celoti in povsem objektivno predmeta, s katerim se spoprijemajo. Mislim, da je šele s to publikacijo tribuna Društva slovenskih pisateljev zares postala javna. Vprašanja, o katerih so govorili in povedali svoje, namreč zadevajo vse nas, tudi tiste, ki Cankarjevega doma niti od zunaj še niso videli.

M. MARKELJ

pesmi tržaške dežele

Antologijo »Pesmi dolenske dežele«, ki je minulo jesen izšla v Novem mestu, je v Mladini gostujoči kritični straža slovenske poezije Drago Bajt imenoval »antikulturno dejanje«. Ne nameravam se pripraviti z njim o njegovem mnenju, tudi zato ne, ker je bil zanj medtem že izplačan (v Sodobnosti), zanima pa nas, kako se bo lotil podobne knjige, ki jo je nedavno izdalo Založništvo tržaškega tiska v sodelovanju s koprsko Lipo, namreč antologije »Trst v slovenski poeziji«. Če je v odklanjanju tovrstnih knjižnih projektov dosleden, bo seveda moral uporabiti enako oznako kot za »Pesmi dolenske dežele«, razen če ga v tem početju ne bo zaustavilo samaritansko usmiljenje do zamejskih bratov oziroma spoštivejši odnos do sestavljalca »tržaške« antologije Franceta Bernika, kot ga je bil pokazal sestavljalcu »dolenjske« antologije Janezu Menartu. Zna biti pa tudi to, da deli Drago Bajt tako nemilostne oznake samo knjigam, ki se ne rojevajo v »zapriseženih« slovenskih kulturnih veleprestopnicah.

A to in toliko le bolj mimogrede, saj nam je zlasti kaj napisati o knji-

gi, ki se je rodila iz podobnih pobud kot »pesmi dolenske dežele«, samo da antologija »Trst v slovenski poeziji« zajema s Trstom povezano pesništvo krajšega obdobja, od konca preteklega stoletja oziroma od začetka 20. stoletja do danes. Takoj pa je treba povedati, da to ni antologija tako imenovanih tržaških pesnikov, pač pa knjiga pesmi o Trstu, pri čemer so tržaški avtorji le nekoliko bolj v ospredju, kar velja še posebej za sodobne.

France Bernik je torej gradivo za svojo antologijo izbiral po podobnih načelih kot Janez Menart za »Pesmi dolenske dežele«, se pravi, da se je predvsem oziral po pesmih, ki jih je navdihnil Trst, po tem »kriteriju« pa uvrstil tudi pesnike. Knjigo »Trst v slovenski poeziji« tako sestavljajo pesmi dvajsetih slovenskih pesnikov od Ivana Trinka — Zamejskega do Marija Čuka. Pri razvrščanju pesmi po datumih objav (v zbirkah ali revijah) so se uredniki antologije sami od sebe razvrstili tudi pesniki. Ta kronologija je knjigo razdelila na tri dele oziroma obdobja: od konca preteklega stoletja do 1919., od 1919. do druge svetovne vojne, po drugi svetovni vojni.

Številčno najšibkejše je prvo obdobje, kjer pa poleg že omenjenega Ivana Trinka — Zamejskega beremo še Dragotina Kelteja (sonetni cikel Adrija), Antona Aškercera (pesmi iz Jadranskih biservov) in celo Župančiča (sonet Zemljevid). Drugo obdobje ima v knjigi več predstavnikov in več pesmi. Začne se z Igom Grudnom (dvanajst pesmi), vsekakor eno osrednjih pesniških osebnosti med obema vojnama na Slovenskem sploh. Sledita brata Stano in Srečko Kosovel; pozornost vzbudi predvsem Srečkova pesem »Italijanska kultura«, ki med drugim kaže, kako se je ta občutljivi in hkrati revolucionarni pesnik odzival na aktualne politične dogodke. Dalje je tu Alojz Gradnik, pri katerem pa je Bernik komaj našel nekaj za to antologijo. Zato pa sta močnejše zastopana, a na Trst bolj vezana, širši javnosti pa manj znana Janko Samec in naročna pesnica Marija Mijot.

Obdobje po zadnji vojni je najplodovitejše, v tem delu antologije najdemo kajpak največ pravih tržaških pesnikov, ki pa jih je moč tako označiti bolj zavoljo regionalne pripadnosti kot po kakšnih drugih značilnostih, saj njih ustvarjalnost predstavlja del sodobnega slovenskega pesniškega snovanja. Tu najdemo imena Rado Bordon,

Vinko Belčič pa Miroslav Košuta, Filibert Benedičič, Marko Kravos, Bruna Marija Pertot, Irena Žerjal, Ace Mermolja, Boris Pangerc in Marij Čuk. Osrednja pesniška osebnost na Tržaškem danes je prav gotovo Miroslav Košuta, tudi zato, ker mu pomeni Trst nekaj več kot pesniško metaforo ali kraj bivanja: mejnik slovenstva, slovenske kulture, kjer sicer veljajo drugačna merila za stvari kot sredi Ljubljane.

Knjiga »Trst v slovenski poeziji« pa je, ob vsem povedanem, v prvi vrsti knjiga pesmi, lirike, namenjene bralcem, da bi ob njej uživali, da bi jim bila duhovna hrana. A če smo to antologijo že vzporejali s »Pesmimi dolenske dežele«, omenimo še, da je tudi ta dokaj razkošno opremljena in da jo tudi bogatijo ilustracije — reprodukcije tržaških krajin in motivov, ki jih je v grafiki ustvaril Avgust Černigoj.

IVAN ZORAN

orgle na slovenskem

»Tako je pač, ostali smo revni. V obdobju prvotne akumulacije ka-

pitala so drugi vlagali v gospodarstvo in bogatili, naši dedje pa so gradili cerkvice po hribih.« Tako je nam študentom ljubljanske univerze svoj čas govoril ugleden ekonomist in politični delavec, katerega besede so veljale za suho zlato. Obsedeni od želje po materialnem napredku in ob nepremaganem občutku manjvrednosti mnogi še danes mislijo tako, čeprav čas vse postavlja na svoje mesto. Naši dedje so se res mučili z za ekonomista nekoristnim početjem, ob tem pa nam zapustili tako dragoceno kulturno dediščino, da nam jo bogatejši zavidejajo. Sicer pa: kaj je pravzaprav bogastvo?

Ne le udeleženci novinarske konference v Cankarjevem domu ob izidu monografije »Orgle na Slovenskem«, vsi bi morali slišati besede Hubertusa von Kerssenbrocka, slovitega orglarskega mojstra iz Muenchna, ki je restavriral crngrobske orgle, da pojejo kot leta 1743, ko so bile postavljene: »Da bi mi imeli take dragocenosti!« Slovenske orgle, zlasti nekatere, so izjemno dragocene, ker jih niso predelovali z menjavo umetniških slogov. Na njih zazvenita barok in klasicizem takšna, kot sta bila.

Z izidom knjige (in plošče), ki bralcu predstavi to bogastvo, je Državna založba Slovenije res častno obeležila letošnje mednarodno leto glasbe in svojo 40-letnico. V »Orglah na Slovenskem« je s poznavalskim besedilom (dr. Edo Škulj in Milko Bizjak) in umetniško fotografijo (Oskar Dolenc, Janez Korošič, Marjan Smerke in Zoran Vogrinčič) v kronološkem redu predstavljenih 100 orgel iz slovenskih cerkva na način, ki je vreden te naše kulturne dediščine. Med več stoletij stari orglami so opisane in prikazane tudi orgle z Vesele gore pri Sentrupertu, iz Brusnic, Jurjevice in Hrovače pri Ribnici, z Blečjega vrha pri Mokronogu, z Foke in iz Brestanice, če upoštevamo le naše območje. Knjiga (ki resda stane kar 3.600 dinarjev) ni le pomemben založniški projekt, marveč tudi opazen tiskarski dosežek, delo Tiskarne Ljudske pravice. Orgle so izšle tudi v nemškem in angleškem jeziku.

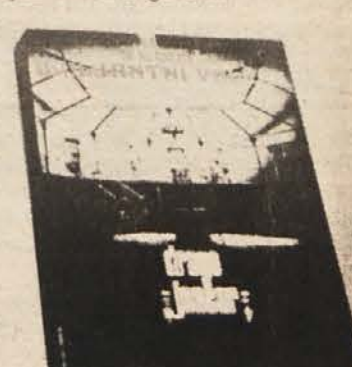
M. LEGAN

veliki briljantni valček

Ne dogaja se pogosto, da bi kako dramsko besedilo doživelo skoraj hkratno postavitev na dveh slovenskih odrih, zato velja delu, ki kaj takega doživi, upravičena pozornost. Tak primer smo imeli z noviteto Draga Jančarja »Veliki briljantni valček«, ki so jo nedolgo tega postavili na oder ljubljanske in mariborske Drame SNG, krstni up-

rizoritvi na ljubljanskem odru in premierni na mariborskem pa je sledila še knjižna izdaja Jančarjevega besedila pri Cankarjevi založbi. Seveda je knjižna izdaja nekaj drugega kot odrska uprizoritev, vendar na neki način daje besedilo večjo samostojnost, bralcu pa možnost, da delo dojame brez posrednikov.

Dogajanje drame »Veliki briljantni valček« teče v posebnem zavodu s paradoksalnim imenom Svoboda osvobaja, za katerega so značilna tako obeležja psihiatričnega sanatorija kot jetnišnice, lahko ga pa vzamemo tudi kot metaforo Institucije, kakršnegakoli družbenega reda moderne države. V njem se znajde zgodovinar Simon Veber pod pretvezo, naj bi se od naporne dela odpočil in zraven še ozdravil začetne stopnje alkoholizma. Seveda zadeva ni tako preprosta, v razpletanju dogajanja se izkaže, da Simona začno preobrazati in predmet njegovih zgodovinskih raziskav, v poljskega vstajnika Sewerina Drahojowskega (resnična zgodovinska osebnost), kar jim tudi uspe po amputaciji zdrave noge nič krivega zgodovinarja. Na zaključni prireditvi v zavodu, nekakšnem plesu, se Veber pojavi v uniformi poljskega vstajnika in govori v brezhibni poljsčini, čeprav nekdanji Veber tega jezika ni znal govoriti.



Simon je sicer osrednja figura med prebivalci zavoda in njegovimi uslužbenci, vendar se njegova usoda dovrši v skladu s splošnimi razmerami, ki se v razpletu izkažejo kot edine resnične razmere bivanja. Sveta zunaj zavoda ni, »vsi smo vs«, kot večkrat naglašeno pove ta ali oni v »Valčku«; razumnega, zdravega, nebolnega sveta ni. Bolni so tudi uslužbenci zavoda, od zdravnika do bolničarja Volodje, svojevrstna norost je resnica. Realnost drugačnega, zunanega sveta je Jančar zbrisal najprej s tem, da pripelje v zavod dotedanje glasnike drugačnega (ženo zgodovinarja, izvedence za metafore), da pokaže norost uslužbencev, povsem pa jo razbije v zaključnem prizoru, ko od zunaj pride v zavod Chopin in odigra svoj veliki briljantni valček, ki odmeva »po vseh prostorih in ves čas tudi potem, ko pade zavesa...«

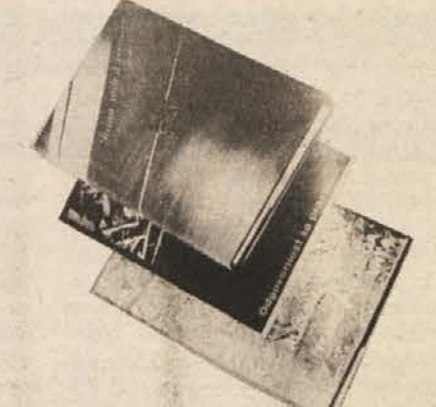
M. MARKELJ

NOVA IZVIRNA SLOVENSKA DELA

Pri Državni založbi Slovenije je nedolgo tega izšlo kar šest izvirnih slovenskih novitet, pri čemer je delež med prozo in poezijo enakomerno razdeljen, saj je založba ob praznovanju 40-letnice svojega delovanja poslala med bralce tri pesniške zbirke in tri sodobna prozna dela.

Pesniški del paketa tvorijo zbirke: »Sama radost bivanja« Janeza Ovsca, »Temelji mojega vrta« Aleksija Pregarca in »Odgovornost za praznike« Srečka Rijavca. V prvi je zajet izbor iz doslej objavljenih Ovsčevih pesmi, temu izboru pa je priključen tudi nekaj pesmi, ki so nastajale v zadnjih desetih letih. Tako se nam pesnik daje skozi skrbno izbran in pretehtan izbor in se hkrati celovito zapisuje v slovensko pesništvo, saj bi zbirko lahko označili kot osebno antologijo.

Z zbirko »Temelji mojega vrta« se beročim Slovincem predstavlja zamejski pesnik Aleksej Pregar, doma s Tržaškega, kot občutljiv obkrovalec svojega pesniškega sveta (vrta), v katerem se srečujeta Sredozemlje in slovenstvo, svet in domačija, intima in misel. Sam pesnik je zbirko označil kot »duhovno magmo vsega, kar sem preživel v svojem rojstnem kraju«. Kot zadnjo omenjamo zbirko »Odgovornost za praznike«, s katero se predstavlja Srečko Rijavec, najmlajši od pesnikov, ki generacijske pripadnosti ne izprijčuje le po letih, marveč tudi po svoji pesniški usmerjenosti. Gre za tako imenovano postmodernistično pesništvo, kot se samo večkrat poimenuje, zanj pa je



značilna navidezna odsotnost liričnosti, samozavestna gradnja avtopoeitike. Gre za »svežo in novo, a že tudi zrelo pesništvo«, kot je zbirko označil urednik Kajetan Kovič na tiskovni konferenci.

Na rob temu kratkemu zapisu je vsekakor treba pripisati, da je škoda, ker so pri založbi le eno od zbir (Ovsčev) opremili s spremeno besedo, obe ostali pa ne premoreta niti besedice o pesniku ali o njegovem delu.

Te pomanjkljivosti ni v proznem delu paketa, iz katerega najprej na kratko predstavljamo od treh avtorjev najstarejšega — Janeza Vipotnika in njegovo delo »Soncu naproti«. Delo je zasnovano kot literariziran dokument o legendarnem pohodu XIV. divizije od Suhorja v Beli krajini na Štajersko. Vipotnik se je pri pisanju knjige naslonil na resnične dogodke, upošteval zgodovinske danosti, a vendar zgodbo

o pohodu literarno nadgrajeval in jo v nekem smislu predstavil v sfero višje resničnosti, v kateri se podoba NOB bralcu izrisuje s tisto močjo in prepričljivostjo, ki je ne more doseči noben dokument, marveč le umetniško delo.

V knjigi, ki nosi naslov »Krog sedanjosti«, so natisnjene tri novele Marka Hudnika: Habent sua fata, Krog sedanjosti, Franz in Ulli. Tri sicer samostojne pripovedi se v mnogočem povezujejo v enoten pripovedni organizem, za katerega je značilen poseben, svojevrsten slog pisanja, ki omogoča pisatelju hkrati pripovedovanje zgodb in presojanje lastnega pripovedovanja — pisanja. Zaradi te slogovne posebnosti lahko to Hudnikovo knjigo uvrstimo med izvirne dosežke sodobne slovenske proze.

Roman »Srečne zvezde prašičev« Frančka Rudolfa se začneja kot dokaj enostavna realistična ljubezenska povest, vendar se sproti gradi v zapleteno pripoved, v kateri se sama zgodba umika v ozadje, poudarek pa prenaša na situacije. V njih se dejansko izrisujejo posamezni značaji in usode Rudolfovih junakov, to je mladih izobražencev in umetnikov, ki se zbirajo v neki ljubljanski gostilni in tam precejajo v besede svoja življenja, doživetja, fantazije, postavljajstva, opravljanja, erotične odnose. Kljub površinski igrivosti, humorju in satiri je v globljih plasteh romana čutiti brezizhodnost kroga čutnosti, na katero se junaki romana obešajo kot na edino čvrsto oporo v tem svetu razrahljanih vrednot.

MIM



OBRAZI

KRATKOČASIL SEM SE Z BOLHAMI

Semič je čuden kraj. Tako je razstresen po hribu nad železnico, da kar ne veš, kje se končuje naselje in kje se začenejo vinogradi in zidanice. Pravzaprav je vse pomešano in prav to daje kraju njegov značaj, kajti neločljivo je povezan z vinogradništvom in vinom. Včasih je bilo to še bolj očitno kot dandanes, ko daje prebivalcem zaslužek tudi industrija. Franc Derganc, rojen Semičan, se tistih časov še dobro spominja.

«Semičani so bili nekdanj še boljši vinogradniki in gostilničarji kot danes. Pred vojno je bilo tu kar devet gostiln in vsaka je prodajala lastno vino, zraven pa še znamenit semiški golaž in vampe. Semiško vino pa je bilo pojem tudi v svetu. Ljubljanski Sokol je redno kupoval vino v Semiču, spominja pa se pripovedovanja strica iz Ljubljane, kako je nekoč v najboljšem hotelu na Dunaju bilo moč naročiti semičana. Takega vina, kot ga je imela stara mati na Stari gori, pa dandanes ni več,» s kančkom obžalovanja pove Derganc. Pred vojno je imel Francetov oče trgovino in gostilno, zato je te stvari takrat dobro poznal. «Vinogradniki so se morali točno držati rokov trgatve. Dva za to posebej nastavljena čuvaja sta hodila po gori in pazila, da nihče ni trgal pred določenim datumom. Za kršitelje je bila določena huda kazen. Zato je bilo takrat vino tako kvalitetno pa tudi zdravo.»

Franc Derganc, upokojenec in invalid, je v bližnji in daljni okolici dobro poznan. V kraju je bil vedno aktiven pa tudi pisal je včasih precej odgajanjih okoli njega. Sedaj se nekoliko težje giblje, eno nogo ima zaradi nezgode v mladosti nekoliko krajšo, zato se v javnosti bolj malo pojavlja.

Pravzaprav bi se morala pogovarjati o njem in ne o vinu, vendar ne moreva mimo vinske razstave v dolini, s katero bi se Semičani radi zopet

uveljavili med vinogradniško družino. Šele ko se pojavijo na mizi fūline, izdatna semiška specialiteta, katero je pripravila gospodinja Rezka, spregovori Franc tudi o sebi.

Ko mu je bilo šele šestnajst let, je bil že prvič zaprt. V Rožnem dolu so ga prijeli Italijani in ga hudo pretepli. Potem so ga odvedli v novomeške zapore, kjer je bil dva meseca zaprt v samici. To je bilo za mladega fanta težko doživeti, vendar ni kljub grožnjam in mučenju ničesar povedal. Spregledal je tudi zanke, ki mu jih je nastavljal znani provokator in izdajalec Mohar iz Uršnih sel, ki je bil takrat tudi zaprt v istih zaporih. Dolgčas v samici si je Franc preganjal z lovom na bolhe. «Ko pa sem sprevidel, da bom kmalu polovil vse, sem jih pustil še nekaj za seme, da mi ne bo dolgčas, saj nisem vedel, kako dolgo bom še notri. Po dveh mesecih so me še enkrat pretepli, da sem od bolečin padel po tleh, potem pa so me izpustili.»

Za mladega Derganca pa s tem še ni bilo konec mučnih vojnih doživetij. Novembra dvainštiridesetega so ponj prišli beli. Odpeljali so ga v Črnomelj, kjer je bil zaprt v nekdanjem skladišču. Tu bolh sicer ni bilo, mrgolelo pa je miši, in smrdelo je, da ni bilo za prenašati. Iz Črnomlja so ga odpeljali v Novo mesto, od tam pa v Ljubljano, kjer je bil zaprt tudi v zloglasni celici št. 1, iz katere so že prej na zadnjo pot odpeljali partizana in pesnika Ivana Roba. Tu se je srečal z znanimi slovenskimi intelektualci in dobil prve lekcije o slovenski Osvobodilni fronti.

Spomladi leta trinštirideset so Franca Derganca z mnogimi drugimi slovenskimi domoljubi Italijani internirali v taborišču Visca v Furlaniji. Bivali so v šotorih na nekdanjih koruznih poljih. Kljub strogemu taboriščnemu redu so taboriščniki organizirali odbore OF in se pripravljali na razpad Italije. Ko je tisti trenutek res prišel, so italijanski stražniki pometali orožje in pustili taboriščnike, da so se znašli kakor so vedeli in znali. Ti so se razdelili na skupine in krenili proti domovini. Nekatere so zopet polovili Nemci, Franc pa je s svojimi po enotedenskem pešačenju preko Primorske in Notranjske srečno prišel v rodni Semič.

V Semiču je postal skojevlec in je pomagal na osvobojenem ozemlju, kjer je bilo pač treba. Svobodo je dočakal v Biogradu na moru, bil je v osvobojenem Trstu, po vojni pa je dokončal še nekaj knjigovodskih tečajev in se zaposlil. Vedno je delal po lastni vesti, kar pa ni bilo vsem všeč. Zaradi odkrite besede je moral pretrpeti tudi marsikatero krivico. Vendar mu, kot pravi sam, poštenosti nikoli ni bilo žal. Če ga je kaj tiščalo ali kaj posebej razveselilo, je tisto zlijl na papir in postal v časopis. Tako je bil dolgoletni dopisnik Dolenjca, pisal pa je tudi v druge časopise. Njegova dopisniška zgodba se je začela že pred vojno. Takrat je bil pri Mladem Jutru celo nagrajen za svoje prispevke. Ko človek prične pisati, mu pride to v kri. Upajmo, da je tako tudi s Francem Dergancem in da se bo njegovo pero še oglasilo.

TONE JAKŠE



VSAKDANJI KRUIH NA TISOČ NAČINOV



KUHINJA JE LABORATORIJ

Vse tisto o veselju in kar še podobnega nadrobijo ljudje, ko utemeljujejo svojo odločitev za določen poklic, bolj ali manj drži, prav tako ali pa še bolj res pa je, da se človek pri štirinajstih, petnajstih letih celo danes pri vseh poklicnih svetovalcih in usmerjevalcih marsikdaj »na slepo« odloči za tako pomembno stvar, -kot je poklic. Toliko bolj srečen je lahko kasneje, če spozna, da se je pravilno odločil. Janez Vokač se je. Če nič drugega, o tem govori njegovih 20 kuharskih let, njegov razvoj in strokovno napredovanje v tem poklicu, v poklicu, ki ga znajo ceniti tako najpreprostejši ljudje kot kronane glave.

Težko si človek zamisli, da bi bilo komu računovodstvo konjiček. »Kuhanje in kuharstvo nasploh pa je lahko ne samo poklic, ampak tudi lep in bogat konjiček,« pravi Janez Vokač, katerega uradni naziv je organizator kuharske prakse v novomeški srednji šoli za gostinstvo in turizem. Pred dobrima dvema desetletjema, ko je Janez končal osnovno šolo v rodnem mestu, se je na pripravništvo staršev in priporočilo učiteljice gospodinjstva vpisal na kuharsko smer v ljubljanski gostinski šoli. »Takrat sem o vsej stvari res hudo malo vedel, kuhinjo sem si predstavljal kot neki črn in zakajen prostor, tako da sem kar ostrmel, ko sem spoznal, da je to pravzaprav laboratorij.«

Po končani poklicni šoli se je mladi Janez, kot večina njegovih starejših in mlajših so-mesčanov trdno navezan na Novo mesto, brž vrnil domov in se zaposlil kot kuhar na prav tedaj ustanovljeni restavraciji novomeške gostinske šole na Bregu. Breg je kmalu postal pojem dobre restavracije, ki je zaslovela ne samo v Novem mestu, ampak je šel njen glas tudi daleč naokoli. Da pa si tak lokal ustvari dobro ime, je vsekakor največ odvisno od dobre postrežbe, pijače, predvsem pa hrane. In pri tem je tako od začetka kot v nadaljnjih desetih letih Vokačev delež velik. Večino tega časa je bil Vokač na Bregu šef kuhinje. »V kuhinji smo bili trije zaposleni, poleg tega pa smo stalno imeli v kuhinji učence naše šole na praktičnem pouku. Naša kuhinja je takrat posebej slovela po slovenskih ljudskih jedeh, še posebej pa smo gledali, da smo številnim gostom, med katerimi je bilo veliko zelo uglednih naših in tujih državljanov, umetnikov, znanstvenikov in drugih vidnih ljudi, vedno lahko ponudili dolenjske in belokranjske kulinarčne posebnosti. Na našem jedilniku so bile stalno domače klobase, matevž s kislim zeljem, ajdovi in koruzni žganci, zmesni, pisani, ajdov in koruzni kruh, ajdov trijed, ajdove rezine, domača potica, flancati, obare, štruklji itd., itd. Dolenjska in Bela krajina sta bogati deželi, kar se tiče jedi oziroma različih slovenskih jedi. Različic pa je, da se včasih človek ne znajde. Za primer: samo kuhanih štrukljev iz zvlčenega testa je v Sloveniji čez 40 vrst. Poleg tega je posebej Bela krajina zelo bogata tudi v kuharsko-etnološkem pogledu, medtem ko smo Dolenjci po mojem mnenju preveč na hitro in na lahko zavrgli naše značilno kuharsko in ostalo posodje in ga nes pametno zamenjali za marsikdaj pisan kič.«

V teh letih si je Vokač, ki je posrečeno in uspešno združil poklic s konjičkom, ustvaril tudi zavidanja vredno strokovno knjižnico. Na njegovih policah je več kot 300 različnih kuharskih knjig in brošur. »Med njimi so tudi takšne, ki jih nima niti novomeška študijska knjižnica,« se pohvali. »Tudi svojim učencem stalno dopovedujem, da nihče ne zna in ne more znati vsega, kuharske knjige so pa zato, da pogledamo vanje. Kuharji pa še posebej in še večkrat!«

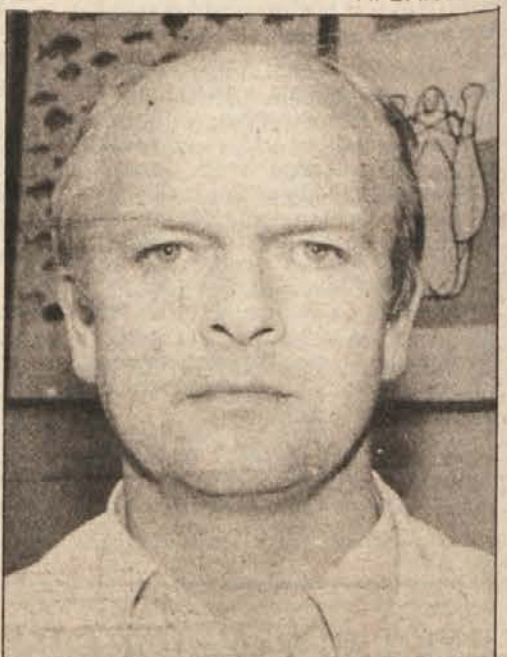
Na novomeški srednji šoli za gostinstvo in turizem je v tem šolskem letu 12 oddelkov, ki jih obiskuje 371 učencev, in velika večina, kar v devetih oddelkih, se jih šola za kuharje.

»Kljub temu pa pri nas primanjkuje kuharjev, pa tudi možnosti za zaposlitev so precej večje kot za natakarje, kajti kuharje potrebujemo povsod, danes ima že vsaka delovna organizacija in ustanova svojo menzo.« Janez, ki je v svoji poklicni poti napredoval od kuharskega vajenca do učitelja teoretičnega in praktičnega pouka kuharstva na eni od treh slovenskih šol, kjer izobražujejo tudi učence za najvišjo zahtevnostno stopnjo, za kuharske tehnike, je ob delu opravil najprej srednjo hotelsko šolo, potem pa še hotelirsko fakulteto v Opatiji. Pri praktičnem pouku — Vokač je prepričan, da ga je premalo — učenci, bolje bi bilo reči učenke, kajti večina bodočih kuharjev je deklet, jedi, ki jih skuhaajo, sami tudi pojedo. »Zato jim vedno znova dopovedujem, da je zanje pravični pouk ali kazen ali nagrada. Teh jedi, ki jih pripravimo pri praktičnem pouku, ni toliko, da bi se učenci najedli, marveč gre v prvi vrsti za to, da poskusijo, kaj so skuhal, in da, če je kaj narobe, zadevo analiziramo, ugotovimo, kje smo naredili napako. Kuharski poklic s tega stališča ni prav nič prijeten: če je vse v redu, je pohval deležen natakar, kaj redko se zgodi, da pride gost v kuhinjo in da tu priznanje. Pa še nekaj je treba povedati: tako kot nobena strokovna šola ne daje formiranih strokovnjakov, tudi iz naše šole ne prihajajo vrhunski kuharji. Mi se trudimo, da damo našim učencem čim boljše osnovo, na kateri morajo potem sami s pomočjo prakse pa tudi teoretičnega izpopolnjevanja graditi nadaljnje kuharsko znanje. Seveda brez veselja in ljubezni do tega težkega poklica ne bo nihče uspel.«

Res je marsikdo odnehal, šel v drug poklic, še več pa je takih Vokačevih učencev, ki so danes cenjeni mojstri svojega poklica; najsposobnejši so prišli do šefov kuhinj v znanih hotelih, celo do znamenitega zagrebškega hotela Esplanade in do maršalata v Beogradu so prišli kuharji iz novomeške šole.

Pvi Vokačevih doma pa kuha v glavnem Janezova žena. Le če se mudi ali če je treba pripraviti kakšno posebno jed, prime Janez kuhlalnice v roke. »Napačna je predstava, da sta kuhar ali kuharica debela, zamaščena; na prste ene roke bi lahko preštel take. Nič olikokrat se mi zgodi, da pridem od peturnega praktičnega pouka, pri katerem kar naprej pripravljamo jedi, domov tako lačen, da je najpreprostejša jed, ki mi jo pripravi žena, prava poslastica. Pa še nekaj je treba vedeti: kuharji sploh nismo izbirčni, vsekakor smo veliko manj kot ostali ljudje. Mi znamo ceniti vsako jed, ker vemo, da je za vsako pripravo hrane potrebno poleg živih tudi veliko dela in truda. Pri tem pa lahko vsakemu sem ter tja spodleti.«

A. BARTELUJ



Brane Šutar obsojen zaradi »suhlega tankanja« — Enotna kazen: 2 leti zapora — 8 mesecev zapora tudi za Janeza Švalja

NOVO MESTO — Pred senatom novomeškega sodišča se je pred nekaj dnevi končala obravnava zoper 30-letnega Braneta Šutarja, voznika tovornjaka pri »Gorjancih« iz Gornjega Gradišča in tri leta starejšega Novomeščana Janeza Švalja, ki ta čas prestaja drugo kazen v KPD Dob. Obtožnica ju je družno bremenila vrste kaznivih dejanj, vendar je senat Švalja oprostil vseh očitkov o pomoči Šutarju pri »suhem tankanju«, obsodil pa ga je za pomoč pri drugem kaznivem dejanju.



dežurni poročajo

PODIL OTROKE IN BIVŠO ŽENO — Metliški miličniki so 7. maja pridržali do izteznitve 30-letnega štepana Resovca, ki je vinjen prišel v ranovanje bivše žene ter začel poditi tjo in otroka. Prijavljen je bil sodniku za prekrške.

ODNESEL REZERVNO KOLO — Neznani storilec je 26. aprila iz avtomobila Antona Tomšiča z Luže ukradel rezervno kolo in oškodoval astnika za 8 tisočakov. Vozilo je stalo na parkirišču železniške postaje v štetanu.

KDO JE UKRADEL HRAST? — itane Novak iz Orehovice je 6. maja prijavil, da mu je nekdo iz gozda v črovem logu odpeljal že posekan irast. Novak je s tatvino najmanj ob 30 tisočakov.

RAZBIJAL IN RAZGRAJAL — led novomeškimi miličniki je 8. maja ončal njihov stari znanec Štefan Aitovič. V bifeju hotela Metropol na loven trgu je namreč razbijal stekleino, za konec pa se je po stari navadi oteš stepisti strežnim osbjem. Mičniki so bili na srečo dovolj hitri.

OBSMUČI — Konec aprila ali prve tajske dni je nekdo iz nezaklenjene olesarnice odnesel smuča Ismeta auševića iz Gorenje Straže in ga škodoval za 10 tisočakov.

POLIVAL JE PIJAČO — 11. maja pridržali do izteznitve 28-letnega ranca Mirtiča iz Brezove rebri. Hadenič je v gostilni Štublar polival jačo in se preival z gosti. Prijavili ga do sodniku za prekrške.



PRIZNANJA OB PRAZNIKU — Na osrednji dolenski proslavi dneva varnosti so podelili vrsto priznanj in pohval. Med dobitniki najvišjih priznanj je bil tudi Rudolf Skobe, komandir novomeške postaje milice (na posnetku levo), ki je prejel red dela s srebrnim vencem. (Foto: B. Budja)

Podeljenih 36 priznanj

Osrednja proslava delavcev ONZ Dolenske je bila v petek na Trški gori

NOVO MESTO — Letošnja osrednja dolenska proslava ob 13. maju, dnevu varnosti, je bila že po tradiciji pred Krkinim hramom v Trški gori. Slavnostni govornik na prireditvi, ki se je udeležilo preko sto delavcev organov za notranje zadeve iz vse Dolenske, predstavniki občinskega in regijskega družbeno-političnega življenja, je bil Ivo Longar, sekretar OK ZK Novo mesto.

Ob tej priložnosti so bila podeljena tudi priznanja najzaslužnejšim delavcem ONZ in drugim, ki so tako ali drugače pripomogli k boljši varnostni podobi Dolenske.

Rudolf Skobe, komandir novomeške postaje milice, je prejel red dela s srebrnim vencem, medtem ko je Helena Rožmarin, delavka črnomaljske postaje milice prejela medaljo dela. Dobitniki zvezne plakete varnosti ob letošnjem 13. maju so bili: Anton Bertole, Franc Cvetkovič, Anton Godec, Pepca Ilovar, Milka Košir, Franc Režek, Franc Šenica, Ivan Štruel in Franc Šuštaršič; republiško plaketo organov za notranje zadeve so prejeli: Ivan Mezgec, Marjan Pureber in Jože Simič; dobitniki zlatega znaka zaslug za varnost so: industrijsko gasilsko društvo Novoteks, Ruža Modic, Ljuba Šenica, Ivan Tekstor, Irena Zupančič in Franc Šenica, srebrni znak so prejeli: AMD Bela krajina iz Črnomlja, Milan Glavan in Anton Hlade, medtem ko so bronasti znak zaslug za varnost dobili Božidar Ašič, Mladen Desnica, Bogomir Gasior, Zdravko Damjanovič, Dragica Kuzma, Vid Potočar, Franc Prašnikar in Adolf Zupan. Pismene pohvale je prejelo še pet uslužbencev novomeške UNZ.

S strupi kot s kruhom

V prodajalnah KZ prodajajo strupe brez evidence

Sliši se morda neverjetno, a je vendarle res: v večini naših trgovin — gre predvsem za prodajalne kmetijskih zadrug — je moč kupovati strupe, celo tiste iz II. skupine (strupi močnega učinka), brez vsakršne kontrole ali evidence. Ne dvomimo, da kupci večidel strupe, predvsem pa razna škropiva porabijo za to, čemur so namenjeni, kaj lahko pa se najde tudi kdo, ki misli drugače. Nekaj primerov o tem nam je bližnja preteklost že dala. In kako homo ukrepali, če bomo našli zast-rupljeno kapnico, potok?

Zakonodajca obvezuje vse prodajalce v trgovinah s strupi iz II. skupine, da so dolžni o prodaji voditi posebno evidenco. Ne le da bi morala ob vsaki prodaji ostati v knjigi zapisana količina prodanega strupa, namen uporabe, pač pa tudi vsi podatki o kupcu, vključno s številko osebne izkaznice. Očitno pa je prodajalcem na Dolenskem ta njihova obveza kaj malo mar. Najdejo se celo taki, ki se tej dolžnosti izognejo tako, da tovrstnih strupov sploh ne nabavljajo, spet drugi pa jih prodajajo kot ostalo blago. Tako je nedavno obisk sanitarnega inšpektorja pokazal, da imajo v prodajalni KZ Krka v Mirni peči v prodaji več strupov z močnim učinkom, da pa poslovalca doslej v knjigi, ki jo ima posebej v te namene, ni vpisal niti ene same prodaje. Podoben je primer tudi s poslovojem trebanjske KZ v Sentrupertu, ki je bil zaradi tovrstne malomarnosti že kaznovan, a je bila sankcija očitnoo bob ob steno. Ob tem je zanimivo, da so kmetijske zadruge dale vsem prodajalcem okoliščino s podrobnimi navodili o izpolnjevanju knjig za prodajo strupov.

Prezreti pa ne gre še nečesa. Če odmislimo možnost, da bi kdo strupe porabil v kriminalne namene, je še kako pomembno, da kupca s postopkom ob prodaji opozorimo na nevarnost prodanega blaga. Kajti tudi v novomeški občini smo še ne tako dolgo nazaj prav zaradi neukusni in močne zamenjave strupov z alkoholnimi pijačami imeli primere zast-rupitev. Celu smrtnih!

B. BUDJA

Sredancih in ponovno v Novski. »Gorjanci« so bili s takšnim »suhim tankanjem« ob lep kupček denarja.

Ni manj zanimivo pa ni kaznivo dejanje, ki sta ga storila Švalj in Šutar skupaj. Švalj je namreč iz osebnega avtomobila, ki je stal nekje ob cesti, vzel prometno dovoljenje, ki ga je nameraval, kot je sam povedal, odnesti na postajo milice. Med potjo pa je srečal Šutarja in Franca Vovka, ki pa bi rad prišel do motorja takšnega avtomobila, saj je imel doma enako vozilo. Dogovor med Švaljem in Šutarjem je bil hitro sklenjen. Vozilo je bilo last nekoga Ivana Kordiča, zato je Šutar Vovku izročil lažno pogodbo, ne da bi mu to sploh povedal, in prometno dovoljenje, ki ga je že poprej iz vozila vzel Švalj. S tema dokumentoma sta Vovka poslala na novomeški Zavod za požarno varnost, kjer je bilo vozilo spravljeno in kjer je Vovko, ne vedoč, da gre za lažno pogodbo, avtomobil tudi dobil.

Senat sodišča je Janeza Švalja obsodil na 8 mesecev zapora, medtem ko je bila Šutarju izrečena enotna kazen 2 leti zapora. Sodba še ni pravomočna. B. B.

Lažna solidarnost je nevarna

Andrej Šenica, komandir metliške postaje milice, o varnostni podobi v občini

METLIKA — Ena najmanjših slovenskih občin, metliška, je »majhna« tudi po kriminalni plati. »Tudi lansko leto je bilo na tem področju dokaj mirno, številni kaznivih dejanj se je v primerjavi z letom poprej celo zmanjšalo, in to skoraj za tretjino.« je povedal komandir metliške postaje milice Andrej Šenica.

Lani v tej belokranjski občini niso zabeležili niti enega primera serije kaznivih dejanj, drugačna pa bo letošnja podoba, kajti v začetku leta so odkrili dva mladoletnika, ki sta v dveh mesecih storila kar 26 kaznivih dejanj. Največ je tatvin, kradejo pa vse, od poljščin do bencina iz avtomobilskih rezervoarjev. V veliki meri razne tatvine, ugotavljajo delavci metliške

postaje milice, omogoča ali celo spodbuja malomaren odnos do varovanja premoženja, zlasti družbenega. »Izlojštati ta odnos, se pravi preventivno delovanje pri varovanju družbenega premoženja, je ena naših temeljnih nalog v letošnjem letu.« pravi Šenica.

Lani so ugotovili v metliški občini 11 primerov gospodarske kriminalitete, v glavnem gre za nevestno poslovanje, zlorabo položaja, nepravilno uporabo družbenih sredstev in poneverbe. »Vendar to število gotovo ni odraz pravega stanja na tem pod-

ročju, gotovo je primerov gospodarske kriminalitete več, vendar smo pri odkrivanju organi za notranje zadeve prepuščeni sami sebi, saj se še ni zgodilo, da bi koga naznanili za gospodarski kriminalist samoupravni organi v delovni organizaciji, kjer stvari gotovo najbolj poznajo. Poleg tega, žal, kazenskim ukrepom v takih primerih v delovni organizaciji, kateri je človek povzročil škodo, ne sledijo disciplinski in politični ukrepi. Gre za tako imenovano lažno solidarnost, ki je zelo nevaren pojav.«

Mladinsko prestopništvo v metliški občini ni zaskrbljujoče, saj je bilo lani vsega 8 primerov, leto poprej pa 22. Tudi prekrškov zoper javni red in mir je bilo lani tretjino manj kot leto poprej. Najpogostejše gre za kričanje in prepiranje na javnih krajih. Zanimivo in pohvalno je, da na obbeh dosedanjih prireditvah »Vinske vigradi« ni bilo niti enega takega primera.

Lani se je v metliški občini pripetilo 30 prometnih nezgod, ena se je, žal, končala s smrtjo (gre za nesrečo s traktorjem). Najpogostejši vzrok nezgodam pa so neprimerna hitrost, vinjenost in neprevidno prehitvanje. Lani so miličniki ugotovili 61 vinjenih voznikov, kar je desetina več kot leto poprej. »Seveda je tega več in bomo tem vprašanjem morali posvetiti več pozornosti, ker je vinjenost eden glavnih vzrokov prometnih nezgod.« pravi komandir. Metliški miličniki so lani dali sodniku za prekrške 312 predlogov zoper 333 kršiteljev, poleg tega so jih prav toliko mandatno kaznovali na kraju samem.

A. BARTELEJ

Varjenje krivo požara v IMV

Ogenj povzročil za 500 tisočakov škode

NOVO MESTO — V soboto okoli 12. ure je prišlo v nedograjeni stavbi tovarne prikolic novomeške IMV do požara, ki je po doslej znanih podatkih povzročil za preko 500.000 din škode.

Preiskava je pokazala, da je požar zakrivila neprevidnost pri varjenju. Delavec beogradske Mostogradnje Nail Hodžić je namreč varil nosilce železne konstrukcije na zunanjem delu dvorane, pri tem pa so skoz odprtino v zidu padale iskre v notranjost. Nesreča je hotela, da naravnost na peno in plastične pormalnike, ki so bili uskladiščeni v dvorani. Ogenj je tako peno in pomivalnike v celoti uničil.



Andrej Šenica: »V prvi vrsti moramo izboljšati preventivno delovanje pri varovanju družbenega premoženja in se več narediti za boljšo prometno varnost.«

PREISKOVALNI POSTOPEK GRE PROTI KONCU

ČRNOMELJ — Predstavniki Temeljne javnega tozilstva Novo mesto je na nedavni seji črnomaljske občinske skupščine povedal, da gre na Temeljnem sodišču v Novem mestu proti koncu preiskovalni postopek zoper semiško Iskro, njen tozid Energetski kondenzatorji in dve osebi, in sicer zaradi onesnaženosti Krupe. Na tozilstvo je prišla tudi ovadba o onesnaženosti okolja, ki so jo poslali člani kluba Belokranjcev iz Ljubljane. Ker gre v tem primeru za isto zadevo kot v prej omenjenem gospodarskem prestopku in za načelne trditve, bodo ovadbo ljubljanskih Belokranjcev obravnavali takrat, ko bo izvedenec iz Maribora vrnil zadevo v zvezi z gospodarskim prestopkom.



Z VOZILOM ZDRSEL PO NASIPU — 23-letni Alojz Bregant iz Mokronoga se je 6. maja okoli 20. ure peljal z osebnim avtomobilom po cesti proti Mirni. Ko je prišel v vas Bistrica v dvojni nepregledni ovinek, ga je tam zaradi prevelike hitrosti pričelo zanašati, vozilo se je obrnilo in zdrselo po dva metra visokem nasipu. V nezgodi sta se laže poškodovala voznik Bregant in sopotnik, 22-letni Aleksander Žnidaršič iz Slepška pri Mokronogu. Oba so prepeljali v

novomeško bolnišnico, kjer sta ostala na zdravljenju. Materialno škodo so ocenili na 100 tisočakov.

KDO JE »PORISAL« AVTO? Med 5. in 6. majem je neznan storilec na parkirnem prostoru pred stanovanjskim blokom poškodoval vozilo Marice Tomažin iz Šentjerneja. Neznavec je na obeh straneh vozila naredil več črt in tako lastnico oškodoval za deset tisočakov. Podoben primeri se boja pojavljajo tudi v Novem mestu, zato miličnikov ne čaka ravno lahko delo.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

rokomet

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 19. KOLO: SPLIT — NOVO MESTO 32:17 (16:7)

NOVO MESTO: Udovc, Kastelec 2, T. Zupančič, E. Zupančič 1, Iličin 8, Simončič 1, Mršnik 3, Jermau, Jakše 2, Kramar, Pate. LESTVICA: 1. Dinamo 33, 10. Velenje 12, 11. Zrinjski 11, 12. Novo mesto 3 točke.

V 20. kolu igrajo Novomeščanke doma z Borovim.

SRI, moški, 18. KOLO: FERROTEHNA — INLES 20:22 (11:11)

INLES: Gelze, Deržek 1, Dejak, J. Ilc 2, Karpov 2, Lesar, Ambrusič 1, Mate 11, Fajdiga 4, T. Ilc 1. Parezanovič.

ORMOŽ — KRŠKO 25:22 (10:8)

KRŠKO: Kastelic, Kekič 1, Rakar 2, Junker, Capel 5, Glaser 3, Iskra 3, Avguštin, Šerbec 8.

KIG MOKERC — DVZ PONIKVE 17:25 (7:11)

DVZ PONIKVE: Jambrovič, Bambič 10, M. Stenard 4, Žagar, Vujinovič 6, Kočvar, Pugalj 3, Doblekar, D. sterna 2.

LESTVICA: 1. Šoštanj 33, 2. Inels 30, 3. Ajdovščina 29, 4. DVZ Ponikve 19, 7. KRŠKO 15 itd.

Pari naslednjega kola: KRŠKO — Šoštanj, Inles — DVZ Ponikve itd.

SRI, ženske, 18. KOLO: BRANIK — ISKRA 19:12 (10:6)

ISKRA: Bolte, Gorenc 1, Dolar 7, Kotar, Turk 1, Simončič, Rangus, Vide 2, Kovačič 1.

ITAS KOČEVJE — RUDAR 19:18 (7:7)

ITAS: Filipovič, Klarič 1, Fajfar 4, križmanič, S. Jerič 8, M. Jerič 2, Bejtovič 2, Zalar 1, Saffič, Stefanšič 1.

LESTVICA: 1. Ferrotehna 33, 6. Iskra 21, 10. Polana 11, 11. Itas 10, Rudar 5.

Pari naslednjega kola: Fužinar — Itas, Iskra — Deloza itd.

nogomet

SNL, 21. KOLO: BREŽICE — TRIGLAV 0:2 (0:1)

BREŽICE: Veble, Kranjc, Brdnik, Golobič, M. Mirkac, Kos, Suban, Povh, Mirkaz, Barbič, Lazanski (B. Veble).

LESTVICA: 1. Koper 33, 8. Brežice 19 točk.

V 22. kolu igrajo Brežičani v Izoli.

TREBANJSKI TEK MLADOSTI

TREBNJE — Trebanjska telesnokulturna skupnost pripravila v počastitev dneva mladosti tradicionalni tek mladosti od Šentlovrca do Trebnjega. Tek bo v sredo, 22. maja, ob 18.30. na štart v Šentlovrca, pa bo tekmovalce vozil avtobus. Na 7,5 km dolgo progo bodo šli tekmovalci in tekmovalke v mladinski, članski in veteranski kategoriji, na invalidskih vozčkih pa se bodo pomerili tudi paraplegički. Najboljši bodo dobili praktične nagrade.

V NEDELJO POHOD NA VRHTREBNJE

TREBNJE — PD Tesnila iz Trebnjega vabi vse planince in ljubitelje planin na III. tradicionalni trimski pohod na Vrhtrebnje. Pohod bo počastil krajevne praznike v Trebnjem, Dolnji Nemški vasi, Stefanu in na Račjem selu, pohodniki pa bodo na pot krenili v nedeljo, 19. maja, ob 13. uri izpred trebanjskega gradu. Udeleženci bodo dobili kontrolne kartone, v katerega bodo na kontrolnih točkah prešli žige. Vpis na startnem mestu je omejen, trajal bo od 13. do 16. ure, pohodniki pa bodo prejeli topel čaj, značko in nalepko PZS.

KOLESARJI PO BELI KRAJINI

METLIKA — Ker je v nedeljo odpadla kolesarska dirka na Bledu, so se v soboto na progi Metlika — Gradac — Semič — Črnomelj — Metlika pomerili novomeški in metliški kolesarji, in sicer pionirji A in B. To je bila hkrati ena od priprav za bližnja pomembna tekmovalja. Na dokaj zahtevni progi sta bila med pionirji A najboljša Eržen in Pavlič (NM), sledila pa so štira Vajda (Metlika), Fink (NM), Šturm, Čadonič, Omerzel (vsi Metlika). Pri pionirjih B pa so si sledili tako: Mervar, Ravbar (NM), Težak (Metlika), Turk (NM), Vergot, plesec (oba Metlika).

Glivarjev podvig na Alpe-Adria

Velik uspeh mladega novomeškega kolesarja

NOVO MESTO — Čeprav je bilo novomeško zastopstvo na nedavni mednarodni kolesarski dirki Alpe-Adria močno okrnjeno, saj Papež in Smole nista vozila, ker sta prepoznala dovoljenje vojaških oblasti, Bojanc in Robič pa sta v jugoslovansko reprezentanco na najtežji amaterski dirki Praga-Berlin-Varšava, je novomeško kolesarstvo vendarle zabeležilo enega največjih mednarodnih uspehov. Zasluga za to gre mlademu Srečku Glivarju, ki letos prvič vozi v članski konkurenci.

Glivar je na dirki Alpe-Adria nastopal za jugoslovansko reprezentanco, v končnem seštevku pa postal 8. mestom naš četrti najbolje uvrščeni kolesar, takoj za Pavličem, Ropretom in Lampičem. Uvrstitvev je presenetila vse, še najbolj pa zveznega kapetana Franca Hvastija, ki je tako ob Papežu in Smoletu dobil še tretjega novomeškega kandidata za dres z državnim grbom. Omeniti velja tudi to, da bi bil Glivar kaj lahko še kako mesto višje, ko ne bi v prvi etapi padel in si nabral precej zaostanka, svoje sposobnosti pa je docela pokazal v 3. etapi, ko je bil, navzlic temu da je »vlekel« tudi Lampiča, odlični 6., v predzadnji etapi pa je skozi cilj pripeljal celo kot peti.

Od preostalih dveh Novomeščanov je D. Papež v končnem seštevku pristal okoli 50., Novak pa okoli 40. mesta.



NAJVEČJE PRESENEČENJE
— Mladi Srečko Glivar je na dirki Alpe-Adria dokazal, da sodi med naše najboljše kolesarje.

Množičen občinski kros

Tekmovalci so se pomerili v 14 kategorijah

NOVO MESTO — ZTKO iz Novega mesta je v petek, 10. maja, pripravila spomladanski kros, na katerem so se tekalci pomerili v štirinajstih kategorijah. Najboljši so dobili pravico, da bodo novomeško občino zastopali na jesenskem krosu Dela, ki bo, kot je

MARAŽEV MEMORIAL PETAVSU

IVANČNA GORICA — Na kegljski COZ se je pred dnevi končal 5. maraževski memorialni turnir Franca Maraža. Zmagal je Vrhničan Rado Petavš z 849 podrimi keglji, sledijo pa: Špur (prav tako Tankist Vrhnika) 844, J. Popović (Metlika), 838, N. Golč (Mercator) 838, J. Blažič (Iskra) 831 točk.

TURNIR V MALEM NOGOMETU

BUTORAJ — Športno društvo Butoraj pripravlja za 2. junij v svojem kraju 5. turnir v malem nogometu. Turnirja, ki ni znan le po Beli krajini, ampak tudi po Dolenjski in onstran Kolpe, se lahko udeležijo nogometaši iz krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, športnih društev in od drugod. Prijavitelj se lahko predhodno pri Ivanu Anclinu, Butoraj 3, ali pa na dan turnirja. Pristopnina je 1.200 din za moštvo.

ŠOLSKI ŠPORT IN REKREACIJA

- Prejšnji teden je bilo na novomeškem stadionu bratstva in enotnosti regijsko prvenstvo šolskih športnih društev v nogometu. V finalnem srečanju je ŠSD Milke Šobar — Nataše premagalo ŠSD Globoko 3:2.
- Dan prej je bilo v Novem mestu še območno prvenstvo v velikem nogometu. Tudi tukaj je zmagalo ŠSD Milke Šobar — Nataše iz Smihela, ki je v finalnem srečanju premagalo ŠSD Mirana Jarca iz Črnomlji kar s 7:0.
- Pred dnevi se je končalo območno prvenstvo srednjih šol v košarki. Na finalni turnir so se uvrstile štiri najboljše ekipe, vrstni red ob koncu pa je bil: 1. ŠSPTNU Novo mesto, 2. SŠTZU Novo mesto, 3. SŠTU Krško, 4. SSC Brežice.
- Minulo sredo pa so se na območnem košarkarskem prvenstvu pomerile mladinke. Presenetljivo so v novomeški športni dvorani slavile mlade igralkke SSC iz Brežice, sledita ŠSPTNU Novo mesto in SKS Novo mesto.
- Pred dnevi je bilo v telovadnici mirenske OŠ območno košarkarsko prvenstvo za mlajše pionirje in mladince. Med mlajšimi pionirji je zmagala Mirna, 2. je bil Bršljin, 3. Smuk Semič. Pri mladincih je bil vrstni red: SŠTZU Novo mesto, ŠSPTNU Novo mesto, SSC Brežice, CSS Brežice.
- Zmagovalec območnega prvenstva srednjih šol v odbojki je ŠSPTNU I Novo mesto, sledijo SSC Brežice, ŠSPTNU II itd.

PRIHODNJO SEZONO V I. REPUBLIŠKI LIGI

NOVO MESTO — Namiznoteniški igralci Novega mesta so v soboto dosegli velik uspeh: s tremi zmagami na zadnjem turnirju II. republiške lige na Jesenicah so si namreč zagotovili 1. mesto in s tem nastopanje v I. republiški ligi. Novomeščani so v soboto premagali Izolo s 5:1, Piran s 5:3 in nazadnje še Jeseničane s 5:2, kar je bilo dovolj za prepričljivo zmago. Najuspešnejši mož v novomeški vrstje je bil Hribar, ki je v sedmih partijah dosegel 7 zmag.

RIBNIČANI ČETRTE

RIBNICA — V 5. kolu ljubljanske A nogometne lige so Ribničani doma premagali enajsterico Vodis s 3:1 (2:0). Strelca za gostitelje sta bila Campa 2 in J. Nosun. V zaostalem srečanju 4. kola pa so Ribničani gostovali v Črnučah in igrali 3:3 (2:1). Po 5. kolu so Ribničani 4. mestu.

Sobota daje odgovore

Rokometna prvenstva pred koncem — Inles za vrh, itasovke za obstanek

V vseh rokometnih ligah — tako zvezni kot obeh republiških — sta pravzaprav samo še dve neznanici. Medtem ko je v II. zvezni ženski ligi že dalj časa znano, da bo ekipa Novega mesta izpadla, se v ženski republiški ligi bje ogorčen boj za obstanek kar med štirimi ekipami. Žal so med njimi tudi Kočevke. Prav tako pa še zmeraj obstaja slankna upanja, da rokometiši Inlesa dohite Šoštanj na prvem mestu.

V 19. kolu II: ZRL so Novomeščanke gostovale v Splitu in zabeležile pričakovani poraz. Že tako na papirju slabše Novomeščanke pa so bile oslabiljene še po odločitvi sodnika, ki je že v 8. minuti izključil eno njihovih najboljših igralk Kramarjevo. Novomeške rokometišice imajo v soboto v srečanju z Borovom doma eno zadnjih priložnosti, da v spomladanskem delu prvenstva vendarle ulove kakšno točko.

Kot že rečeno, sta v moški ligi 4 kola pred koncem še dva kandidata za vrh: Šoštanj in Inles, le da Ribničani zaostajajo kar za 3 točke. Veliko uslugo Ribničanom bi z zmago napravili Krčani, ki v soboto igrajo s Šoštanjem na svojem igrišču, v nasprotnem je verjetno že dokončno, da so Ribničani zapravili novo priložnost za vstop v II. zvezno ligo.

Še pogled v žensko ligo: navzlic zmagi so igralkke kočevskega Itasa ostale na predzadnjem mestu, le s točko manj od Polane, Fužinarja in Šmartnega. Njihovo odločilno srečanje v boju za obstanek v ligi bo že to soboto, ko se bodo v gosteh pomerile z

Porušen Pečarjev rekord

Orodje mladega novomeškega atleta Igorja Primca je v Novi Gorici poletelo 53,94 metra

Pred tednom dni je Igor Primc dvakrat zapored z diskom preselil svoje najboljše lanske rezultate za dva metra in pol, na otvoritvenem atletskem mitingu v Novi Gorici pa je še za meter izboljšal osebni rekord, ki ima povsem drugačen lesk kot njegovi prejšnji rezultati, je namreč tudi državni mladinski rekord. Prejšnji Pečarjev dosežek je prekosil za okrog 20 cm. Novi rekord je 53,94 m, le 6 cm slabši od norme zveznega razreda.

Primc, katerega rezultati so vredni še veliko več, kot kažejo, tudi zaradi tega, ker jih dosega brez pomoči kakršnihkoli umetnih »pripomočkov«, ki so sicer

znani večini metalcev pri nas in v svetu, je zanesljivo eden največjih jugoslovanskih upov za mladinsko evropsko prvenstvo v Cottbusu.

V Novi Gorici se je odlikoval tudi Žužek, ki je v mednarodni konkurenci za dvema sovjetskima tekačema osvojil 3. mesto v teku na 5000 m in spet premagal vse jugoslovanske tekmece. Dosegel je čas 14:40,48.

Lapanje je sicer poskusil nastopiti v skoku v višino in je preskočil začetno višino 195 cm, potem pa zaradi bolečin v pokostnici ni nadaljeval tekmovanja.

ATLETSKE IZ DOLENJSKIH TOPLIC

● Skupina topliških atletov se je v soboto udeležila tradicionalnega pohoda po poteh okupirane Ljubljane, popoldne pa nastopila še v teku štetel. Turk, Hrovat in Hoelferle so v teku osnovnošolcem na 3 krat 1.000 metrov med 40 ekipami zasledili odlično 5. mesto in tako dosegli enega svojih največjih uspehov.

● Za veliko presečenje je na mednarodnem atletskem mitingu v Novi Gorici poskrbela Cilka Križe, ki je v nedeljo prekosila sama sebe, saj je v skoku v višino dosegla odličnih 184 centimetrov. To je danes drugi rezultat v državi, Križetova pa je bila vseskozi povsem enakovredna in trda tekunica proslavljeni Lidiji Lapajne. Za atletinjo, ki so jo nekateri celo že odpisali, je to vsekakor izjemen rezultat, škoda je le, da se je Križetova ob svojem rekordnem skoku poškodovala. Morda bi bilo presenečenje še večje?

TRI ŠAHOVSKE

● Zmagovalce novomeškega turnirja ob prazniku dela je Stokanovič, ki je zbral 11 točk, sledijo pa: Pucelj 10,5, Ščap 10, Rudman 8,5, Lončarovič 8 itd.

● Med 20 šahisti, ki so se udeležili hitropoteznega turnirja SK Novo mesto za maj, je zmagal Pucelj z 18 točkami, 2. je Škerlj s 17,3, Rudman 16,4, Stokanovič 14,5, 5. Avsec 12 itd.

● Na rednem hitropoteznem turnirju sevnškega SK Milan Majcen za april je zmagal Šorli z 9 točkami, sledijo pa: Kolman 7,5, Derstvenšek in Maurer po 6,5, Šoper 6 itd.

Fužinarjevo vrsto. Morebitni poraz bi jih namreč povsem približal II. republiški ligi, precej tega pa bo odvisno tudi od tekma v Polani, kjer igra Deloza in Iskra. Morebitni uspeh Šentjernežank bi seveda Kočevkam dobro del.

B. B.

KOLESARSKI MARATON PRESTAVLJEN!

NOVO MESTO — Po kolarju letošnjih kolesarskih prireditelj bi moralo biti KD Novo mesto v nedeljo, 19. maja, gostitelj tradicionalnega kolesarskega maratona po dolini reke Krke. Organizator pa obvešča vse ljubitelje rekreativnega kolesarjenja, da je prireditelj iz objektivnih razlogov prestavljen na nedeljo, 9. junija.

ELAN—NAKLO 2:0 (2:0)

NOVO MESTO — V nadaljevanju prvenstva v II. SNL so nogometaši novomeškega Elana gostili vrsto Nakla. V zelo poprečnem srečanju, ki ni moglo zadovoljiti kakih 100 gledalcev, je zmagal Elan, ki je edina zadetka na srečanju dosegel že v prvih 30 minutah igre. Strelca sta bila Rajšel in Dujakovič.

M. GORENC

ZMAGA FIRANA V LJUBLJANI

LJUBLJANA — Na hipodromu v Stožicah je bila v nedeljo prva letošnja kasaška prireditelj pri nas, ki pa je šentjernejskim rejcem konj že prinesla prvi velik uspeh. V reviji dvehletnih kasašev je na 1.200 metrov dolgi progi zmagal Milan Pavlič s Firanom pred Zagrebčanom Crnkovičem na Calypsu in Škofičem z Brda na Muru. Pavličev uspeh je vsekakor lepa spodbuda za šentjernejske tekmovalce pred nedeljsko tekmo na domačem hipodromu.

V NEDELJO »TEK OB KRKI«

KOSTANJEVICA — ŠD Partizan iz Kostanjevice na Krki organizira v nedeljo, 19. maja, ob 10.45 veliko množično športno-rekreativno prireditev »Tek ob Krki«, ki sodi tudi v akcijo ljubljanske televizije »Brazde vzdržljivosti«. Gre za prvi tek, ki naj bi bil posledje tradicionalne, progi pa bosta dolgi 10, oziroma 21 kilometrov. V trinskem teku na 10 kilometrov bodo tekmovalci razdeljeni v osem kategorij, enako kot v malem maratona na 21 kilometrov. Prijave je potrebno poslati do 17. maja na naslov: Matjaž Zajčnik, OŠ Jože Gorjup, 68 311 Kostanjevica, telefon (068) 69-732.



ŠPORTNE IGRE ZA PRAZNIK — Delavci novomeške UNZ so ob dnevu varnosti pripravili enodnevna tekmovanja v šahu, streljanju in kegljanju. Tekem, ki so bila v novomeškem domu JLA, so se udeležili še delavci ONZ iz Karlova na teritorialne obrambe, ZRVS, pripadniki JLA, delavci iz KPD Dob in ostali. Najboljšim je ob koncu tekmovanja podelil priznanja Anton Pezdirc, načelnik UNZ Novo mesto.

Nastavitveni center Šiška Ljubljana, Celovška 264

- vabi k sodelovanju za opravljanje del in nalog
- 1. kuharja I.**
Pogoji:
VKV delavec ali srednja strokovna izobrazba — smer kuhar tri leta delovnih izkušenj dvomesečno poskusno delo
 - 2. Obratni blagajnik**
Pogoji:
končana srednja trgovska šola eno leto delovnih izkušenj dvomesečno poskusno delo
 - 3. Deservirka—pomivalka**
Pogoji:
končana osnovna šola dvomesečno poskusno delo Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Nastop dela po dogovoru. Prijave pošljite v 8 dneh na naslov: Nastavitveni center Šiška, Ljubljana, Celovška 264. 334/20—85

Živilski kombinat »Žito«, n. sol. o. Ljubljana, Šmartinska 154 TOZD Pekarna Krško, n. sub. o. Krško, Cesta 4. julija 86

Komisija za delovna razmerja Žito—TOZD Pekarna Krško

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom v DE Krško:

enostavna dela v proizvodnji — 1 delavec

Pogoji:
— popolna osemletka
— delo je pretežno nočno
Pisne prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Žito—TOZD Pekarna Krško, Cesta 4. julija 86. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejem ponudb. 333/20—85

SALONIT ANHOVO TOZD Opekarna — Rudnik Globoko, Brežice Komisija za delovna razmerja

objavlja potrebo po delavcih za opravljanje naslednjih del in nalog:

- 1. strojnika preše**
Pogoji za sprejem:
končana poklicna šola strojne smeri ali druga ustrezná poklicna šola in 1 leto delovnih izkušenj. Poizkusno delo je 2 meseca. Osnovni osebni dohodek znaša 31.000,00 din.
- 2. rezervnega viličarista**
Pogoji za sprejem:
končana osnovna šola in opravljen voziški izpit B kategorije. Zaželen je opravljen tečaj za viličarista. Poizkusno delo je 1 mesec. Osnovni osebni dohodek znaša 30.500,00 din.
- 3. skladiščnega delavca — 4 delavci**
Pogoji za sprejem:
NK delavci s 3 meseci delovnih izkušenj. Poizkusno delo je 1 mesec. Osebni dohodek je 27.000,00 din. Vsa navedena dela in naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave zbira komisija za delovna razmerja 8 dni po objavi razpisa. Prijavljene kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 30 dneh po izteku razpisa. 332/20—85

Slovin »Bizeljsko—Brežice« TOZD »Vinarstvo« Brežice

objavlja po sklepu delavskega sveta

javno licitacijo za prodajo tovornega avtomobila TAM 5500, NM-620-55, letnik 1973, registriran, v voznem stanju.

Licitacija bo 24. maja 1985 ob 12. uri v prostorih družbene prehrane obrata Šentienart, Cesta bratov Cerjakov 33, Brežice. Ogljed vozila je možen vsak dan od 6. do 14. ure v obratu Šentienart. Izklicna cena 200.000.— din. Pravico do sodelovanja na licitaciji imajo pravne in fizične osebe, ki bodo pred pričetkom licitacije vplačale 10% vaščino od izklicne cene na žiro račun št. 51620-601-11672 ali na blagajni DO. Osnovno sredstvo se prodaja po sistemu videno — kupljeno. Kupec lahko odpelje kupljeno osnovno sredstvo po plačilu izlicitiranega zneska. V ceno ni vračunan prometni davek. Podrobnejše informacije dobite po telefonu 068-62-710. 331/20/85



turistična agencija - travel agency

Šmartinska 130, 61000 Ljubljana, jugoslavija

objavlja in vabi k sodelovanju novega delavca za opravljanje del in nalog v

poslovalnici Novo mesto:

turistično-šalterskega referenta

Pogoji:

- srednja izobrazba ekonomske ali splošne smeri,
- aktivno znanje angleščine,
- 1-2 leti delovnih izkušenj,
- poskusno delo 2 meseca.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela pošljite v osmih dneh po objavi na naslov: DO Emona GLOBTOUR, splošne službe, 61000 Ljubljana, Šmartinska 130/X.

340/85-20

**»Novoles«, lesni kombinat
Novo mesto - Straža, n. sol. o.
Delovna skupnost strokovnih služb
Komisija za delovna razmerja**

objavlja prosta dela in naloge

sistemskega programerja (1 delavec)

z naslednjimi pogoji:

- visoka šola računalniške, elektrotehniške ali matematične usmeritve, 3 leta delovnih izkušenj na področju računalništva ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
- pasivno znanje angleškega jezika
- opravljen tečaj za organizatorje in programerje

programerja (1 delavec)

z naslednjimi pogoji:

- srednja šola (tehnik - elektronika), 3 leta delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
- pasivno znanje angleškega jezika
- opravljen tečaj za programerje

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas in s polnim delovnim časom ter poskusnim delom, ki traja 90 oziroma 60 dni.

Kandidati naj oddajo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: NOVOLES, lesni kombinat, kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

335/20-85

**»Strešnik«, industrija gradbenega materiala,
p. o. Dobruška vas
Komisija za delovna razmerja**

objavlja prosta dela in naloge:

1. KV električar
2. KV ključavničar
3. NK delavka za razdeljevanje toplih obrokov in delo v menzi

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1: poklicna šola elektro smeri,
Pod 2: poklicna šola strojne smeri.
Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Pod 3: delavka brez poklica, delovni čas je deljen. Delo je za določen čas, nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom.

Kandidati naj vložijo pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pri kadrovski službi delovne organizacije »STREŠNIK«, IGM, p. o. Dobruška vas, v 8 dneh po objavi.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po zadnjem dnevu objave.

336/85-20

**Po sklepu komisije za delovna razmerja
Opekarne Zalog, p. o. Novo mesto,**

objavljamo prosta delovna mesta in naloge:

**viličarista za nedoločen čas
strojnika - ključavničarja za nedoločen čas**

Pisne prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

330/20/85

**Tovarna celuloze in papirja
Djuro Salaj, Krško
TOZD Vzdrževanje**

objavlja prosta dela oz. naloge za:

krovska dela V. stopnje - za 1 delavca

Pogoji:

- poklicna šola ustrezne smeri
- 3 mesece delovnih izkušenj
- delo za nedoločen čas

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev oglasa kadrovski službi naše DO 8 dni po objavi oglasa.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po prejemu obvestila o izbiri.

328/20-85

**KOMPAS
JUGOSLAVIJA**

POTOVANJA Z LETALOM:

- KOSOVO, 3 dni, vsak petek, 24/5
- KOSOVO, 4 dni, vsak četrtek, 23/5
- OHRID, 3 dni, vsak četrtek, 17/5, 24/5, 31/5
- OHRID, 4 dni, vsak četrtek, 30/5, 6/6
- ČRNA GORA, 2 dni, vsak petek v maju in juniju
- VIS, 2 dni, 24/5, 31/5
- BILJANA PLATNO BELEŠE, Skopje—Ohrid—Bitola, 4 dni, vsak četrtek, 23/5

Z LADJO:

- ZELENI OTOK MLJET, 2 dni, odhod vsak petek v maju in juniju
- S HIDROGLISERJEM K SOSEDOM, Pulj—Rimini, 2 dni, v maju in juniju
- BERI ROŽMARIN ZELENI, Kornati—Božava—Zadar, 3 dni, vsak petek

KOMPAS KLUB SUTIVAN

Kompasovo malo mesto, otok Brač - novost domače turistične ponudbe

POČITNICE '85 - KOMPAS VAM JE NAŠEL PROSTOR POD SONCEM! ZAGOTOVITE SI GA ČIMPREJ!

KRATKI IZLETI '85 - poseben program za zaključene skupine.

POČITNICE S PREVOZOM, Dramalj, Crikvenica, Selce, Novi Vinodolski, 7 dni v juniju.

POČITNICE NA DUGEM OTOKU, hotel Božava, 11 in 21 dni s prevozom.

NOVO! Za konec tedna na VIS - Split—Vis—Biševo—Komiža. Čaka vas presenečenje domačinov. Odhodi ob petkih, 24. in 31. maja, 7. junija.

PRIJAVE IN INFORMACIJE:

Vse poslovalnice Kompas in druge pooblaščenice agencije.



**KRKA, tovarna zdravil n. sol. o.
Komisija za cenitev in odprodajo
sredstev izven uporabe**

razpisuje licitacijo za odprodajo naslednjih sredstev:

**- kombi IMV 2200 D, letnik 1978 in
demonstrirano opremo tozda Zdravilišča.**

Licitacija bo v ponedeljek, 20. 5. 85, ob 12. uri v prostorih hotela Kandija.



ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama in prababica

**TEREZIJA
CIZERLE**

iz Velikega Mrašvega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za podarjeno cvetje ter vsem, ki ste z nami sočustvovali ter pospremili pokojno na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo DO Integral Brežice, DO Transport Krško, GU Celje in dr. Nemethu ter g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni



ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega

**FRANCA
NOVAKA**

iz Orešja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih in bolečih trenutkih stali ob strani. Posebej se zahvaljujemo kolektivu Pionir, TOZD Lesni obrat, GD Orešje in Šmarjeta, OŠ Šmarjeta in gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega

MATIJE FABIJANA

se najprisrčneje zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, Vojni pošti Ribnica ter župniku za izraze sožalja, za darovano cvetje, za pomoč in spremstvo na zadnji poti.

Žena Nežka, sin Robert in hčerka Nežka z družino

Slovenska vas



Kje si, naša draga mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je za vedno zapustila dobra in nenadomestljiva žena, mama, stara mama, sestra in teta

**IVANKA
ŠKOPORC**

iz Zg. Vodaj

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem za vso pomoč in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali ter nam izrekli sožalje, pokojni podarili vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Hvala g. župniku za opravljeni obred in tov. Selevšku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: vsi njeni



ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 73. letu za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in prababica

**MARIJA
FIR**

roj. Šuklje

Sela 16 pri Jugorju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, posebno družinoma Klemenčič in Zepuhar, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili na zadnji poti, ji darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebna zahvala osebu zdravstvenega doma Metlika za večletno zdravljenje, osebu internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto in osebu hematološkega oddelka UKC Ljubljana. Zahvaljujemo se govornikom za besede slovesa pred domačo hišo in ob grobu, organizaciji ZB Jugorje in DO Belt Črnomelj za podarjeno cvetje. Hvala g. župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni



ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, brat, stari, stari oče in nečak

**JOŽE
PIRC**

iz Malega Orehka

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani. Še posebej se zahvaljujemo DO Krka—TOZD Biokemija in TOZD Zdravila za denarno pomoč, DO Novoles TPP, sosedom za nesebično pomoč, predvsem družinam Turk, Šašek in Mikulan, mladincem iz Orehka, sošolcem in župniku za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi



ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

KARLA JONKEJA

iz Dola pri Starem trgu

se pristržno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani, nam izrazili sožalje, pokojnemu poklonili cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se govornikom za poslovilne besede, godbi, ženskem pevskemu zboru, župniku za opravljeni obred in GD Prelesje za organizacijo pogreba. Hvala KO ZB, čebelarški družini, sodelavcem in OO ZS Itas Kočevje, sodelavcem ČGP Delo—tozd Prodaja Ljubljana. Posebej se zahvaljujemo medicinski sestri Rezki Veber za posebno skrb in nudenje zdravniške pomoči ter lajšanje trpljenja med hudo boleznijo. Vsem, prav vsem, pristržna hvala!

Žalujoci: žena Jožefa, otroci Drago, Pepca, Peter in Marko z družinami, brat Ivan in ostalo sorodstvo



Ne jokajte ob mojem grobu, le iho k njemu pristopite, saj veste, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

30. aprila je prenehalo biti od težke bolezni izčrpano srce komaj 58-letnemu možu, atu in staremu atu

JOŽETU DIMICU st.

s Trebanjskega vrha

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani, nam izrazili sožalje ali nam kakorkoli pomagali, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. Humarju in patronažni sestri Majdi Smolič iz ZD Trebnje za lajšanje bolečin na domu v času hude bolezni, župnikoma pa za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

V TIHI ŽALOSTI: NJEGOVI DOMAČI



ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša ljuba žena, mama, stara mama, prababica in teta

MARIJA LUMPERT

roj. ŽIGON

iz Češenc 14 pri Mirni peči

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Hvala DO »KOMUNALA« Novo mesto, govornici za ganljive poslovilne besede in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

Češence, Cleveland, Phoenix, Port—Charlotte, Mirna peč, Ljubljana, Ajdovščina, Brusnice, Udine, Zuerich, Metz



ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dregega moža, očeta, starega očeta, svaka, strica in prijatelja

JOŽETA OVNIČKA st.

upokojenega obrtnika iz Črnomlja, Metliška 11,

se zahvaljujemo za nesebično pomoč dobrim sosedom Štukljevim, Ilčevim in Dušanu Žuniču, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju ZD Črnomelj, še posebno dr. Paunovi in dr. Strmčevi za takojšnjo pomoč, OZ Črnomelj za podarjeni venec, organizacijo pobrega in govorniku tov. Stanetu Jevščku za poslovilne besede, kakor tudi OZB Črnomelj in govorniku tov. Šimcu in tov. Enici za vsestransko pomoč. Enaka zahvala OZ Novo mesto, OZ Hrast Novo mesto za darovane vence, praporščakom OZ Novo mesto, Društvu upokojencev Črnomelj in črnomaljski godbi za zaigrane žalostinke. Še posebej velja zahvala sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, nam pismeno ali ustno izrazili sožalje, darovali cvetje in pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ljudmila, sinova Vilko z Mileno, Jože z družino, hčerki Valerija in Veronika z družinama ter ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš skrbni mož, ata, stari ata in tast

JOŽE KOREVEC

iz Velikega Gabra 27

Pristržno se zahvaljujemo vsem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali. Hvala tudi vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so pokojnemu darovali cvetje ter ga tako množično spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena in osem otrok z družinami



ZAHVALA

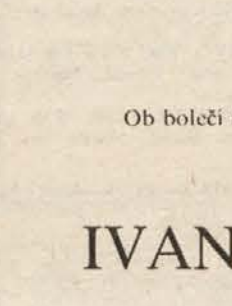
13. aprila 1985 smo se poslovili od naše mame

NEŽE KASTELIC

iz Stranske vasi pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem za pomoč, podarjeno cvetje in za spremstvo na zadnji poti. Pristržna hvala tudi zdravstvenemu osebju infekcijskega oddelka novomeške bolnišnice, Društvu upokojencev za spremstvo in poslovilne besede ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni



ZAHVALA

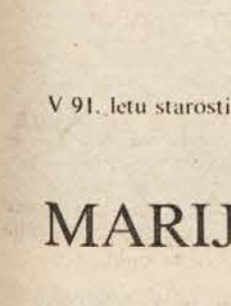
Ob boleči izgubi našega sina, brata in strica

IVANA STRMEČA

iz Vrbovca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebno zahvalo izrekamo tov. Ivanu Zoranu starejšemu in mlajšemu za njuno požrtvovalnost ter gospodu župniku za lepi obred. Vsem iskrena hvala!

Vsi njegovi



ZAHVALA

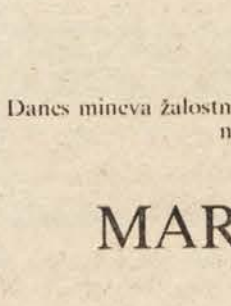
V 91. letu starosti nas je zapustila naša draga mama

MARIJA COLARIČ

iz Šentjakoba 1

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom in vsem, ki ste našo mamo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala obema Rabzeljevima ter kaplanu za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni



V SPOMIN

Danes mineva žalostno leto, odkar nas je zapustila naša draga mama in stara mama

MARIJA BRULC

z Vrbovega 10 pri Mirni peči

Hvala vsem, ki ste jo ohranili v spominu in ji prižigate svečke.

Sin Jože z družino



Če bi solza mrtve obudila, ne bi tebe, Marjan, črna zemlja krila.

V SPOMIN

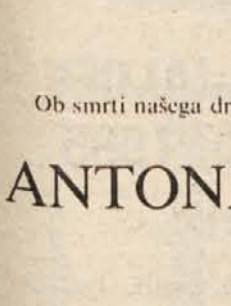
Te dni mineva žalostno leto, odkar nas je po hudem trpljenju za vedno zapustil naš dragi

MARJAN STANIŠA

iz Konca

Vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov grob in mu prižigate svečke ter prinašate cvetje, se iskreno zahvaljujemo.

Vsi njegovi



ZAHVALA

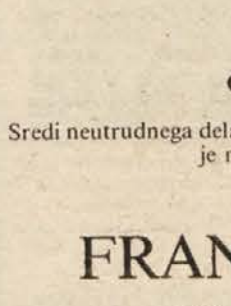
Ob smrti našega dragega očeta, starega očeta in strica

ANTONA BARTOLJA

iz Dečje vasi 19

se najlepše zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, darovali cvetje in pokojnega spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo Mercatorju Trebnje, Krojaškemu podjetju Trebnje, OŠ Vinica, Litostroju Ljubljana, Krki—TOZD Izolacije, TAP Trebnje, Integralu Ljubljana ter pevcem in gospodu župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: sinovi Janez, Jože, Mirko, Štefan, Tone in hčerke Ivana, Tončka, Angelca, Milena z družinami



OSMRTNICA

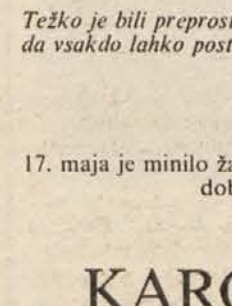
Sredi neutrudnega dela za napredek naše krajevne skupnosti nas je nepričakovano zapustil

FRANCI BAMBIČ

predsednik sveta KS Šentjernej

Poslovili smo se od družbenopolitičnega delavca, ki si je s svojim delom postavil trajen spomenik.

Skupščina KS Šentjernej Druženopolitične organizacije Šentjernej



Teško je bili preprost in pošten, da vsakdo lahko postane tvoj gost.

(Klopčič)

V SPOMIN

17. maja je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustila skrbna, dobra mama in stara mama

KAROLINA JANC

roj. DIMC

z Ravni 16 pri Vel. Trnu

Gozdič je že zelen, travnik je razcveten, plički pod nebom veselo pojo... Le naš dom je tih in prazen. V srcih je žalost in bolečina, a v njih so tudi ljubezen in tople besede, ki si jih vsadila ti, draga mami.

Sinova: Tone in Stane z družinama

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 16. maja — Janez Petek, 17. maja — Mojca Sobota, 18. maja — Erika Nedelja, 19. maja — Peter Ponedeljek, 20. maja — Bernard Torek, 21. maja — Dan letalstva Sreda, 22. maja — Renata Četrtek, 23. maja — Željko

LUNINE MENE

19. maja ob 22.41 — mlaj

KINIO

BREŽICE: 17. in 18. 5. angleški film Omadeževana gospa. 17. 5. nemški film Šampioni postelji. 19. in 20. 5. francoski film Zeljnata juha. 21. in 22. 5. ameriški film Seksi komedija poletne noči. ČRNOMELJ: 16. in 19. 5. nemški film Madame in njena nečakinja. 17. in 19. 5. ameriški film Jedjiva vr-

nitev. 21. 5. angleški film Pink Floyd Zid. 23. 5. ameriški film Topli obrok.

KOSTANJEVICA: 18. 5. ameriški film Ameriški grafičar II. 19. 5. ameriški film Sled za prekletimi.

KRŠKO: 18. in 19. 5. ameriški film Hiša groze. 21. 5. ameriški film Lola. 22. 5. francoski film Horoskop.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 16. 5. filmsko gledališče — angleški film Stalno dekle. Od 17. do 19. 5. ameriški film Disciplina brez milosti. 17. in 18. 5. matineja — jugoslovanski film Deček je šel za soncem. 21. in 22. 5. jugoslovanski film Ambasador. 23. 5. filmsko gledališče — angleški film Vzpon in padec Ili Amina.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 17. do 19. 5. ameriški film 10 minut do ponoči. Od 20. do 22. 5. nemški film Nora petdeseta leta.

SEVNICA: 16. 5. angleški film Samo za tvoje oči. 17. 5. ameriški film Mož, žena in otrok. 18. in 19. 5. ameriški film Bad jezdi na zahod. 22. in 23. 5. ameriški film Cutticev obrat.

maloglasni

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM samostojno šiviljo z ustreznim izobrazbo in znanjem kreiranja. Telefon 24-006, dopoldne in 20-557, po 14. uri.

MIZARJA zaposlim takoj ali po dogovoru. Mizarstvo Gorišek, Groblje 60, 68310 Šentjernej.

ZAPOSLIMO mlado dekle za delo v bifeju. Možna tudi priučitelj. Lokal se nahaja v okolici Domžal. Stanovanje in hrana v hiši. Telefon (061) 722-722.

GOSTIŠČE GRAČNER, Radeče, tel. (061) 819-245, išče kvalificirano ali priučeno natakarico za hitro in dobro postrežbo. Stanovanje in hrana v hiši, plača po učinku, ostalo po dogovoru.

STANOVANJA

V ŠENTJERNEJU oddam samostojno stanovanjsko enoto v manjši hiši z vrtom. Ponudbe po telefonu (061) 313-800.

PETSOBNO STANOVANJE v Novem mestu prodam. Stanovanje je visoko prtilično, s telefonom in centralno kurjavo. Telefon 22-278.

Motorna vozila

126 P, ohranjen, prodam. Telefon 25-574.

126 P, letnik 1976, prodam. Marolt, Bršljan 43, Novo mesto.

126 P, letnik november 1983, prodam. Tel. 51-245.

CIROEN GS 13, letnik 1980, prodam. Tel. 62-547.

R 4 GTL, letnik 1982, ugodno prodam. Tel. 25-562.

VW 1200/75, malo vozen, obnoven, prodam. Telefon 62-158.

VARTBURG, limuzina, ugodno prodam. Prevoženih 35000 km. Telefon 88-834.

ZASTAVO 101, temno modra, letnik 1977, prodam. Telefon 23-508.

R 4 GTL, letnik 1984, prodam. Telefon 25-654.

PRODAM R 12, letnik 75 in Tomos avtomatik. Inf.: 22-467).

Z 750 LE, letnik november 1981, prodam. Nemanič, 21. oktober 19 a, Črnomelj, tel. (068) 51-960.

ZASTAVO 750 L, ohranjeno, prodam. Nagelj Anton, Smolenja vas 34, tel. 21-320.

Zastavo 750, letnik 1973, registrirano, po ugodni ceni prodam. Anton Felician, Veliki Podlog 35, Leskovec pri Krškem.

Z 750 S, letnik 1978, registrirano do maja 1986, prodam za 14 SM. Zvonka Ritonja, Mestne njive 7, Novo mesto.

FIAT 750 L prodam. Anica Jenič, K Roku 92, Novo mesto.

ZASTAVO 750, nova karoserija, prodam. Jože Uncetič, Sajevce 9, Kostanjevica.

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Arh Stane, Velika vas 59, Leskovec.

PRODAM R-4 GTL, letnik 83 (junij) beš barve. Tel.: 068/23-611, dopoldan (Niko).

GOLFA, karabolanega, prodam. Anton Barborič, Šentjošt 4, Novo mesto, tel. 43-721.

VW 1302 S, obnoven, prodam. Janez Piletič, Dol. Stara vas 31, 68310 Šentjernej.

LADO 1200 (motor brezhiben) po delih prodam. Črmošnjice 1, Semič, po 16. uri.

ZASTAVO 101, letnik 1974, kompletno ali po delih, prodam. Anton Zadnik, Dolenje Kamence 21, Novo mesto.

ZASTAVO 750 ugodno prodam. Tel. 23-611. (Majda)

Z 1300 lux, letnik 1978, prodam. Martin Derčar, Prečna 3 a, Novo mesto, tel. 23-493.

ZASTAVO 750, letnik 1984, prodam. Slavo Ramuta, Staneta Rozmana 16, 68340 Črnomelj.

ZASTAVO 750, letnik 1971, prodam. Cena 4 M. Dražen Klasič, GOK TOZD Komunala Črnomelj, dopoldne.

SKOPO 110 L, letnik 1976, kompletno ali po delih, prodam. Telefon 23-580, od 6 do 7. ure zjutraj.

SKOLJKO za Z 1300, rabljeno, prodam. Tel. 43-733.

TOVORNI AVTO TAM 5500, letnik 1974, v voznem stanju, registriran, prodam. Anton Pasar, Žužemberk 17.

ZASTAVO 101 lux, letnik 1976, 71000 km, prodam. Šiško, Šentjernej 106.

FIAT 125 P, letnik 1976, zadaj malo karabolanega, prodam. Klenovec, Pot na Zajčjo goro 29, Sevnica, telefon (068) 81-356.

Z 850, letnik 1983, prodam. Slavka Gruma 18, stanovanje 7, Novo mesto. Z 750, letnik 1976, prodam. Franc Gazvoda, Sela pri Zajčjem vrhu 3, Novo mesto.

DIANO 6, letnik 1977, prodam. Informacije na tel. 22-011.

FIAT 750, letnik 1977, generalno obnoven, prodam. Telefon 43-879, popoldne.

126 P, letnik 1982, prodam. Franja Kren, Gor. Straža 15.

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam. Anton Bučar, Ostrog 35, Šentjernej.

LADO 1200 in FIAT 126 P, registrirana do marca 1986, prodam. Telefon (068) 20-287.

Z 101, letnik 1979, prodam. Pokličite po telefonu 43-760, po 16. uri.

R 12, letnik december 1974, prodam. Tel. 23-230.

FORD TAUNUS 1300 prodam. Antončič, Lobetova 2, Novo mesto, tel. 24-488, dopoldne.

FIAT 127 prodam. Jože Gazvoda, Črmošnjice 58, Stopiče.

Z 750, letnik 1981, prevoženih 28000 km, prodam. Telefon 51-963, popoldne.

Z 101 L, letnik 1976, 80000 km, obnoven, prodam. Telefon 56-793, od 17. do 20. ure.

LADO, staro 17 mesecev, prodam ali zamenjam. Telefon 25-961.

MZ 250, letnik 1979, prodam. Radešček, Orehovica 22, Šentjernej.

MOTOR BMW R 26, letnik 1956, prodam. Novšak, Log 12 pri Sevnici.

R 16, letnik 1970, registriran do maja 1986, ugodno prodam. Plut, Šentjernej 215.

Z 750, letnik 1979, in gume za Z 101, prodam. Gotna vas 51 c, Novo mesto, tel. (068) 21-078.

FIAT 126 K, letnik 1984, prodam. Pod Trško goro 70, Novo mesto.

ZASTAVO 850, letnik 1981, prodam. Franc Mali, Krka 16 a, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1977, karabolanega, poceni prodam. Zrilič, Jedinšiča 8 c, Novo mesto.

Z 101, letnik 1975, skupaj ali po delih prodam. Telefon 25-463, ali v petek 22-131.

126 P, letnik 1978, prodam. Gačnik, Petelinjek 37, Novo mesto.

126 P prodam. Drago Piletič, 68310 Šentjernej 257.

TOVORNI AVTO OM-črbiato 2,5. Z 128, letnik julij 1984, traktor Štore 504 (140 ur) prodam. Jože Urbančič, Veliki Cirk 12, Šentjanž.

TOMOS SLC 15 prodam. Tel. 24-496.

Kmetijski stroji

PRODAM novo bočno traktorsko kosilnico IMT. Franc Mali, Krka 16, Novo mesto.

PRODAM traktor Univerzal, osovino za enosno prikolico in gumo, novo, 900 x 16. Jože Erlih, Vel. Slatinik 14, Novo mesto.

UGODNO PRODAM BCS in ZASTAVO 101 ali zamenjam za manjše vozilo. Ivan Zajc, Poljane, Škocejan.

BCS prodam. Stanko Paček, Milo Mraševo 22, Podbočje.

TRAKTOR IMT tip 560, skoraj nov, ugodno prodam. Anton Pezdirc, Krasinec 35, Gradac v Beli krajini, tel. (068) 56-762.

PRODAM malo rabljeno traktorsko enosno prikolico (3 t), kiper. Naslov v upravi lista (2475/85).

MALO rabljeno (garancija) vrtno kosilnico Gorenje ali Panonija prodam. Hočevar, Smalča vas, Šentjernej.

KOSILNICO Alpina prodam. Telefon (068) 81-232, dopoldne.

MOTOR za traktor, brezhiben, prodam (perkins 4 cilindri, 50 KS). Ponudbe: Vavpca vas 14, 68333 Semič, popoldne.

IMT 539, 40 delovnih ur. Berčan, Nova vas 5, 61294 Višnja gora.

PRODAM nakladalno Mengele (28 m3). Jože Žarn, Vel. Mraševo 17, 68312 Podbočje.

TRAKTORSKI obračalnik, tip Rk 220, prodam. Anton Grlica, Biška vas 22 pri Mirni peči.

TRAKTOR Štore 404 super prodam. Janez Avguštinčič, Polje 15, Bistica ob Sotli.

PUHALNIK za seno, malo rabljen, prodam. Cvetan, Gor. Kamence 19, Novo mesto.

SAMONAKLADALNO prikolico SIP NRP 16 ali NRP 19, novo, prodam. Telefon (068) 25-228.

TRAKTOR Univerzal prodam. Gazvoda, Rateč 27, Brusnice.

SAMONAKLADALNO prikolico Sip Semptet (19 m3), novo, prodam. Jože Dim, Brezovica 33, Mirna.

TRAKTOR Štore 502 prodam. Jablan 10, Mirna peč, tel. 84-332.

TRAKTOR «Tomo Vinkovič» (18 KM), nov, z vsemi priključki (obračalni plug, freza, kosa, brane, gumi voz in original kiper prikolico) ugodno prodam. Vlado Hajdinjak, Črni potok, n. h., 61330 Kočevje.

MOTOKULTIVATOR goldoni 14 KS — D in grušt za fasado prodam. Telefon 84-178.

MOTOKULTIVATOR s koso «Gorenje Muta» (8 KS), letnik 1984, prodam. Blatnik, Uršna sela 123.

OBRAČALNIK pajk far prodam. Matjažič, Arnovo selo, Artiče, Brežice.

TRAKTOR IMT 539, nov, prodam. Franc Košak, Tolčane 5, 61303 Zagradec.

PRODAM

PRODAM motor Jenbach Diesel (10 — 20 KS) in motorno žago Stihl 051. Nad mlini 58, Novo mesto.

POROČNO OBLEKO številka 38 in gobelin «Bralka» prodam. Telefon 22-019.

TEPIH, volnen, 3 x 2 m, skoraj nov, prodam. Ogled vsak dan od 17. do 18. ure. Naslov: Dakič, Nad mlini 23, Novo mesto.

PRODAM voz (15 col), etažno peč (20000 kalorij), motor MZ 150, kolibri 14, Jože Primc, Zelena pot 8, Črnomelj.

PO UGODNI ceni prodam kavč, raztegljiv v posteljo, in dva fotelja. Janez Jevnikar, Otočec 21.

ELEKTRONSKO kombinirano harmoniko «Paolo Šoprani» prodam. Stanislav Gorenc, Šmarješke Toplice, tel. 84-996.

POCENI prodam trajnožarčeno peč in štedilnik Gorenje, Marjan Jordan, staro semišče 219, Šentjernej.

PRODAM okroglo mizo, 6 stolov in omaro za dnevno sobo. Telefon 25-280.

PRODAM lovsko puško bokarico (kal. 12/12) Crvena zastava, staro eno leto. Jože Benkič, Družinska vas 64, Šmarješke Toplice.

GAŠENO APNO prodam. Tel. 21-320, Slavko Nagelj, Smolenja vas 34 a, Novo mesto.

PRODAM motor TOMOS APN-6 in gume (nove). Informacije na tel. 20-375.

GUMI VOZ (16 col) v dobrem stanju zamenjam za lažjega. Ana Kolbezen, Mirana Jarca, Črnomelj.

PRODAM popolnoma novo, še zapakirano nahrbtno motorno italijansko škroplilnico Turbine za 7,5 SM. Konsignacijska cena je 12 SM. Marjan Jalovec, Humekova 17, Krško.

PLEMENSKO kobilu, staro 7 let, brejo, prodam. Tone Golenko, Goriška gora 4, Škocejan.

SPALNICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Tel. 51-674, Črnomelj.

PRODAM harmoniko C, F, B, Es, kasetofon Grundig C 8000 in mikrofon AKG. Slavo Plut, Mladica 9, Semič.

MLIN za pšenico, uporaben, brez elektromotorja, prodam. Telefon (068) 82-175.

PRODAM CIRKULAR z vgrajenim motorjem in novo napravo za pretvovanje sena. Mežan, Kamni potok 2, Trebnje.

VARILNI APARAT CO, Gorenje 400 DO 3 ugodno prodam. Dušan Pirce, Rostoharjeva 12, Krško.

4 t sena prodam. Stane Škulca, Vel. Podljuben 22, Uršna sela.

ČOLN Maestral 18 ugodno prodam. Tel. 32-084.

PRODAM železno garažo. Naslov v upravi lista (2476/85).

PRODAM kosilno na Vidmu pribl. 2 ha travnika. Informacije med 19. in 21. uro na tel. (061) 50-417. Šifra: «RAVNINA».

PRODAM diatonično harmoniko, staro en mesec. Cena 17 M. Prodajam tudi orgle marke Tiger, enonadstropne. Cena po dogovoru. Naslov: Martin Grahek, Lokve pri Črnomlju.

PRODAM ali zamenjam dva telefona s centralo za notranjo in zunanjo uporabo za TV. Telefon 21-559, dopoldne.

OTROŠKO kolo, dobro ohranjeno, prodam za 5000 din. Dana Kovac, Segova 58, Novo mesto, telefon 23-974.

ŽIVINSKO prikolico, večjo, prodam. Gačnik, Petelinjek 37, Novo mesto.

KOTEL za žganjekuho (50 l) ročne izdelave in žago Stih 051 prodam. Telefon 25-916.

OVCE prodam. Staniša, Vinja vas 34, Novo mesto.

JADRALNO desko Jugo — racing prodam. Cena 5 M. Korbar, Ljubljanska 38, Novo mesto.

BAS KITARO in ojačevalec prodam. Tel. 24-798.

PRODAM štedilnik Gorenje (2 plošči plin, 2 plošči elektrika), brezhiben. Kotnik, Nad mlini 36, telefon 21-007.

PRODAM avtomatski stroj za izdelovanje lesenih trikotnih zobotrebec. Naslov v upravi lista (2477/85).

PRODAM rabljen pralni stroj Gorenje. Informacije po tel. 25-416.

PRODAM pisalno mizo (bele barve) in opremo za manjšo predsobo (obešalnik, ogledalo, omarico). Informacije po telefonu 26-603.

ZAMENJAM plemensko ovce za jagenčke ali mlado govedo. Tone Hutar, Rožni dol 8, Semič.

DIATONIČNO HARMONIKO zupan ADG prodam. Jože Kuptenik, telefon v službi 21-620.

UGODNO prodam regal triglav, hladilnik Gorenje in približno 3 x 3 m itonina. Ogled po 18. uri. Bojan Železnik, Gor. Straža 71.

PRODAM rabljen traktorski obračalnik, letve 3 x 5 in 4 x 5 in les, primeren za drvarnico. Rataj, Dolenja vas 6, Otočec, tel. 85-173.

LADJSKI pod prodam. Telefon 24-140.

PRODAM športno kolo na pet prestav z dodatno opremo in računalnik ZX-81 z navodilom in prevodom. Kli-

cati popoldne na tel. 44-609!

PRODAM barvni televizor: bu-punkt in črno beli gorenje. Informacije od 8. do 15. ure na tel. 44-798.

PRALNI stroj gorenje, star 4 leta, po zelo ugodni ceni prodam. Telefon 20-387.

PRODAM pletilni stroj singer nemomatik s karticami, malo rabljen. Informacije po telefonu (061)851-543, vsak dan od 19. do 21. ure.

HLADILNO zamrzovalno omaro, novo, prodam za 20% ceneje. Telefon 21-942.

PRODAM bencinski betonski mešalec, pralni stroj PS 664, neizpraven, in obračalnik sena za BCS. Stane Radovičević, Mihovec 5, Novo mesto.

TV, črno-beli, Gorenje 107, nov, prodam. Zvone Uhernik, Otočec 48.

PRODAM malo rabljeno motorno žago Stihl 051. Povšič, Trščina 6, Tržišče.

PRODAM montažno halo kovinske konstrukcije 160 m² površine. Uporabna višina 8 m z nosilci za dvigalo. Jože Šobar, Železničarska 11, Črnomelj, telefon 51-278.

TRAKTORSKE gume Rekord 12,4/11-28, nove, prodam. Madžarevič, Dolnje Polje 12, pri silosu Straža.

PRODAM dve mladi breji kravi. Polde Turk, Zalog 12, Novo mesto.

ISKRIN barvni televizor prodam. Tel. 23-755.

OTROŠKO posteljico ugodno prodam. Telefon 24-921.

KRAVO, dve leti in pol staro, prodam. Marjan Barbič, Gor. Straža 41.

KUPIM

NA OBMOČJU Senovega kupim zazidalno parcelo ali manjše posestvo. Telefon 79-024.

POSEST

ZDOMCU prodam vikend v III. fazi in 16 arov zemlje. Informacije med 19. in 21. uro na tel. (061) 50-417. Šifra: BLIZU ŠMARJEŠKIH TOPLIC.

STANOVANJSKO HIŠO v centru Domžal prodam. Informacije vsak dan od 16. ure dalje. Jože Železnik, Levstikova 3, 61230 Domžale.

SLAŠČIČARNO v Briljuni prodam. Informacije na telefon 21-852.

V BLIŽINI Mokronoga prodam stanovanjsko hišo z jrejenim vrtom, vinogradom in njivo po ugodni ceni. Informacije na telefon (068) 25-545.

VINOGRAD z vikendom v okolici Šentjernejca prodam. Ogled možen vsak dan

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

JANEZ TURK

z Zajčjega vrha 15

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala kolektivu Novolesa—TOZD TPP in še posebej dekanu za lepo opravljeni obred.

Žaluoja: žena Franciška, sin Janez, sestri Marija in Jožefa ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage žene, mame, sestre in svakinje

MARIJE VOLF

iz Podplanine

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so bolnici in nam v težkih in žalostnih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Iskrena zahvala vsem darovalcem vencev in cvetja. Posebna zahvala tov. učiteljici Nadi Breček za ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu kakor tudi župniku za lepo opravljeni obred.

Žaluoja: mož Ludvik, sin Franc, sin Jože z ženo in sinkom Bernardom, sin Slavko, brat Matija z ženo in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

CIRILA ABRAHAMSBERGA,

oč katerega smo se poslovili v četrtek, 2. maja v Ribnici, se najpršrečneje zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki so nam v teh težkih dneh izrazili sožalje, pokojnemu pomagali, mu poklonili cvetje in ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo govornikom za poslovilne besede, praporščakom in pevcem.

Žaluoja: žena Ivanka in vsi njegovi

Ribnica, 6. 5. 1985

*Ljubil si polja,
ljubil si dom
in v tihi pomladni noči
odšel si v večni dom.*

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega in skrbnega moža, ata in starega ata

FRANCA BARIČA

borca NOB iz Dragatuša

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence, z nami žalovali in spremili pokojnega na njegovi prezgodnji zadnji poti.

Žaluoja: žena Marija, sin Janez z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

NELE MURN

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, ji poklonili cvetje ter nam izrekli ustno ali pisno sožalje. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so ji med njeno boleznijo kakorkoli pomagali, še posebej Marici Omrzel in zdravniku dr. Markoviču. Zahvala tudi Elizabeti Turšič za izrečene poslovilne besede, ZZB Metlika, pevkam ter g. kaplanu za opravljeni obred.

Vsi njeni



*Dom je prazen in tih,
ker tebe, dragi ata, ni,
a v srcih naših ostal boš ti.*

ZAHVALA

Ob nenadni nenadomestljivi izgubi skrbnega in dragega moža, očeta, starega očeta, strica, svaka in tasta

KARLA JUHA

s Senovega

se pršrečno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam izrekli sožalje, kakor tudi vsem tistim, ki ste pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga tako množično pospremili na njegovi zadnji poti na pokopališču v Dovškem. Posebej se zahvaljujemo Krajevni skupnosti Senovo, OO sindikata Rudnika in Lisce Senovo, tov. Milanu Bahčiču za ganljive besede slovesa, pevcem in godbi za poslovilne žalostinke ter g. župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žaluoja: žena Angela, sinovi in hčerke z družinami ter drugo sorodstvo

Senovo, 27. aprila 1985



ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

FANIKE ŠINKOVEC

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste v bolečih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali prelepo cvetje in pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo družinama Pungrčar in Virant za nesebično pomoč, govornikom za poslovilne besede ter pevcem, župniku pa za pogrebno slovesnost.

Vsi njeni



ZAHVALA

V 81. letu je zapustil dobri mož, oče, stari oče, brat in stric

FERDINAND TURNŠEK

iz Spodnjega Starega gradu 5, Krško

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali pokojnemu cvetje ter ga spremili na zadnji poti. Zahvalo smo dolžni tudi duhovnikom za lepo opravljeni obred ter govorniku za poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaluoja: žena Fani, hčerka Valerija z družino, sin Edvin z družino, bratje in ostalo sorodstvo



ZAHVALA

Ob mnogo prerani smrti našega dragega sina, brata, moža, očeta, strica in dedka

JOŽETA JAKŠA

(Klobučarjevega)

iz Kristanove 24, Novo mesto

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v tem težkem trenutku stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni njegovim sodelavcem, Jožetu Ivanetiču, sosedom in vsem, ki so kakorkoli pomagali, ter zdravniškemu osebju nevrološkega oddelka novomeške bolnišnice.

Žaluoja: mama Marija, bratje Tinče, Tone, Ivan, Stanko z družinami, sestre Mimica in Anica z družinami ter ostalo sorodstvo

Podreber in Maline pri Semiču, Maribor, Litija, Metlika, ZR Nemčija, dne 1. maja 1985



ZAHVALA

Po težki, večletni bolezni nas je v starosti 71 let za vedno zapustil mož, oče, brat in stric, borec 15. brigade

JOŽE JAKOFČIČ

Cerkvišče 16,

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremljali pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala tovarni Belt, organizaciji ZB za organizacijo pogreba, govorniku Jožetu Mravincu za poslovilne besede od rojstne hiše ter praporščakom. Pršrečna hvala pljučnemu oddelku novomeške bolnice ter zdravstvenemu osebju v Črnomlju. Hvala g. župniku za opravljeni obred.

Žaluoja: žena z otroki in vsi njegovi



*Ljubila si polje,
cvetje in dom,
v pomladnem večeru
odšla si v večni dom.*

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube mame, stare mame, sestre in tete

TEREZIJE MAROLT

Brege

se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za podarjeno cvetje in vence. Hvala Komunalni Sevnica in gospodu kaplanu za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti.

Žaluoja: vsi njeni



*Ne jokajte na mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 79. letu starosti zapustila draga mama, sestra in teta

ŠTEFKA VALENTINIČ
rojena HRIBAR

iz Dobindola 16

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Najlepša hvala patronažni sestri iz Straže, osebju kirurškega in nevrološkega oddelka bolnišnice Novo mesto, OOS varnost in župniku iz Dolenjskih Toplic. Hvala tudi Pavli Zupančič za poslovilne besede. Vsem skupaj iskrena hvala!

Žaluoja: sin Štefan, sestri Karolina in Jožefa ter ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 71. letu je nepričakovano ugasnilo življenje našemu dragemu očetu, dedku in pradedku

FRANCU ČEČELIČU st.

borcu NOV
iz Regerče vasi 47

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje in izraze sožalja, internemu oddelku splošne bolnišnice Novo mesto za lajšanje bolečin, organizaciji ZB, kolektivoma IMV in Novoteks in vsem sodelavcem, govornikom za poslovilne besede in godbenikom. Posebej se zahvaljujemo komandi garnizona Novo mesto in vojakom kasarne Milan Majcen. Vsem pršrečna hvala!

Vsi njegovi

JOŽE PROSINEČKI

Ko sva se prejšnji teden pogovarjala v njegovi pisarni, Jože Prosinečki še ni vedel, da bo moral že naslednji dan v Ljubljano...

15. marec 1956 je bil prelomen datum v Jožetovem življenju. V Zagorju ob Savi si je prvokrat nadel uniformo...

Jože pravi danes, da je bil splet srečnih okoliščin tisti, ki je odločil njegovo življenjsko pot. Težko je bilo v tistih časih z zaposlitvijo...



B. BUDJA

V Črnomlju nova projektivna organizacija

Poleg procesne tehnike za industrijo tudi gradbeni načrti za občane

ČRNOMELJ — Trije delavci, ki so delali v projektivni organizaciji Goran Vrbovsko, so se odločili, da v črnomaljski občini ustanovijo delovno organizacijo...



Franc Ivanič: »V kratkem se bomo preselili v urad sredi Črnomlja, tako da bomo bliže strankam.«

Eden od treh pobudnikov za delovno organizacijo, ki ima trenutno 5 zaposlenih, je bil tudi dipl. inž. Franc Ivanič. »Predvidevamo, da bomo imeli do poletja v delovnih enotah na Reki in v Črnomlju že 11 zaposlenih...«

»Čeprav je oziroma bo naša osnovna dejavnost delo za industrijo, bomo opravljali tudi storitve za občane, torej pripravljali gradbeno dokumentacijo za stanovanjska in gospodarska poslopja...«

M. BEZEK

Sodnik je bežal prek ograje

O dogodkih 3. julija 1983 med nogometno tekmo Bela krajina — Medvode — Glavni sodnik v bližnjo hišo, stranskega pretepli do nezavesti

ČRNOMELJ — Zgodilo se je 3. julija 1983. Kraj: igrišče nogometnega kluba Bela krajina v Črnomlju. V popoldanskih urah so črnomaljski nogometaši imeli odločilno srečanje za obstanek v II. republiški ligi proti enajsterici Medvod. Za Belo krajino je pomenila ta tekma biti ali ne biti, temu primerno je bilo tudi vzdušje na stadionu. Počilo pa je 20 minut pred koncem.

Igralci Medvod so vodili z 1:0, takrat pa je sodnik izključil igralca domačega moštva Tahirja Furliča. Prišlo je do prepira, v katerem je Tahir najprej odrazil sodnika, ko pa je to videl Furličev brat Tihomir, ki je branil vrata Črnomaljev, ni mogel več brzdati čustev: pritekkel je na sredo igrišča in v stilu karateista z obema nogama hkrati sunil sodnika in ga poškodoval, zato je ta prekinil srečanje. Dogodki, ki so sledili temu, spominjajo na dobro režiran film. Medtem ko so sodniki odhajali proti stlačilnici, je najprej Tahir Furlič pograbil vedro z vodo in jih vse polil, takrat pa so preko ograje pridrveli na igrišče tudi gledalci. Pričeli so udarjati po sodnikih in le glavnemu, Miletiču, je uspelo, da je preskočil žično ograjo igrišča in se zatekel v bližnjo hišo. Eden od stranskih sodnikov, Miletičev brat, je skušal pobegniti v stlačilnico, a so bila vrata zaklenjena. To je bilo zanj usodno: skupina razjarjenih igralcev se je spravila nanj, podrla na tla in brcala ter tolkla z nogometnimi čevlji, dokler ni obležal v nezavesti. Zaradi poškodb po glavi in telesu se je tri dni zdravil v celjski bolnišnici.

Takšna je v najbolj skopih obrisih vsebina dogajanj, o katerih je minul četrtlet spregovoril tudi senat črnomaljskega sodišča. Kazenski postopek je sprva stekel zoper pet udeležencev

pretepa, a je tožilec pregon zoper trojico ustavil, tako da sta se na zatožni klopi našla le brata Tahir in Tihomir Furlič. Nekako razumljivo, da so skušali soigralci obeh Furličev pred sodiščem omiliti njuno ravnanje, manj razumljivo pa je, da je neki igralec med zaslišanjem celo izjavil, da imajo nogometaši, če se z odločitvijo sodnika ne strinjajo, pravico odrediti ga ali kako drugače protestirati. Pri tem se je izgovarjal na tekme naših zveznih ligavev in prepričeval sodnike, da je nešteto takšnih primerov moč videti tudi na televiziji.

Kakorkoli že, nogometaše Bele krajine je doletela dvojna kazen. Tisto leto so izpadli iz II. republiške lige, brata Furliča pa je sodišče obsodilo na



POROCNA TORTA — Sladkorni podobi ženina in neveste sta svečano poročno torto, ki jo je naredil Branko Gramc, povečali na dober meter. Slaščičar potrebuje za končno obdelavo torte hladen prostor in mirno roko.

Rekordna poročna torta

Branko Gramc izdeluje dobre in lepe slaščice

KRŠKO — »Pri izdelavi torte moraš res delati, pa še zbran in natančen moraš biti,« pravi slaščičar Branko Gramc iz Dobove. Zmotili smo ga, ko je končeval največjo torto v svoji neprav kratki delovni praksi.

Petnadstropno slaščico, visoko 75 centimetrov, z 200 jajci, s po desetimi kilogrami sladkorja in margarine ter petimi kilogrami moke je Branko naredil za poročno torto sorodniku kuharice iz krškega hotela Sremič. Gramcu je pri obdelavi torte »velikanke« pomagala Tea Kodela. »Doma porabim za tako torto več kot 25 ur, medtem ko bi v hotelu Sremič, kjer sem zaposlen sedmo leto in imamo večjo peč, potreboval kvečjemu 17 ur. Če bi uporabljal svoj material, se je za manj kot šest starih milijonov ne bi lotil,« pravi Branko.

Izučil se je v Petrolovem motelu na Čatežu, kjer se je naveličal izdelovanja

podolgovatih tort z obilico kreme. V zagrebškem Interkontentalu je 8 mesecev sodeloval vedno pri »à la carte«, ne pa tudi pri izdelavi. Raje se je zato zaposlil v Krškem. Popoldne večasih naredi za prijatelje kakšno slaščico. Meni, da pri delu slaščičarja ni nobene skrivnosti, čeprav neuk opazovalec kar težko verjame, da je moč narediti 24 vrtnic iz sladkorja, ki so podobne pravim vrtnicam, le da drugače dehtijo. Prava umetnost pa se zdita podobi ženina in neveste, ki ju je iz sladkorja naredila Gramčeva sodelavka Slavka Klemenčič iz Plinip.

P. P.

RIBIŠKO TEKMOVANJE

NOVO MESTO — Ribiška družina Novo mesto prireja 1. junija družinsko tekmovalno v lovu rib s plovcem za pionirje in mladince. Zbor tekmovalcev bo ob 7.30 na parkirišču ob izlivu Težke vode v Krko. Naslednji dan, 2. junija, bo enako tekmovalje za člane. Zbor tekmovalcev bo ob 6. uri pri Prešernovi gostilni v Kronovem. Prijave ustne ali pisne sprejema Ribiška družina Novo mesto, tudi na telefon (068) 21-251, do 29. maja. Tam dobite tudi druge informacije. Tekmovalje bo potekalo v skladu s pravilnikom o športnem ribolovu — kostni črv bo prepovedan.



OTVORITEV BELOKRANJSKE PARTIZANSKE POTI — S pohodom ob dnevu zmage in 40. obletnici osvoboditve po belokranjske partizanske poti od Metlike do Radovice je bila pretekla letošnja uradno odprta pot, ki obkroži vso Belo krajino. V metliški občini so po večletnih naporih trasirali planinci in taborniki, hkrati pa je bil izdan tudi vodnik po tej poti. Pohodniki in kolesarji, ki so prvi prehodili in prevozili del partizanske poti, so se ustavljali ob spominskih obeležjih iz NOB, v Rosalnicah, Slamni potoku in na Radovici, kjer je bil tudi miting (na fotografiji), pa so jim krajani pripravili prisrčne sprejeme. (Foto: M. Bezek)

Drago iskanje pitne vode

Po sledi za izviri vode v okolici Sodražice

RIBNICA — Delavci ljubljanskega Geološkega zavoda v okolici Sodražice že nekaj mesecev iščejo nova nahajališča pitne vode, ki naj bi v prihodnosti oskrbovala z vodo tudi Ribnico. Vrtati so začeli, čeprav preskrba s pitno vodo v Ribnici še ni kritična. Voda zmanjkuje le v posameznih blokih in naseljih, in še to zaradi starih cevovodov, zaradi katerih se veliko vode zgubi.

Sodražki »Izbir« oskrbuje z vodo Sodražico in del Ribnice. Voda v tem izviru je dobra, ni je treba klorirati in dovolj je je. Kočevje in Ribnica dobivata del vode iz izvora Obrh pri Blatah v bližnji Dolenje vasi. Ta izvor pa po besedah Cveta Obranovača, direktorja kočevskega Hidrovoda, ki upravlja z vodnim omrežjem v kočevski in ribniški občini, nima prave perspektive, saj je voda dokaj umazana in jo je treba skoraj neprestano klorirati. Za potrebe Kočevja so že leta 1983 začeli vrtati v Slovenski vasi, vendar se dela zati-

kajo zaradi pomanjkanja denarja. Vrtanje novih izvorov je namreč zelo drago. Ena vrtina, globoka 250 metrov, stane 7,36 milijona dinarjev. V okolici Sodražice, kjer potekajo sedaj ta dela, bi jih morali izvrtati najmanj pet, denarja pa primanjkuje. Nekaj ga je od sisa za komunalno dejavnost, nekaj je posojil. V ceni vode je sicer del za razširjeno reprodukcijo, a od tega se zbere premalo denarja, da bi lahko zadovoljili z njim takšne potrebe.

M. GLAVONJČ

IZGINILO 130 KILOGRAMOV BAKRA

ČRNOMELJ — Prve majske dni je iz ograjenih prostorov pri RTP Svibnik pri Črnomlju izginilo okoli 130 kilogramov bakrenega kabla premera 25 milimetrov. S krajo je ljubljanski Elektro, tozdr Novo mesto, oškodovan za prek 35 tisočakov. Storičca še iščejo.



V SAMSKEM BLOKU: ne-nak boj z zamakanjem

Dež na posteljo

KOČEVJE — »Otroka, ki spita na pogradu, moram pokriti s polivinilom, da nista mokra, ker kaplja ali pa tudi kar curi s stropa,« je potožila 28. aprila Agica Hočvar s Trga zbora odposlancev I (samski blok) v Kočevju. S stropa ji kaplja ne le v edini sobici, ampak tudi v kopalnici in predsobi. Voda je prišla že do elektrike in so pregorele luči, da je bilo treba svečiti s svečami.

Podobno močno kaplja še v sosednji garsonjeri, kjer stanuje Ana Simončič, ki je takrat ni bilo doma, je pa na srečo dala ključ sosedom, da so umaknili in s polivinilom prekrili pohištvo ter podstavili posode.

Predsednik hišnega sveta Darko Škufca je povedal, da so streho mesec dni popravljali delavci Izolirke iz Ljubljane. Ko so odšli, je začel padati dež in sneg, da je zamakalo v stanovanju. Dva delavca Komunele Kočevje sta nato dva dni delala, da bi odstranila napako. Ko pa je bilo lepo vreme in ni zamakalo, sta odšla. Komaj pa sta v soboto odšla, že je spet začelo deževati in snežiti, predstavnika samoupravne stanovanjske skupnosti, ki ju je predsednik hišnega sveta prosil za pomoč, pa »nista mogla pomagati, ker ob sobotah in nedeljah ni dežurne službe za take primere.«

J. PRIMC



ZA NOVO PITNO VODO — Delavci ljubljanskega Geološkega zavoda noč in dan vrtajo za nove izvore pitne vode v okolici Sodražice.

Bogato tehnično znanje mladih

Občinsko in regijsko srečanje mladih tehnikov — Pomerilo se je 270 osnovnošolcev v 18 panogah — Najboljši Ravne na Koroškem

ŠENTJERNEJ — V osnovni šoli Martina Kotarja je bilo 11. maja 8. občinsko in 3. regijsko srečanje mladih tehnikov. Letošnjega delovnega srečanja, ki je bilo posvečeno mednarodnemu letu mladih in je potekalo tudi v okviru akcije JPI »Pionirji veselo na delo«, se je udeležilo kar 270 mladih iz vseh 16 šol novomeške občine in ekipe iz občin Črnomelj, Metlika, Brežice, Grosuplje, Krško, Sevnica in Trebnje.

Pionirji so se pomerili med seboj v 18 panogah. Med najbolj množični so bile spoznavanje proizvodnega procesa v Iskri—tozdr Upori, računalništvo, klip-klap delo na ročnih orodjih, letalsko modelarstvo, modeli Fisher, foto in druge. Mladi so na razstavi predstavili svoje že

doseđanje delo in aktivnosti šolskih zadrug.

Rezultati: proizvodni proces: Vlasta Županc (o. š. Katja Rupena), Stane Jeriček (o. š. Janez Trdina Stopiče); računalništvo: Roman Košir in Matjaž Potrč (o. š. Grm); elektronika: Branko Hatman in Matjaž Kranjčević (o. š. Jurij Dalmatin Krško); klip-klap orodja: Robi Kranjc in Tone Kukman (o. š. Grm); zmajarij: Andrej Bregar in Gregor Blatnik (o. š. Katja Rupena); makete—avtomobilski: Damir Drašković (o. š. Metlika) in Janez Zaletel (o. š. Grm); ladijski modeli: Tomaž Božič in Tomaž Vrbin (o. š. Grm); konstruktorji Fisher UT: Beno Bojanc (Sevnica). Dobro jutro elektronika: Mitja Pleterski (Krško); radioamaterji: Milena Vene (o. š.

Otočec) in Jani Kuselj (Sevnica); foto: Andrej Virc (o. š. Grm) in Alenka Pezdirc (o. š. Katja Rupena); makete: o. š. Mirna peč, Dragotin Kette; o. š. Šentjernej, Žužemberk, Krško.

Ekipa o. š. Jurij Dalmatin iz Krškega bo zastopala Dolenjsko tudi z nastopom z vrhunskimi modeli, nastopila pa bo tudi kompletna ekipa SLO iz Sevnice v sestavi Tadej Simončič, Lovro Hren in Jože Vene.

Vsi najboljši bodo Dolenjsko zastopali na republiškem tekmovalju 24. in 25. maja v Ravnah na Koroškem. Letošnje srečanje v Šentjerneju je organizirala ZOTK Novo mesto, pri izvedbi pa so pomagali tudi nekateri klubi in društva iz Novega mesta. Pokrovitelja srečanja



DELO Z ORODJI KLIP-KLAP — Večje mlade roke so s pomočjo mladih strojev naredile velike stvari. Pri delu so še posebej upoštevali varnost.

J. PAVLIN